

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS
ARCHITEKTŪROS FAKULTETAS
ARCHITEKTŪROS KATEDRA

Ieva Bielinskytė

ARCHITEKTŪROS MUZIEJUS VILNIUJE
MUSEUM OF ARCHITECTURE IN VILNIUS

Baigiamasis magistro darbas

Studijų programa ARCHITEKTŪRA, valstybinis kodas 621K11001

Specializacija STATINIŲ ARCHITEKTŪRA

Studijų kryptis ARCHITEKTŪRA

Vilnius, 2015

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS

ARCHITEKTŪROS FAKULTETAS

ARCHITEKTŪROS KATEDRA

TVIRTINU

Katedros vedėjas

(Parašas)

doc. Sigitas Kuncėvičius

(Vardas, pavardė)

(Data)

Ieva Bielinskytė

ARCHITEKTŪROS MUZIEJUS VILNIUJE

MUSEUM OF ARCHITECTURE IN VILNIUS

Baigiamasis magistro darbas

Studijų programa ARCHITEKTŪRA, valstybinis kodas 621K11001

Specializacija STATINIŲ ARCHITEKTŪRA

Studijų kryptis ARCHITEKTŪRA

Vadovas

Doc. Gintautas Blažiūnas

(Moksl. laipsnis/pedag. vardas, vardas, pavardė)

(Parašas)

(Data)

Konsultantas

Doc. Dr. Kęstutis Gurkšnys

(Moksl. laipsnis/pedag. vardas, vardas, pavardė)

(Parašas)

(Data)

Lietuvių kalbos konsultantas

Lekt. Regina Žukienė

(Moksl. laipsnis/pedag. vardas, vardas, pavardė)

(Parašas)

(Data)

Vilnius, 2015

Vilniaus Gedimino technikos universiteto egzaminų,
sesijų ir baigiamųjų darbų rengimo bei gynimo
organizavimo tvarkos aprašo 2011-2012 m. m.

1 priedas

(Baigiamojo darbo sąžiningumo deklaracijos forma)

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS

Ieva Bielinskytė, 20092602

(Studento vardas ir pavardė, studento pažymėjimo Nr.)

Architektūros fakultetas

(Fakultetas)

Architektūra, SAmf-13

(Studijų programa, akademinė grupė)

**BAIGIAMOJO DARBO (PROJEKTO)
SĄŽININGUMO DEKLARACIJA**

2015 m. gegužės 28 d.

Patvirtinu, kad mano baigiamasis projektas tema „Architektūros muziejus Vilniuje“ patvirtintas 2015 m. balandžio 1 d. dekanų potvarkiu Nr. 54ar, yra savarankiškai parašytas. Šiame projekte pateikta medžiaga nėra plagijuota. Tiesiogiai ar netiesiogiai panaudotos kitų šaltinių citatos pažymėtos literatūros nuorodose.

Parenkant ir įvertinant medžiagą bei rengiant baigiamąjį projektą, mane konsultavo mokslininkai ir specialistai: doc. dr. Kęstutis Gurkšnys. Mano projekto vadovas doc. Gintautas Blažiūnas.

Kitų asmenų indėlio į parengtą baigiamąjį projektą nėra. Jokių įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs (-usi).

(Parašas)

Ieva Bielinskytė

(Vardas ir pavardė)

Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Architektūros fakultetas
Architektūros katedra

ISBN ISSN
Egz. sk.
Data-.....-.....

Antrosios pakopos studijų **Architektūros** programos magistro baigiamasis darbas

Pavadinimas **Architektūros muziejus Vilniuje**

Autorius **Ieva Bielinskytė**

Vadovas **doc. Gintautas Blažiūnas**

Kalba: lietuvių

Anotacija

Baigiamajame magistro darbe nagrinėjami esminiai šiuolaikinio architektūros muziejaus bruožai, architektūros eksponavimo muziejinėje aplinkoje problematika, visuomenės švietimo architektūros srityje klausimai. Apžvelgiama architektūros muziejų, ekspozicijų erdvių, eksperimentinių architektūros pristatymo būdų raida ir naujausios tendencijos Lietuvoje bei pasauliniame kontekste. Nagrinėjami teoriniai architektūros ekspozicijos ir stebėtojo ryšiai, juos atskleidžiantys projektai. Aptariami architektūros muziejų esminiai programiniai ypatumai, pabrėžiant edukacijai skirtų erdvių reikšmę.

Įvairių architektų darbuose ryškus siekis transformuoti tradicinius parodų eksponavimo būdus, nusistovėjusias edukacines priemones. Šis siekis pasirenkamas ir architektūros muziejaus projekto esminiu punktu. Apibrėžiama galima architektūros muziejų Lietuvoje sistema, pagal ją parenkama vieta projektuojamam objektui. Atliekama daugiaspektrė pasirinktos teritorijos analizė. Variantinio projektavimo metu kuriamas architektūros muziejaus Vilniuje projektas, kuriame įgyvendinamos muziejaus erdvės, leidžiančios įvairiapusiškai šviesti visuomenę architektūros srityje, burti architektų bendruomenę, pakylėti architektūros meno sritį į aukštesnį lygmenį. Ieškoma ryšių, tinkamo santykio tarp lankytojams skirtų muziejaus ir miesto viešųjų erdvių.

Darbą sudaro įvadas, tiriamoji ir projektinė dalys, išvados, projektas, šaltinių sąrašas.

Atskirai pridedami darbo priedai.

Prasminiai žodžiai: architektūra, visuomenė, architektūros muziejus, architektūros ekspozicija, ekspozicijų tipai, netradicinis architektūros eksponavimas.

Vilnius Gediminas Technical University
Faculty of Architecture
Department of Architecture

ISBN ISSN
Copies No.
Date-.....-.....

Master Degree Studies **Architecture** study programme Master Graduation Thesis

Title **Museum of Architecture in Vilnius**

Author **Ieva Bielinskytė**

Academic supervisor **Assoc Prof Gintautas Blažiūnas**

Thesis language:
Lithuanian

Annotation

Master degree's final thesis analyzes essential features of the modern architecture museum, architectural exhibition in museum environment, society education in architecture issues. Reviews development and recent tendencies in Lithuania as well as global context of museums of architecture, spaces of the exhibition, ways of presenting experimental architecture. Researches theoretical bonds between architectural exhibition and the viewer, them revealing projects. Considers key programmable features of the museums of architecture, emphasizing the importance of spaces for education.

There is a clear desire to transform traditional exhibition methods and settled education means in various architects works. This aspiration is selected and as crucial subject for the architectural museum project. Delineated possible system of the museums of architecture in Lithuania, depending on which selected area for projecting object. Performed multi-spectral analysis of the selected area. During variantical projecting developed museum of the architecture in Vilnius project, in which designed areas of the museum, that allow variously educate community in architecture field, round up community of architects, raise the art field of the architecture into higher level. Looked for connection, appropriate relation between the museum's areas for visitors and the city's public areas.

The work consists of an introduction, research and projecting parts, conclusion, the project, the sources list.

Separately included the work's supplements.

Keywords: architecture, society, museum of architecture, architectural exhibition, types of the exhibition, nontraditional exhibit of architecture

TURINYS

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS.....	8
LENTELIŲ SĄRAŠAS.....	10
ĮVADAS.....	11
Temos aktualumas.....	11
Tyrimo objektas.....	11
Darbotikslas.....	11
Darbo uždaviniai.....	11
Darbo metodai.....	12
Sklypo pasirinkimo motyvacija.....	12
1. TIRIAMOJI DALIS.....	13
1.1. Architektūros muziejų raida.....	13
1.1.1. Pasaulinė praktika.....	13
1.1.2. Lietuvos architektūros muziejus.....	15
1.2. Šiuolaikinio architektūros muziejaus tendencijos.....	17
1.2.1. Architektūros eksponavimas.....	18
1.2.1.1. Galerinis architektūros eksponavimas.....	19
1.2.1.2. Kūrybinės dirbtuvės.....	20
1.2.1.3. Realaus mastelio architektūros ekspozicija.....	21
1.2.1.4. Architektūros ekspozicija netradicinėse vietose.....	22
1.2.2. Architektūros muziejaus programa.....	28
1.2.3. Architektūros muziejų lokacija.....	33
1.3. Tiriamosios dalies išvados.....	35
2. PROJEKTINĖ DALIS.....	36
2.1. Projekto programa.....	36
2.1.1. Projekto sudėtis ir apimtis.....	36
2.1.2. Programos prioritetai.....	37
2.2. Vietos pasirinkimo motyvacija ir analizė.....	38
2.2.1. Lietuvos architektūros muziejų perspektyvinė schema.....	38
2.2.2. Sklypo Vilniuje pasirinkimo motyvacija.....	38
2.2.3. Muziejų išsidėstymas Vilniaus mieste.....	40
2.2.4. Transporto infrastruktūra.....	41
2.2.5. Gamtinė analizė.....	42
2.2.6. Istorinė raida ir esamas vietovaizdis.....	44
2.2.7. H. Raduškevičiaus rūmų charakteristika.....	46

2.2.8. Paveldosauginiai objektai ir reikalavimai.....	47
2.2.9. Sklypo charakteristika.....	48
2.3. Variantinis projektavimas.....	50
2.3.1. Pirmas variantas.....	50
2.3.2. Antras variantas.....	52
2.3.3. Variantinio projektavimo apibendrinimas.....	53
2.4. Projekto aiškinamasis raštas.....	54
2.4.1. Detali projektuojamo objekto programa.....	54
2.4.2. Architektūrinio sprendimo ypatumai.....	58
2.4.2.1. Teritorijos koncepcija.....	58
2.4.2.2. Sklypo generalinio plano sprendiniai.....	61
2.4.2.3. Funkcinis architektūros muziejaus išplanavimas.....	62
2.4.2.4. Architektūrinė pastato išraiška.....	64
2.4.2.5. Principiniai konstrukcijų sprendimai.....	68
2.4.2.6. Svarbiausi techniniai-ekonominiai rodikliai.....	71
2.4.3. Projekto grafinė medžiaga.....	70
IŠVADOS.....	82
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	84
PRIEDAI.....	86

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

- 1 pav.** *Le Corbusier Vilos Savojeje maketas. Moderniosios architektūros tarptautinė paroda, MoMA, 1932 / 14*
- 2 pav.** *Namas MoMA sodelyje, Marcel Breuer, Niujorkas, 1949 / 15*
- 3 pav.** *1968–2006 m. Vilniuje, šv. Mykolo bažnyčioje veikusio Architektūros muziejaus ekspozicija / 16*
- 4 pav.** *Alytaus sporto rūmai, V.J.Dičius, (iš: Virtualus Lietuvos architektūros muziejus) / 17*
- 5, 6 ir 7 pav.** *Kanados architektūros centras: vidaus erdvės / 19*
- 8 ir 9 pav.** *Ekspozicija iš parodos „Alvar Aalto Shigeru Ban akimis“, Barbican Centras, Londonas, 2007 / 20*
- 10 pav.** *Ekspozicija iš parodos „Vilniaus architektūra“, 2009 / 21*
- 11 ir 12 pav.** *Ekspozicija iš parodos - Herzog & de Meuron: proto archeologija, Kanados architektūros centras, 2002 / 22*
- 13 pav.** *Parodos „Našlaičiai“ ekspozicija, Nacionalinė dailės galerija, Vilnius, 2010 / 22*
- 14 ir 15 pav.** *D.Libeskind instaliacija NAI galerijoje, Roterdame, 1997/ 23*
- 16, 17 ir 18 pav.** *Paviljonai Serpentine galerijoje (1- Herzog & de Meuron, 2012; 2 - Toyo Ito, 2002; 3 - Peter Zumthor, 2010) / 24*
- 19 pav.** *Parodoje Nestandartinė architektūra pristatyta instaliacija (K. Oosterhuis), 2003 / 24*
- 20 pav.** *Venecijos tarptautinėje architektūros bienalėje pristatyta instaliacija (UNStudio), 2008 / 24*
- 21 pav.** *Projekto Port de la Lune maketas / 25*
- 22, 23 ir 24 pav.** *Projekto Port de la Lune maketas / 25*
- 25 ir 26 pav.** *Šiuolaikinio architektūros muziejaus Kinijoje ekspozicijos vizualizacijos / 26*
- 27 pav.** *Meno ir architektūros vitrina, Niujorkas / 27*
- 28 pav.** *KultFlux paviljonas Vilniuje, 2008 / 27*
- 29 ir 30 pav.** *1:1 stovyklos sukurtas ir pačių pagamintas plaustas, 2014 / 28*
- 31 pav.** *Olandijos Architektūros Instituto pirmo aukšto planas / 29*
- 32 pav.** *Olandijos Architektūros Instituto trečio planas / 29*
- 33 pav.** *Londono architektūros muziejaus funkcinis zonavimas / 30*
- 34 ir 35 pav.** *Londono architektūros muziejaus vizualizacijos / 30*
- 36 pav.** *Venecijos Architektūros bienalės planas / 31*
- 37 ir 38 pav.** *Didelės apimties teminės parodos Arsenalo pastatų komplekse (Transsolar + Tetsuo Kondo erdvinis projektas ir tvarumo tematikos Italijos ekspozicija) / 31*
- 39, 40 ir 41 pav.** *Šalių paviljonai Venecijos Architektūros bienalėje (Austrijos, Vokietijos ir Suomijos) / 32*
- 42 ir 43 pav.** *Venecijos architektūros bienalės ekspozicija miesto viešosiose erdvėse (Aires Mateus (Portugalija) skulptūra ir Škotų paviljonas) / 32*

- 44 pav.** Oslo centrinėje miesto dalyje planuojamo Architektūros ir dizaino muziejaus projektas / 33
- 45 pav.** Olandijos Architektūros Institutas / 33
- 46 pav.** Vokietijos architektūros muziejus Frakfurte / 34
- 47 pav.** Estijos architektūros muziejus Taline / 34
- 48 pav.** Naujasis Bauhaus muziejus, projektas, Vokietija, 2014, architektas - Johann Bierkandt / 34
- 49 pav.** Architektūros muziejus, Ehime, Japonija, 2011, architektas – Toyo Ito / 34
- 50 ir 51 pav.** Lokalus architektūros centras Amsterdame (fotofiksacija ir situacijos planas) / 35
- 52 pav.** Muziejaus programos sudėtis su apibendrintais dydžiais / 38
- 53 pav.** Lietuvos architektūros muziejų perspektyvinė schema / 39
- 54 pav.** Pasirinkto sklypo situacijos schema / 40
- 55 pav.** Muziejų pasiskirstymo Vilniuje diagrama / 41
- 56 pav.** Muziejų išsidėstymo Vilniuje schema ir naujai formuojama atšaka dešiniajame Neries upės krante / 42
- 57 pav.** Transporto infrastruktūros schema ir eksplikacija / 43
- 58 pav.** Skersinis Neries upės vagos pjūvis ties analizuojama teritorija / 44
- 59 pav.** Vilniaus miesto centrinės dalies gamtinis karkasas / 44
- 60 pav.** Analizuojamos teritorijos gamtinis karkasas / 45
- 61 pav.** Naujasis miesto centras. A. Nasvyčio piešinys, 1974 m. / 46
- 62 pav.** XX a. 8 deš. statybos administracinis pastatas ir požeminiai garažai / 46
- 63 pav.** 2003 metais greta H. Raduškevičiaus rūmų pastatytas aukštybinių gyvenamųjų namų kompleksas „Delfinas“ / 46
- 64 pav.** Daugiabutis gyvenamasis pastatas A. Juozapavičiaus gatvėje / 46
- 65 pav.** H. Raduškevičiaus rūmai (XX a. pr.) / 47
- 66 pav.** Esama rūmų situacija / 47
- 67 pav.** Vilniaus miesto centrinės dalies kultūros vertybių schema / 47
- 68 pav.** Vilniaus Šv. arkangelo Rapolo bažnyčios ir jėzuitų vienuolyno ansamblis / 48
- 69 pav.** Žalioji tiltas su skulptūromis / 48
- 70 pav.** Hilarijaus Raduškevičiaus rūmai / 48
- 71 pav.** Šv. Arkangelo Rapolo parapijos senųjų kapinių dalis / 48
- 72 pav.** Šiluminės elektrinės statinių kompleksas / 48
- 73 pav.** Koncertų ir sporto rūmai / 48
- 74 pav.** Nagrinėjamo kvartalo esama situacija ir problematika / 50
- 75 pav.** Architektūros muziejaus pirmo varianto sklypo plano schema / 51
- 76 pav.** Pirmo varianto maketo fotofiksacija / 52
- 77 pav.** Antro varianto pastato vizualizacija / 53
- 78 pav.** Antro varianto idėjos schema / 53

- 79 pav.** Antro varianto pastato zonavimo schemos / 54
- 80 pav.** Architektūros muziejaus pastatas, susidedantis iš dviejų skirtingos struktūros ir mastelio dalių / 60
- 81 pav.** Teritorijos sutvarkymo schema / 60
- 82 pav.** Projektuojamo pastato ryšiai su aplinka / 61
- 83 pav.** Projektuojamo pastato konfigūracija ir vizualiniai ryšiai / 62
- 84 pav.** Teritorijos transporto schema / 62
- 85 pav.** Galerijos krantinėje pjūvis / 63
- 86 pav.** Apibendrintas muziejaus funkcinis zonavimas / 64
- 87 pav.** Projektuojamas pastatas urbanistinėje aplinkoje / 65
- 88 pav.** Kavinė / 65
- 89 pav.** Paskirstomasis tūris / 66
- 90 pav.** Ekspozicijų salė su natūraliu apšvietimu pro stogą / 66
- 91 pav.** Atvira ekspozicijų salė / 66
- 92 pav.** Ekspozicijų salė su apžvalgos aikšte / 67
- 93 pav.** Lauko ekspozicijų salė / 67
- 94 pav.** Pagrindinio pastato fasadas Neries upės dešiniojo kranto išklotinėje / 68
- 95 pav.** Pagrindinio pastato fasado aukštingumo schema / 68
- 96 pav.** Holograminis fasadas (HoloPro™) / 68
- 97 pav.** Arnheimo muziejaus projekto fasadas (architektai - Bjarke Ingels Group) / 68
- 98 ir 99 pav.** Ryškiomis spalvomis šviečiantis fasadas (Ryerson vaizdinio meno mokykla-centras) / 69
- 100 pav.** Krantinės galerijos konstrukcinė schema / 70

LENTELIŲ SĄRAŠAS

- 1 lentelė.** Kritiniai laikotarpiai darę itaką Šnipiškių teritorijos vystymą / 45
- 2 lentelė.** Ištrauka iš Vilniaus senamiesčio apsaugos zonos užstatymo reglamentų / 49
- 3 lentelė.** Detali projektuojamo objekto programa / 55
- 4 lentelė.** Svarbiausi techniniai-ekonominiai rodikliai / 70

IVADAS

Temos aktualumas

Lietuvoje 1966 m. įkurtas ir keturiasdešimt metų gyvavęs architektūros muziejus buvo uždarytas 2006 metais. Dėl šios priežasties šiandien yra apsunkintas architektūros meno vystymo procesas: nėra galimybių kaupti, tvarkyti ir pagal paskirtį panaudoti po įvairias institucijas pasklidusios istorinės bei šiomis dienomis kuriamos vertingos medžiagos. Vilniuje veikęs architektūros muziejus dirbo tradiciniais muziejininkytės metodais - didžiausias dėmesys buvo skiriamas medžiagos archyvavimui, visuomenės supažindinimui su architektūra buvo skirta nuolatinė, „knygos ant sienos“ tipo ekspozicija. Šiandien muziejų vieklos koncepcija yra ženkliai pakitusi, todėl tokio tipo muziejus, koks veikė Lietuvoje anksčiau, neturėtų būti atkuriamas. Naujai projektuojamas muziejus turėtų būti kuriamas pagal šiuolaikinių architektūros muziejų, apimančių kur kas daugiau lankytojų švietimui reikalingų funkcijų, praktiką.

Architektūros muziejų tipologija dar nėra susiformavusi, tačiau pasaulinėje praktikoje ryškėja skirtumai tarp tradicinio ir šiuolaikinio muziejų bei naujos tendencijos. Esminis modernaus architektūros muziejaus bruožas – plati ir nuolat naujų formų įgaunanti edukacinė programa. Šiuolaikiniai architektūros muziejai neapsiriboja vien tik archyvinės medžiagos saugojimu ir eksponavimu, vis dažniau į veiklą įtraukiamos įvairios kitos edukacinės priemonės -ieškoma efektyvių alternatyvių architektūrinės medžiagos pateikimo būdų. Naujos tendencijos yra aktualios mūsų šalies visuomenei, šiandien svarstančiai architektūros muziejaus-centro Lietuvoje gaires.

Tyrimo objektas

Architektūros muziejus Vilniuje.

Darbo tikslas

Remiantis šiuolaikinėmis architektūros muziejų projektavimo tendencijomis, sukurti architektūros muziejaus projektą, pagal kurį būtų užtikrintos galimybės visapusiškai lavinti supratimą apie architektūrą, telkti architektų, kitų meno sričių bendruomenę, įgyvendinti įvairaus tipo renginius. Muziejus turėtų atitikti šalies/miesto poreikius.

Darbo uždaviniai

- Susipažinti su tradicinio architektūros muziejaus samprata, architektūros muziejų istorija;
- Susipažinti su praeityje veikusių ir šiandien Lietuvoje egzistuojančių architektūros muziejų, centrų istorija bei veikla;
- Išanalizuoti ir įvardyti šiuolaikinių architektūros muziejų tendencijas;

- Išnagrinėti šiuolaikinių architektūros ekspozicijų ypatumus;
- Įvardyti šiuolaikinių architektūros muziejų programos pagrindines dalis;
- Apibendrinti surinktą medžiagą.

Darbo metodika

- *Istorinių šaltinių analizė.* Šio tyrimo metodo esmė –susipažinti su tradicine architektūros muziejų samprata ir įvardyti jų tolesnes vystymosi tendencijas. Taip pat susipažinti su buvusio Lietuvos architektūros muziejaus istorija ir veikla, įvardyti šio objekto esminius privalumus ir trūkumus, gautas išvadas pritaikyti projektuojant naują architektūros muziejų.
- *Literatūros ir internetinių šaltinių studija.* Darbe pateikiamos literatūros ir internetinių šaltinių analizės tikslas – susipažinti su įvairių autorių nuomone apie šiandien vis dar besiformuojančią architektūros muziejų tipologiją, ekspozicijos, kaip esminės muziejaus funkcijos, tipus, kitokiais muziejaus tarpininkavimo tarp architekto ir visuomenės būdais.
- *Architektūros muziejų praktiniai analogai ir eksperimentinio projektavimo (konkursų, kūrybinių dirbtuvių) medžiaga.* Atitinkantys temą analogai analizuojami atskleidžiant šių objektų funkcionalumą, novatoriškumą, programą ir pan.
- *Išvados.* Apibendrinus visą tiriamąją medžiagą, išskiriami pagrindiniai teiginiai.

Sklypo pasirinkimo motyvacija

Architektūros muziejų buvo pasirinkta projektuoti Vilniaus centrinėje dalyje, Neries upės dešiniajame krante, šalia H.Raduškevičiaus rūmų, kuriuose šiuo metu yra įsikūrusi Lietuvos architektų sąjunga.

Projektuojamasis objektas atsirastų vietoje šiuo metu krantinėje esančios sovietmečiu statytos keliaaukštės automobilių saugyklos. Tokiu būdu būtų ne tik pagerinta vieno iš svarbiausių Vilniaus miesto vaizdžių būklė, bet ir sutvarkyta dalis šiuo metu nepakankamai išnaudojamos Neries krantinės. Sukurtos naujos viešosios erdvės galėtų papildyti miesto viešųjų erdvių sistemą.

Teritorija tarp Žaliojo ir Karaliaus Mindaugo tiltų, kurioje planuojamas muziejus, yra svarbi atkarpa, jungianti Nacionalinę dailės galeriją, Technikos muziejų, kitus kultūrinius objektus su centrine miesto dalimi. Naujai besikuriančioje miesto centro dalyje, be jau paminėtų muziejų, maža kultūrinių įstaigų. Naujai projektuojamas architektūros muziejus papildytų dešiniuoju Neries krantu besitęsiančią muziejų atšaką ir praturtintų šios miesto dalies kultūrinį vaizdą. Vilniaus miesto centre planuojamas objektas būtų lengvai pasiekiamas, todėl būtų sudarytos platesnės galimybės

šviesti visuomenę, supažindinti vietinio ir aktyviojo turizmo grupes su Lietuvos architektūros paveldo ir dabartinių Lietuvos ir pasaulio architektūros tendencijų vystymusi bet perspektyvomis.

1. TIRIAMOJI DALIS

1.1. Architektūros muziejų raida

1.1.1. Pasaulinė praktika

Yra žinoma, jog aktyvus su architektūra susijusios medžiagos rinkimas prasidėjo jau tryliktoje mūsų eros amžiuje, tačiau architektūros parodų erdvės, kaip tipologinis objektas, atsiranda tik XX a. septintojo dešimtmečio viduryje. Niujorko modernaus meno muziejaus direktorius B. Bergdolas (Bergdoll) teigia: „Nors architektai savo darbus galerijose eksponavo prieš XVIII a. atsirandant muziejams, parodos, kuriose pradėta eksponuoti architektūra, buvo svarbus reiškinys architektūros ir muziejų kultūros vystymuisi vėlyvajame XX a.“.

Poreikį rengti architektūrai skirtas parodas galima sieti su XX a. sustriprėjusia nuomone, jog vien tik dokumentinis architektūros aprašymas dažnai yra pernelyg formalus ir akademiškas. Remiantis šia nuostata tapo įprasta, jog žymios publikacijos buvo lydimos susijusių parodų. Toks aktualijų architektūros srityje pristatymas leido plačiau įvairesnėmis priemonėmis visuomenę supažindinti su tiriamu dalyku. Pagal šį užmanymą buvo surengtos tokios istoriškai reikšmingos parodos, kaip 1931 metų Franko Loido Raito (Frank Lloyd Wright) darbų paroda *Stedelijk* muziejuje, Amsterdame, 1948 metų Mieso van der Rohe (Mies van der Rohe) paroda Niujorko Modernaus meno muziejuje.

Tradiciškai architektūros parodos buvo rengiamos architektūros mokyklų ar kitų su šia sritimi susijusių įstaigų erdvėse. Tačiau eksponavimas edukacinių įstaigų patalpose darė stiprią įtaką architektūros eksponatų pateikimui – dažnai

tai būdavo pabrėžtinai pedagoginis išdėstymas, kuomet subjektai buvo dėliojami pagal pripažintumą ir kitus susijusius aspektus. Architektūros eksponavimui ir populiarinimui buvo reikalingos erdvės, kuriose būtų ne tik eksponuojama, bet ir sudarytos galimybės dirbti architektūros tyrėjams, kuratoriams, suinteresuotoms grupėms.

1 pav. Le Corbusier Vilos Savojeje maketas. Moderniosios architektūros tarptautinė paroda, MoMA, 1932

Dvidešimto amžiaus pradžioje tuometiniams modernaus meno muziejams, siekusiems žiūrovui pristatyti jų laikmetį geriausiai atspindinčias tendencijas, tapo svarbu architektūrą taip patįtraukti į savo programas. Vienas pirmųjų muziejų, kuriame buvo suprasta architektūros įtraukimo į programą svarba, buvo Niujorko modernaus meno muziejus (*MoMA*). 1932 metais šiame muziejuje buvo surengta pirmoji architektūros paroda *Moderni architektūra: Tarptautinis stilius*, kurioje buvo pristatyti pavienių architektų praktikos, siejamos per bendrą kuratoriaus užduotą temą: modernizmą architektūroje (1 pav.). Šiuo laikotarpiu architektūrą pristatančias parodas taip pat pradėjo rengti tokios kultūros institucijos, kaip Paryžiaus modernaus meno galerija *Galerie L'Effort Moderne*, parodų rūmai *Grand Palais*, Amsterdamo *Stedelijk* muziejus.

Idėja, architektūros ekspoziciją įtraukti į meno muziejų programą iki šiol tebegyvuoja tokiuose šiuolaikinio meno muziejuose, kaip: Ohajo *Wexner* meno centre (*JAV*), *Creation Industrielle* centre *Pompidou* centre Paryžiuje ir *MAK* Vienoje, kurie yra įsipareigoję visuomenei pristatyti architektūrą, kaip vieną iš esminių muziejaus ekspozicijos sudedamųjų dalių.

Architektūros objektų eksponavimas realaus dydžio masteliu prasidėjo XX a. pradžioje pastatų modelius naudojant kaip marketingo priemonę statybos mugėse, tačiau neilgai trukus tokio tipo eksponatai atsirado ir meno parodose. Vienas pirmųjų pavyzdžių yra pilno mastelio M. Breuer'io namo maketas (2 pav.), 1949 metais pastatytas Niujorko Modernaus meno muziejaus sodelyje. Projektas sujungė architektūros praktinius aspektus, reikšmę ir eksponavimą visuomenei.

2 pav. Namas *MoMA* sodelyje, Marcel Breuer, Niujorkas, 1949

Nuo 1960 m. atsirado didelis meno mokslininkų susidomėjimas architektūros parodomis. Šiuo laikotarpiu buvo įsteigta nemažai architektūros muziejų, tai buvo ir Venecijos architektūros bienalės pradžia. Didėjančios galimybės eksponuoti architektūros pasiekimus vertė persvarstyti tokių parodų tikslus, o taip pat tai buvo postūmis ieškoti tinkamesnių būdų architektūros ekspozicijos pateikimui.

XX a. pr. modernių kultūros institucijų ekspozicijose jau buvo galima apčiuopti akivaizdžius architektūros prezentacijos sampratos pasikeitimus: įvesta instaliacijos sąvoka leido kalbėti apie erdvinius žiūrovo potyrius, buvo pradėtos rengti architektūrinius procesus apibendrinančios ar apibrėžiančios parodos [Visminaitė, Rėklaitė, Žiūrėta 2014-11-18].

Šiuolaikinių parodų praktikos kontekste tradicinė architektūros paroda dažnai kritikuojama. Tradicinėmis priemonėmis pateikiama medžiaga ne visada atskleidžia eksponuojamų kūrinių kontekstą, dažnu atveju neleidžia žiūrovui patirti erdvės pojūčio, kuris yra neatsiejama architektūros disciplinos dalis. Kaip atsvarą tradicinėms parodoms kuratoriai įvardina įvairias medijas jungiančias ir konceptualiomis priemonėmis žiūrovo vaizduotę bei mąstymą skatinančias šiuolaikines parodas, kurių užuomazgas galima aptikti jau XX a. pradžioje. Tuo metu architektai visame pasaulyje pradėjo ieškoti naujų architektūrinių sprendimų, galinčių tenkinti ir socialinius žiūrovo poreikius.

1.1.2. Lietuvos architektūros muziejus

Lietuvos architektūros muziejus veikė Vilniuje 1968–2006 m. Tai buvo vienas pirmųjų architektūros muziejų Europoje. Pirmoji 374 m² ploto ekspozicija buvo įrengta 1971 m. muziejui paskirtoje Šv. Mykolo bažnyčioje (3 pav.). 1976 m. muziejaus eksponatai buvo perkelti į buvusio Bernardinių observančių vienuolyno pirmojo aukšto koridorių. 1986 m. muziejui perduotas visas Bernardinių observančių vienuolyno kompleksas, tačiau 1993 m. pastatai sugrąžinti teisėtiems savininkams. Nuo 1994 m. muziejus tapo pavaldus Kultūros paveldo centrui [Laisvoji enciklopedija *Vikipedija*, *Architektūros muziejus*].

Muziejus rinko, saugojo, tyrė ir populiarino Lietuvos profesionaliosios architektūros eksponatus. Pirmieji muziejaus eksponatai buvo negatyvai, kokliai, plytos, atvirukai. 2001 m. muziejaus fonduose jau buvo 51 470 miestų ir miestelių planų, pastatų projektų, brėžinių, piešinių, fotografijų ir kt. 2006 m. muziejus

3 pav. 1968–2006 m. Vilniuje, šv. Mykolo bažnyčioje veikusio Architektūros muziejaus ekspozicija

buvo uždarytas, o jo fondai (apie 56 tūkst. eksponatų) pasklido po įvairias institucijas [Laisvoji enciklopedija *Vikipedija*, *Architektūros muziejus*].

Šiandien žvelgiant į keturiasdešimt metų Lietuvoje veikusio architektūros muziejaus veiklą, galima būtų daryti tam tikras išvadas apie jo privalumus ir trūkumus. Per visą muziejaus gyvavimo laikotarpį buvo surinktas gausus architektūrinių eksponatų fondas. Jo laikymui ir populiarinimui skirta vieta Vilniaus miesto senamiestyje buvo tinkama dėl muziejaus pasiekiamumo, reprezentacinių savybių. Deja, Šv. Mykolo bažnyčios, vienuolyno koridorių patalpos neatitiko architektūros muziejų erdvėms keliamų reikalavimų. Muziejus neatliko

pakankamos architektūros populiarinimo funkcijos, neišnaudojo surinktų eksponatų potencialo visuomenės švietimui. Pastovi ekspozicija, kurioje buvo pristatomi Lietuvos architektūros istorijos periodai 1918–1940 m. bei 1944–1990 m., buvo statiška, joje eksponuojami projektų planai ir maketai, trūko išsamesnės informacijos apie objektus. Muziejus dirbo iš esmės tradiciniais muziejininkystės metodais ir itin skurdžiomis sąlygomis, jame rengiamos parodos neturėjo didesnio rezonanso kultūriniame bei architektūriniame gyvenime ar viešajame diskurse.

Kuriant naują architektūros muziejų turėtų būti remiamasi šiuolaikinių muziejų pavyzdžiais, naujai sukurta tokios įstaigos veiklos programa, išnagrinėti muziejui skirtų patalpų poreikiai ir reikalavimai. Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį, jog Lietuvos architektūros muziejui parinkta vieta ne tik sudarytų galimybes tinkamai reprezentuoti Lietuvos architektūrą, bet ir būtų lengvai pasiekama lankytojų.

Virtualus Lietuvos architektūros muziejus

Kūrybinių industrijų parkas *Architektūros centras* kartu su Lietuvos architektų sąjunga ir Lietuvos architektų rūmais 2011 metais įgyvendino *Lietuvos Virtualaus architektūros muziejaus* (VAM) projektą. Juo siekiama išsaugoti dalį XX ir XXI a. architektūros palikimo. Kol nėra fizinės vietos, realių saugyklų, visa informacija telkiama interneto erdvėje (4 pav.).

4 pav. Alytaus sporto rūmai, V.J.Dičius, (iš: *Virtualus Lietuvos architektūros muziejus*)

Steigiant Virtualų architektūros muziejų buvo sukurta jo programa, parengtos eksponatų kaupimo nuostatos, rinkinių formavimo metodika. Pagal sukurta bendrąją VAM kolekcijų programą atrinkta 70 architektūrinių, urbanistinių objektų, daugiau kaip 400 eskizų, brėžinių, nuotraukų. Ekspوناتai suskaitmeninti ir pateikti Lietuvos architektūros muziejaus tinklalapyje. Kuriant VAM buvo orientuotasi į bendraeuropinius standartus, o tai turėtų palengvinti bei pagreitinti sukauptos medžiagos perdavimą ateityje siekiamam atkurti Lietuvos architektūros muziejui [sa.lt].

Virtualiame muziejuje siekiama pateikti kuo įvairesnės su Lietuvos architektūra susijusios medžiagos. Pirmiausia buvo suskaitmeninti didžiausią įtaką pokario Lietuvos architektūrai padariusių kūrėjų - V. E. Čekanausko, E. N. Bučiūtės, A. ir V. Nasvyčių, V. J. Dičiaus, A. Mačiulio – darbai. Taip pat kaupiama dabar kuriančių architektų darbų medžiaga. 2013 m. VAM kolekciją papildė naujas eksponatų formatas – vaizdo įrašai su žymių architektų interviu (pavyzdžiui: V.J.Dičiaus, A.Mačiulio, V.Brėdikio) [sa.lt].

Svarbu tai, kad Virtualus Lietuvos architektūros muziejus yra privati iniciatyva, skirta tik iš dalies spręsti problemą. Tokia iniciatyva negali kompensuoti neesančio architektūros muziejaus veiklos. Šiuo metu nėra užtikrinamos visos reikalingos muziejui-centrui funkcijos, kuriosturėtų apimti eksponatų tvarkymą, saugojimą, aktyvų populiarinimą, su architektūra susijusių renginių organizavimą, daugelį kitų svarbių aspektų.

1.2. Šiuolaikinio architektūros muziejaus tendencijos

XX a. septintajame dešimtmetyje, kilus didesniai susidomėjimui architektūros parodomis, buvo pripažinta, jog pristatant pagal šiuolaikinio meno eksponatų programą, architektūra nėra pilnai atskleidžiama. Didėjantis susidomėjimas architektūros kultūrine svarba šiuolaikinio meno muziejuose darė įtaką architektūros muziejų kūrimuisi. Pirmosios tokios įstaigos buvo: Montrealio architektūros centras Kanadoje (CCA), įkurtas 1979 m. ir Nacionalinis architektūros institutas Olandijoje (NAi), atidarytas 1996 m.

Šiuo laikotarpiu modernaus meno institucijose dėmesys pradedamas kreipti į ekspozicijos ryšį su tiek profesionaliu, tiek neprofesionaliu žiūrovu, parodų lankytojams suteikiama galimybė patirti erdvinius pojūčius (pavyzdžiui - pasivaikščioti po modelių vidų). Parodas pradeda lydėti katalogai, kuriuose apžvelgiamas politinis ir ideologinis architektų kūrybos kontekstas. Taip pat imama aktyviai diskutuoti apie pačią architektūros sampratą ir architektūros disciplinos ribas [Visminaitė, Rėklaitė, Žiūrėta 2014-11-18].

Apie pasikeitusį požiūrį architektūros eksponavimo srityje kalba daugelis ją kuruojančių specialistų. Viena iš jų yra *Aedes* galerijos Berlyne direktorė, buvusi NAi vyriausioji vadovė K. Feireiss. Ji mano, kad šiuolaikinės architektūros muziejus turi kultūrinę bei socialinę misijas ir teigia, jog šiuolaikinės architektūros muziejus turi suprasti, kad architektūra ir urbanistika yra vienos svarbiausių socialinio gyvenimo bei kultūros politikos sudedamųjų dalių. Dėl šios priežasties, muziejus turėtų atlikti tarpininko rolę tarp architektūros profesionalų ir neprofesionalų.

Viena pirmųjų įstaigų, atvėrusių galimybes įgyvendinti naujas idėjas buvo Kanados architektūros centras (CCA) (5-7 pav.). Tai yra tarptautinis tyrimų centras ir muziejus, įkurtas 1979 metais (įkūrėjas - P. Lambert), siekiant, kad architektūra taptų visuomenės interesu. Sukaupta didelė kolekcija tapo pagrindu parodoms, su architektūra susijusiems tyrimams. Šiandien CCA yra lyderiaujanti įstaiga, plečianti visuomenės ir architektų supratimą apie architektūrą. Centras vaidina svarbų vaidmenį debatuose apie architektūrą, jos istoriją, terorią, praktinius aspektus ir rolę šiandieninėje visuomenėje. Kanados architektūros centras, nuosekliai plėtoja įvairių architektūros sričių specialistų ir plačiosios visuomenės diskusiją įvairiausiais šiuolaikinės architektūros klausimais.

5, 6 ir 7pav. Kanados architektūros centras: vidaus erdvės

XX a. pabaigoje prasidėjęs ir šiandien besitęsiantis architektūros eksponatų atskleidimo visuomenei teorijų ieškojimas ir jų pritaikymas įvairiais būdais, yra labai svarbus šiandieninio architektūros muziejaus veiklai.

1.2.1. Architektūros eksponavimas

Architektūros, jos formos, funkcijos ir reikšmės suvokimas medių prisotintoje visuomenėje nuolat kinta. Iš vienos pusės - architektūra suvokiama ne tik kaip funkcijų talpykla, bet ir kaip medija; įvaizdžio, fotogeniškumo, galios formavimo elementas ir simbolis. Parodos sąvoka ir reikšmė taip pat kinta, iš artefaktų eksponavimo vietos ji tampa informacijos, kismo, patirties, diskusijų lauku. Ilgą laiką architektūros parodos buvo rengiamos įvairaus meno parodų patalpose, neskiriant dėmesio architektūros esminėms savybėms: erdviškumui, tekstūriškumui, interaktyvumui. Pastarųjų metų praktikoje parodos suvokimas krypsta nuo pasyvaus rodymo link aktyviai įtraukiančio žiūrėjimo ar dalyvavimo, ji tampa svarbiu elementu formuojant ir analizuojant architektūros kultūros reiškinius, architektūros sampratą ir vaidmenį visuomenėje klausimus [Visminaitė, Rėklaitė, Žiūrėta 2014-11-18].

Powerhouse muziejaus Sidnėjuje direktorius F. Watson'as išskiria kelis muziejuose galimus panaudoti priėjimo prie architektūros būdus: 1 – parodos, kuriose užfiksuojami individualių architektų darbai ar tam tikra veikla ir kurių sudaro dokumentinė medžiaga (fotografijos, brėžiniai, kita archyvinė medžiaga); 2 – parodos, kuriose siekiama tirti projektavimo ir statybos procesą ir veiklą. Tokią parodą sudaro eskizai, prototipai, maketai, pavyzdžiai, kurie padeda įsigilinti į projektavimo procesą ar naudoti instaliacijas kaip priemonę erdviniam bandymams; 3 – ekspozicijos, kuriose atskleidžiama platesnė problematika, globalios temos, tendencijos. Tam organizuojami grupinės parodos ar bienalės [Watson]. Visi šie būdai eksponuoti architektūrą gali būti veiksmingi, tačiau yra priklausomi nuo tinkamų ekspozicijoms erdvių, savitų eksponavimo priemonių.

Skirtingiems architektūros pateikimo būdams gali būti panaudotos įvairios priemonės. Jas straipsnyje *Curating Architecture and the City* įvardija J. Hale ir H. Schnädelbach:

1 - „knyga ant sienos“ – parodoje naudojamos fotografijos, brėžiniai, tekstinė medžiaga. Toks dvimensinis eksponavimo būdas turi ribotas architektūros atskleidimo galimybes, tačiau grafikos pagalba, nepaisant kitų aplinkybių, pastato programos ar konteksto, galima lengviau atskleisti tam tikras specifines svarstomas problemas.

2 – “kūrybinių dirbtuvių“ modeliu nesiekama spręsti architektūrinio objekto patyrimo problemos, o vietoj to stengiamasi pabrėžti jo kūrybos procesą. Priemonės reikalingos įgyvendinti tokį architektūros supratimo būdą yra įvairūs eskizai, brėžiniai, maketai, kitokie eksperimentai.

3 – “trofėjų aikštelė” tai eksponatų pateikimo būdas, kuomet yra naudojami realaus dydžio pastatų fragmentai, medžiagų pavyzdžiai, sudedamosios dalys ar konstrukcinės detalės. Remiantis laikinomis instaliacijomis, konstrukcijomis gali būti atskleidžiamos dalinai realios erdvinės architektūrinio objekto savybės [Hale, Schnädelbach].

Pagrindiniai eksponavimo būdai, aptariami ankščiau vardintų autorių bus plačiau nagrinėjami tolesnėje tiriamojo darbo dalyje.

1.2.1.1. Galerinis architektūros eksponavimas

Galerinis architektūros eksponavimas yra laikomas tradiciniu informacijos pateikimo būdu, kuomet parodoje architektūra reprezentuojama naudojant autorinį brėžinį, piešinį, fotografijas, t. y. akcentuojant dvimatį architektūros vaizdą. Dviejų dimensijų (plokščias) eksponavimo būdas atmeta architektūros kaip erdvės, socialinio mokslo ir kompleksinio meno sąvoką. Todėl projektus pristatant šiuo būdu kyla pavojus, jog informacija neprofesionalui architektūros srityje gali būti sunkiai „skaitoma“ ir galiausiai vertinama kaip plokštuminis grafikos kūrinys.

Vienos žymiausių šiuolaikinių parodų, kuriose architektūros eksponavimui buvo pasirinktas galerinis eksponavimo modelis yra *Powerhouse* galerijoje, Sidnėjuje surengta paroda *Anapus architektūros: Marion Mahoney ir Walter Burley Griffin* (1998 m.) bei paroda *Alvar Aalto, Shigeru Ban akimis* (2007 m.) Barbican centre Londone (8 ir 9 pav.).

Parodos turėjo didelę reikšmę, nes

8 ir 9 pav. Ekspozicija iš parodos „Alvar Aalto Shigeru Ban akimis“, Barbican Centras, Londonas, 2007

joms surengti buvo ne tik surinkta išskirtinė medžiaga, bet ir suorganizuota daug gretutinių renginių, pokalbių, dirbtuvių, mokymų, vykusių tose pačiose erdvėse kaip ir parodos. Be to, rengiant jau minėtas parodas, buvo išleisti katalogai, į jų turinį įtraukiant susijusių interviu, kritikų publikacijų, autorių pasisakymų ir panašiai. Tokiu būdu buvo praplėstos galimybės ir būdai visuomenei susipažinti su pristatomu objektu.

Galerinės parodos pavyzdžiais Lietuvoje laikytinos parodos: *Žvilgsnis į save, Vilniaus architektūra* (10 pav.), *Doleta* ir pan., kurios iš dalies tarsi užpildo architektūrinės informacijos trūkumą, bet yra suprantamos ir įdomios gerai kontekstą išmanančiai, siaurai profesinei bendruomenei. Kita vertus, tokios parodos iliustruoja vakaruose vis labiau kritikuojamą architektūros vizualumo išryškinimą, kuomet architektūra tampa fotogenišku, vizualių objektų, įvaizdžio formavimu, orientuojamasi į tūrių santykius, proporcijas, pateikimo būdus ir kartu gilinamas atotrūkis tarp architektūros teorijos ir praktikos.

10 pav. Ekspozicija iš parodos „Vilniaus architektūra“, 2009

Tradicinių medijų architektūrai pristatyti naudojimas parodose sukelia daugiausiai diskusijų šiuolaikinių architektūros kritikų bei kuratorių tarpe. Architektūros teoretikas prof. R. Rambou (Rambow) pastebi, jog architektai savo vertybes ir kokybės kriterijus bando paaiškinti iš profesionalios architektūros pusės, naudodami ekspertinę kalbą, kuri ne visada gali būti suprantama žiūrovui. Profesionalia architektūros kalba pristatomi objektai parodoje dažnai eliminuoja specialaus išsilavinimo neturinčių ir architektūrinės kalbos nemokančių „skaityti“ parodos lankytojų poreikius. Pasaulyje lyderiaujančios, architektūros parodas rengiančios institucijos ekspozicijoje esančią informaciją siekia pateikti orientuodamosi į skirtingas žinias ir išsilavinimą turintį žiūrovą.

1.2.1.2. Kūrybinės dirbtuvės

Dar viena technika, kurios pagalba gali būti pristatoma architektūra, siekia užfiksuoti kūrybinį architektūrinio projektavimo procesą ir su tuo susijusią medžiagą. Šiam metodui svarbi kūrybinio proceso metu architekto sukuriama produkcija – eskizai, prototipai, medžiagos, maketai, kompiuteriniai modeliai, pavyzdžiai; kitais žodžiais tariant, su objektu susijusi medžiaga, kurią architektas naudoja jo projektavimo procese.

11 ir 12 pav. Ekspozicija iš parodos - Herzog & de Meuron: *proto archeologija*, Kanados architektūros centras, 2002

Tokiu procesu grindžiamos strategijos pavyzdžiu galėtų būti Kanados architektūros centre 2002 metais įvykusi Herzog & de Meuron paroda *Proto archeologija*. Pasitelkiant studijos maketus, knygas, nuotraukas, žaislinius objektus, reikšmingus šiuolaikinio meno darbus, ekspozicija atskleidė šveicarų firmos darbams įtaka dariusius procesus (11 ir 12 pav.).

Tokio tipo ekspozicija, kuomet architektūrą siekiama atskleisti eksponuojant architekto kūrybinį procesą iliustruojančius objektus, buvo įgyvendinta ir Lietuvoje, Nacionalinėje dailės galerijoje 2010 m. vykusioje parodoje *Našlaičiai* (13 pav.). Joje buvo pristatyti žymių Lietuvos architektų kūrybinis palikimas, ekspozicijai pasitelkiant gana lengvą bei kokybišką originalių brėžinių ir eskizų eksponavimo variantą. Vis tik reikia pažymėti, kad paroda dėl eksponuojamų vien tik dviejų dimensijų objektų, priminė grafikos darbų peržiūrą ir architektūrine prasme buvo sunkiai suprantama netir architektūros profesionalams.

13 pav. Parodos „Našlaičiai“ ekspozicija, Nacionalinė dailės galerija, Vilnius, 2010

Studijos, ieškojimai kūrybinio proceso metu yra tiesiogiai susiję su esminiu architektūros kūrimu, todėl dažnai yra daugiausiai atskleidžiantis ir įdomiausias aspektas tiek architektūros profesionalams, tiek visuomenei. Palyginus su prieš tai minėtu metodu, naudojamu eksponuojant architektūrą, šia metodologija galerijos kontekste lengviau tarpininkauti tarp kūrėjo ir publikos.

1.2.1.3 Realus mastelio architektūros ekspozicija, keturdimencinis eksponavimas

Tikriausiai daugiausia aspektų apimantis metodas architektūros tyrimo srityje yra *instaliacinis* metodas, kuomet eksponatai yra naudojami kaip priemonė erdvinėms problemoms spręsti. Šiuo atveju yra kuriamos fizinės aplinkos konstrukcijos (didelio mastelio modeliai, intarpai, detalės), kuriomis tyrimas demonstruojamas kaip eksperimentas. Šis eksponavimo metodas tapo reikšmingas tarptautinėje plotmėje 1997 metais, kai tuometinis NAI direktorius K. Feireiss'as paprašė architekto D. Libeskind'o galerijos teritorijoje Roterdamo centre sukurti instaliaciją arba skulptūrą (14 ir 15 pav.).

14 ir 15 pav. D. Libeskind instaliacija NAI galerijoje, Roterdame, 1997

Šios idėjos tąsą šiuolaikinėje parodų rengimo praktikoje galima matyti Londono *Serpentine* galerija. Šioje galerijoje lauko ekspozicijai skirtas parko plotas sudaro esminę architektūros ekspozicijos dalį. Galerija yra geriausiai žinoma dėl kasmet galerijos teritorijoje eksponuojamų žymių architektų kurtų paviljonų (16 - 18 pav.). Nuo 2000 metų, pasaulyje įvertintų architektų iš skirtingų šalių sukurtus realaus dydžio laikinus vasaros paviljonus galima apžiūrėti nemokamai ir visiškai laisvai: į paviljonus galima lengvai patekti, išbandyti. Lankytojas neribojamas nei laike, nei erdvėje.

16, 17 ir 18 pav. Paviljonai Serpentine galerijoje (1- Herzog & de Meuron, 2012; 2 - Toyo Ito, 2002; 3 - Peter Zumthor, 2010)

Neseniai įvykusiame parodose, tokios kaip *Nestandartinė architektūra* (Pompidou centras, Paryžius, 2003/2004 m.), Venecijos tarptautinėse architektūros bienalėse, mėginta kūrėjams suteikti daugiau laisvės pateikiant savo darbus (19 ir 20 pav.). Atsakant į pateiktą globalią temą (būstas, klimato kaita, mobilumas, vanduo) tarptautinė ekspozicija siekiama kelti diskusijas, atskleisti panašumus ir skirtumus tarp architektų, kylančias problemas ir panašiai.

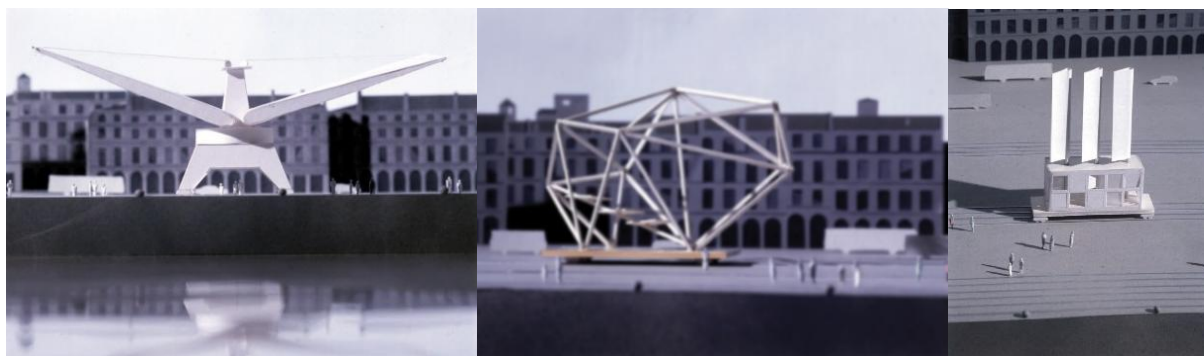
19 pav. Parodoje *Nestandartinė architektūra* pristatyta instaliacija (K. Oosterhuis), 2003
20 pav. Venecijos tarptautinėje architektūros bienalėje pristatyta instaliacija (UNStudio), 2008

Didelio mastelio architektūros ekspozicijos idėjadažna ir pastaraisiais metais naujai kuriamų architektūros muziejų, centrų programose. Vienas iš tokių yra projektas *Port de la Lune* (arch. Christian de Portzamparc). Tai atvira realaus dydžio architektūrinių struktūrų ekspozicija, išdėstyta Garone upės krantinėje, Bordo miesto centre (21 – 24 pav.).

21 pav. Projekto Port de la Lune maketas (arch. Christian de Portzamparc)

Port de la Lune yra 1989 metais pristatytas urbanistinis projektas 150 ha teritorijoje kairiajame Garone upės krante Bordo mieste, Prancūzijoje. Bordo uostą iškėlus už miesto, arčiau jūros, mieste likę dokai autoriaus nuomone galėtų būti panaudoti kultūriniai veikai, būtent, interaktyviai architektūros ekspozicijai, erdvėms, skirtoms kitų sričių meno, sporto, suvažiavimų renginiams.

22,23 ir 24 pav. Projekto Port de la Lune maketas (architektas - Christian de Portzamparc)

Pagal Kristiano de Portzamparko (Christian de Portzamparc) pasiūlymą buvo atsisakyta uosto dokus regeneruoti statant pastatus ar įrengiant parkus ir taip suardyti vieną esminių miesto struktūrų. Norint išsaugoti ryšį tarp miesto ir upės, uosto struktūra, kurioje buvo įprasta matyti judančius didelio mastelio laivų siluetus, tampa platforma mobilios urbanizmo ekspozicijai bei kitoms kultūrinėms veikloms. Ant išlikusių uosto geležinkelių bėgių mobilios architektūrinės struktūros miesto centrinės dalies fone sukuria prasto judėjimo išpūdį. Struktūros veikia ne tik kaip eksponatai, bet ir kaip erdvė lankytojų kūrybiškumui – architektūrinius objektus galima bet kuriuo metu aplankyti, išbandyti.

Šiuolaikinio architektūros muziejaus Kinijoje projekto ekspozicijos programoje taip pat vengiama „knygos ant sienos“ principo. Muziejui šiame projekte siūloma išnaudoti buvusio sandėlio erdves, eksponatus joje išdėstant laisvai, įtraukiant skirtingo amžiaus lankytojus į kūrybišką pažinimo procesą (25 ir 26 pav.).

25 ir 26 pav. Šiuolaikinio architektūros muziejaus Kinijoje ekspozicijos vizualizacijos

Aptartus objektus galima būtų įvardinti kaip architektūros laboratorijas. Tai architektūriniai sprendimai, kurie suteikia daug galimybių visiems su paroda susijusiems asmenims: kuratorius čia gali programuoti teorinį, kritinį, edukacinį ar kitą diskursą; architektui tai yra galimybė realizuoti utopines, eksperimentines idėjas, jam suteikiama pakankamai didelė kūrybinė laisvė; žiūrovas instaliacijoje gali tiesiogiai patirti nekasdienišką erdvę, jis ateina pasiruošęs naujai patirčiai, dažnai realybėje sprendžiamos funkcinės problemos čia sąlyginai netenka tokios reikšmės.

Keturias dimensijas įtraukiančiose parodose dažnai naudojamos įvairios paralelinės medijos architektūros ar kitų menų sąvokoms nagrinėti, auditorijai įtraukti ir provokuoti. Tai įvairios instaliacijos ir veiksmu bei laiku (trukme) pagrįstos eksponavimo praktikos, kurios tampa ypač aktualizuotomis kuomet kalbame apie erdvės patyrimo aspektą ir ryšį su žiūrovu. Tokiose parodose neretai svarbus yra eksperimentavimo momentas ir žiūrovo įtraukimas, gerai suderinta medijų gausa padeda išlaikyti dėmesį bei pažvelgti į nagrinėjamus reiškinius skirtingais kampais. Tokių parodų, nagrinėjančių architektūros problemas, Lietuvoje nėra, kuomet šiuolaikinio meno pasaulyje interaktyvių ir instaliacinių, performatyvių praktikų yra gausu.

1.2.1.4 Architektūros ekspozicija netradicinėse vietose

Architektūros eksponavimas netradicinėse vietose yra vienas iš būdų su architektūros ekspozicija supažindinti platesnę žmonių auditoriją, praplėsti eksponatų suvokimo ribas, suteikti jiems kontekstą.

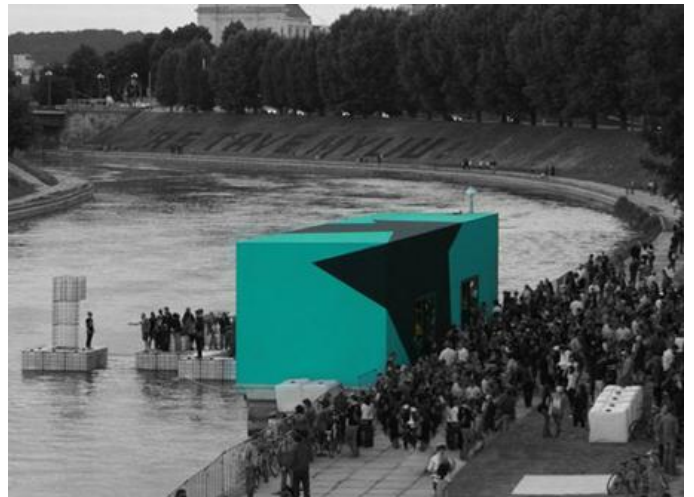
Meno ir architektūros vitrinayra šiuolaikinio meno ir architektūros organizacija, įkurta 1982, Niujorke (steigėjas - Kyong Park). Organizacijos būstinė buvo įkurta nedidelėse parduotuvės patalpose, kuri šiandien yra lengvai atpažįstama dėl išskirtinio fasado, naudojamo kaip transformuojama ekspozicijos platforma (27 pav.).

27 pav. *Meno ir architektūros vitrina, Niujorkas*

1992 metais menininko V.Akosi (Acconci) ir architekto S.Holo (Holl) sukūrta instaliacija-fasadas pavertė pastatą, kuriame yra muziejus, vienu iš Niujorko svarbiausių kultūrinių traukos objektų. Pastato fasadą sudaro eilė iš vidaus į gatvę atsidarančių plokščių. Besisukančios įvairios orientacijos plokštės buvo išdėstytos per visą galerijos fasado plotą. Kai plokštės yra atsuktos į šaligtavio pusę, konstrukcija panaikina ribą tarp galerijos ir gatvės. Tokiu būdu ieškoma dialogo tarp eksperimentinių projektų eksponuojamų pastato viduje ir bendros miesto erdvės.

Vertas paminėti projektas KultFlux (aktyviai veikęs 2008 – 2010 m.) akcentavęs urbanistinį ir viešosios aplinkos diskursą o taip pat ieškojęs naujų formų visuomenei įtraukti į miesto erdvių klausimų sprendimą. Projektas, inicijuotas grupės jaunų architektų ir meno kritikų buvo įgyvendinamas Vilniaus Neries krantinėje specialiai pastatytame paviljone (28 pav.).

28 pav. *KultFlux paviljonas Vilniuje, 2008*

KultFlux atvejis yra įdomus ir tuo, jog programos renginiai vyko paviljone - 1:1 mastelio modelyje, kurį kaip mediją palankiai vertina pasaulio architektūros parodų praktikai. Paviljonas atkreipė dėmesį į šiuo metu mažai išnaudojamas Neries upės krantines, taip pat tapo savotišku traukos objektu, sukūrė priežastį ateiti į šalia upės esančias viešąsias erdves. Be to, auditorijos tarpe paviljonas nėra asocijuojamas su kultūros institucija, todėl į jį galima pritraukti ne tik profesionalus, bet ir tokią publiką, kuri paprastai nesilanko architektūros parodose.

29 ir 30 pav. 1:1 stovyklos sukurtas ir pačių pagamintas plaustas, 2014

Vienas iš Lietuvoje 2014 metais įvykusių projektų, kuomet architektūrinis objektas visuomenei buvo pristatomas netradiciniu būdu, yra 1:1 stovyklos sukurtas ir pačių pagamintas plaustas (29 ir 30 pav.). Po Kauno Dailės Akademijoje surengtų dvi savaites trukusių dirbtuvių jaunų architektų būrys savo projektą visuomenei pristatė Kaune, upių santakoje. Organizatoriai teigia, kad projektu buvo siekta atkreipti dėmesį į miesto unikalią geografinę padėtį bei atgaivinti tradiciją ir paskatinti žmones keltis gyventi arčiau upės.

Apibendrinant galima teigti, kad architektūros parodose siekiama taikyti tradicinius ir netradicinius metodus, kuriais būtų galima palengvinti parodos kaip tarpininko tarp architektų ir visuomenės rolę. Paprastai kalbant, parodos gali būti sulygintos pagal architektūros eksponatų jose pateikimo būdus į tris kategorijas, tačiau tai nėra visos priemonės - architektūros eksponavimo būdų sąrašas nuolat plėsiasi, yra papildomas. Ateities architektūros muziejaus modelis yra visų išvardytų ir naujai atsirasiančių architektūros pateikimo būdų simbiozė.

Lietuvoje galima rasti nemažai sektinų architektūros parodų pavyzdžių, tačiau dar nėra tokių, kuriuose architektūra būtų pristatoma keturdimensiniame formate. Nedaug arba mažai išvystyti atvejai, kuomet architektūrinę erdvę, formas mūsų šalyje būtų galima patirti realaus mastelio objektų pagalba. Keliadimensinis architektūros vaizdavimas ko gero yra ta priemonė, kuria žiūrovui lengviausia suprasti architektūrą. Galima būtų daryti prielaidą, kad toks parodų tipas yra architektūros vaizdavimo muziejinėje erdvėje ateitis.

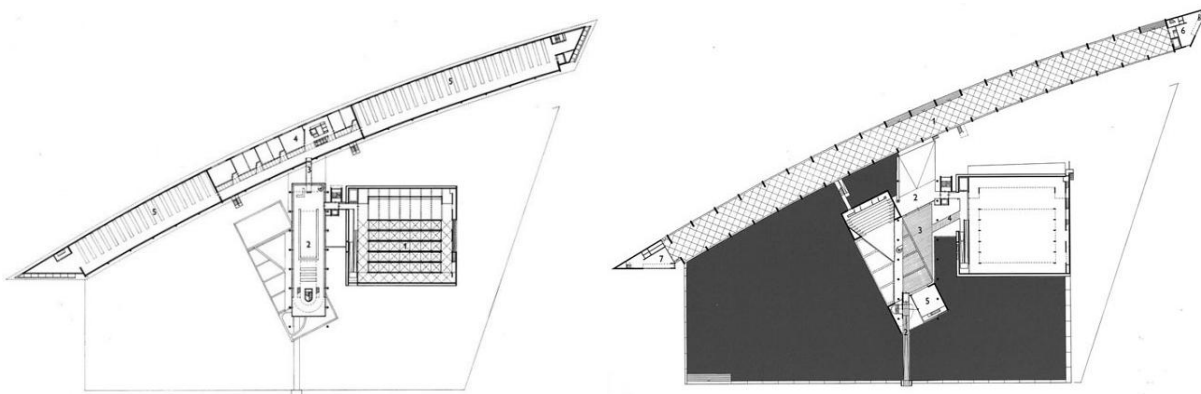
1.2.2. Architektūros muziejų programa ir planiniai sprendimai

Tolimesnėje dalyje bus aptariami architektūros muziejai, kitokios praktikos, kuriose panaudojamos ankščiau aptartos ir dar nepaminėtos priemonės visuomenės švietimui,

alternatyvios edukacinės formos, jų visuma. Dėmesys skiriamas programoms, planiniams sprendiniams.

Tradiciškai architektūros muziejaus programa yra koncentruojama viename statinyje, funkciškai erdves skirstant į viešąsias (lankytojų) ir tarnybines (darbuotojų).

Tai gerai iliustruoja Olandijos architektūros instituto schema (31 ir 32 pav.).

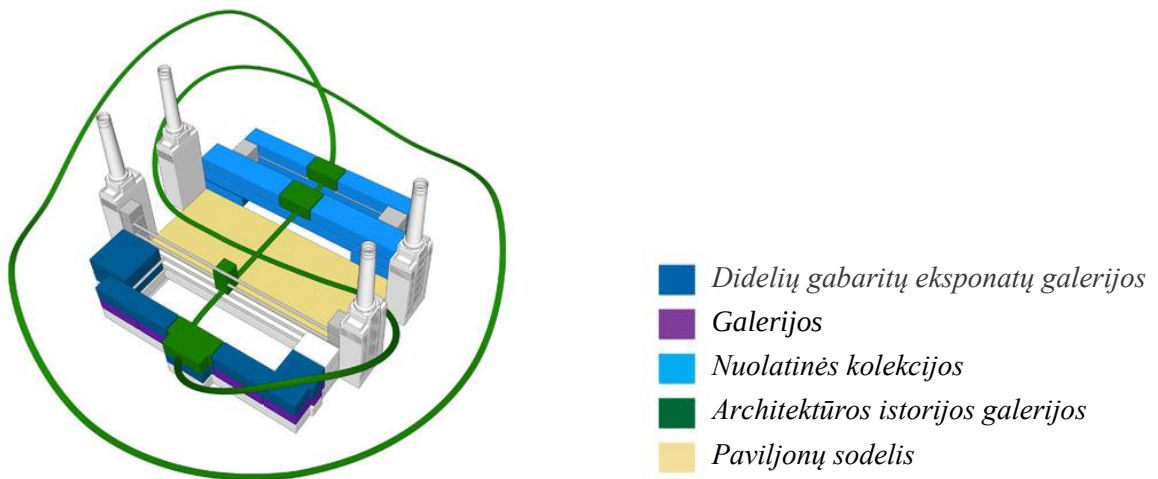
31 pav. Olandijos Architektūros Instituto pirmo aukšto planas: 1 – arkada; 2 – pagrindinis įėjimas; 3 – įėjimo holas; 4 – tiltelis, vedantis prie laiptų, lifto; 5 – knygynas; 6 – spaudos redakcijos biuras; 7 – kavinė.

32 pav. Olandijos Architektūros Instituto trečio planas: 1 – viršutinė salė; 2 – biblioteka, skaitykla; 3 – tiltelis; 4 – dirbtuvės; 5 – archyvas.

Pastato programa pagrįsta medžiagos rinkimu, valdymu, archyvų ir kolekcijų prieinamumu. Taip pat įstaigos veiklai svarbus surinktos medžiagos studijavimas, muziejaus surinktų duomenų sklaida rengiant parodas, publikacijas, kitus renginius. Parodų rengimui yra skirtos keturios pastate esančios parodų salės, institute veikia įvairios dirbtuvės.

Pagal suformuluotą funkcinę pastato programą, skirtingų paskirčių patalpų grupėms buvo sukurtos atskiros struktūros (archyvas, galerija, biblioteka). Taip pat pastato programa buvo papildyta ketvirtąja zona, skirta viešosioms visuomeninėms funkcijoms, tokioms kaip: kavinė, knygynas, auditorija.

Dar vienas pavyzdys, atskleidžiantis architektūros muziejaus programos galimybes yra 2013 metais įvykusiame jėgainės Londone konversijos į architektūros muziejų konkurse nugalėtoju išrinktas projektas (autoriaus: *Atelier Zündel Cristea – AZC*). Pagal jį 80 metų senumo pastatas būtų paverstas į muziejų, skirtą parodoms apie architektūrą nuo viduramžių iki šių dienų, alternatyvioms edukacinėms erdvėms, archyvams, kitoms funkcijoms užtikrinančioms muziejaus veiklą.

33 pav. Londono architektūros muziejaus funkcinis zonavimas

Prie architektūrinio sprendimo buvo prieita analizuojant archetipinio muziejaus reikšmę visuomenėje. Svarbiausiu uždaviniu buvo pasirinkta muziejų padaryti patrauklia vieta kuo platesnei lankytojų auditorijai. Pagal projektą muziejus ne tik eksponuotų informaciją apie architektūrą, bet ir sukurtų erdvę, kurioje būtų galima tyrinėti, atrasti, eksperimentuoti ir dalintis idėjomis. Svarbiausia programos dalimi tampa lankytojų dalyvavimas ir jų bendravimas/bendradarbiavimas, eksponavimo ir informavimo funkcijas naudojant kaip papildomas. Renovuojamas pastatas skirtomas pagal ekspozicijų erdves, skirtas: keičiamoms ir nuolatinėms ekspozicijoms, didelių dydžių eksponatams, istoriją atspindinčiai parodai, paviljonams (33 pav.).

Ryškiausia projekto ypatybė yra atrakcijonų geležinkelio integracija, kuri transformuoja tradicinę architektūrinės struktūros suvokimą (34 ir 35 pav.). Geležinkelis apima 61,000 m² teritoriją ir įgalina lankytojus pakilti virš pastato, geriau suprasti jo struktūrą, urbanistinę aplinką.

34 ir 35 pav. Londono architektūros muziejaus vizualizacijos

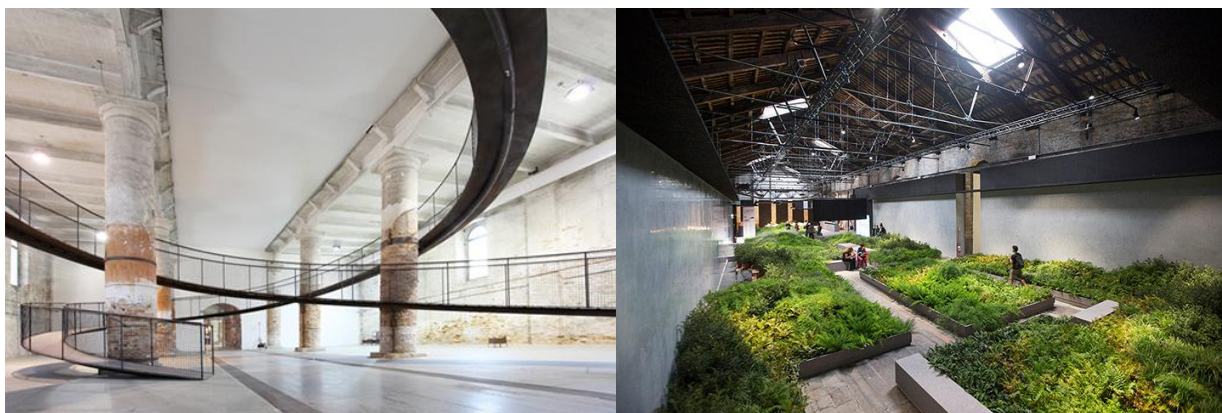
Kaip vieną geriausiai šiuolaikinės architektūros naujienas pristatančių renginių pasaulyje galima įvardyti Venecijos architektūros bienalę. Tai tarptautinė architektūros paroda,

rengiama keliose Venecijos rytinės dalies erdvėse (Giardini parke, Arsenalo komplekse) bei viso miesto viešosiose erdvėse (36 pav.). Giardini parkai tapo tradicinėmis erdvėmis Tarptautinei meno parodai nuo 1895 metų. Šioje vietovėje yra Centrinis parodų paviljonas ir 29 šalių paviljonai, pastatyti šalių dalyvių iniciatyva skirtingais periodais. Centriniam paviljone yra didelės erdvės teminėms ekspozicijoms.

36 pav. Venecijos Architektūros bienalės planas

1980 metais buvo inicijuotas 50 tūkst. kv. m. (iš kurių 25 tūkst. kv. m. vidinės erdvės) Arsenalo pastatų komplekso kaip erdvės, jaunų menininkų bei kitų, į šalių nuolatinius paviljonus netilpusių, darbų eksponavimui, panaudojimas (37 ir 38 pav.). Pastatai buvo atnaujinti ir aprūpinti reikiama infrastruktūra: bilietų kasomis, knygynais, kavinėmis ir pan. Kartu buvo reorganizuotas patekimo į teritoriją planas – buvo nutiestas tiltas, kuris sujungė Giardini parką ir Arsenalo kompleksą į vientisą darinį.

37 ir 38 pav. Didelės apimties teminės parodos Arsenalo pastatų komplekse (Transsolar + Tetsuo Kondo erdvinis projektas ir tvarumo tematikos Italijos ekspozicija)

Parke – parodų miestelyje esantys paviljonai (39 - 41 pav.) buvo pradėti statyti šalių dalyvių 1907 metais, keletas jų yra suprojektuoti gerai žinomų architektų. 1934 m. Austrij

paviljonas buvo vienas iš paskutiniųjų Sececijos judėjimo vadovų, Josef Hoffmann, darbų. 1954 m. pastatytas Vokiečių paviljonas yra De Stijl stiliaus statinys, kurį suprojektavo šio judėjimo vadovas Gerrit Thomas Rietveld. Suomų paviljonas yra Alvar Alto sukurta surenkama konstrukcija iš Suomijoje iš anksto pagamintų medinių dalių (pastatyta 1956 m.). Galima teigti, kad skirtingu laiku (nuo 1907 m. iki dabar) Venecijoje pastatyti paviljonai atskleidžia įvairias architektūros tendencijas, skirtingų autorių požiūrį ir yra dalis Architektūros bienalės ekspozicijos.

39, 40 ir 41 pav. Šalių paviljonai Venecijos Architektūros bienalėje (Austrijos, Vokietijos ir Suomijos)

Šalys neturinčios paviljonų Giardini parke save pristato kitose erdvėse Venecijoje (42 ir 43 pav.). Parodos ir kiti renginiai, kurioje bienalės organizatorių, yra išdėstomi visoje miesto teritorijoje. Alternatyvios bienalės erdvės, užpildytos architektūriniais eksponatais, praplečia architektūros eksponavimo galimybes, o kartu suteikia galimybių parodą pamatyti platesnei auditorijai.

42 ir 43 pav. Venecijos architektūros bienalės ekspozicija miesto viešosiose erdvėse (Aires Mateus (Portugalija) skulptūra ir Škotų paviljonas)

Venecijos architektūros bienalės modelis galėtų būti panaudotas kaip pavyzdys architektūros muziejui su nuolatinėmis parodomis. Esminės architektūros parodos Venecijoje dalys:

- Komplexą sudaro skirtingų tipų ekspozicijų, edukacinės erdvės: didelės erdvės teminėms ekspozicijoms, paviljonai specialioms parodoms, miesto viešosios erdvės (parkai, skverai, aikštės ir kita);
- Ekspozicijų erdvės sugrupuotos ir išdėstytos didelėje teritorijoje, išnaudojamos miesto viešosios erdvės – pritraukiamas platesnės auditorijos dėmesys;

- Visoje parodos teritorijoje judėjimas yra laisvas, nevaržomas, neschematizuotas.
- Didžiausias dėmesys skiriamas parodų, edukacinėms, pramoginėms erdvėms.

Architektūros muziejų apimtis ir sudėtis kiekvienu atveju skiriasi, tačiau daugeliu atvejų išlieka esminiai tokio objekto elementai. Architektūros muziejų programose pagrindinis dėmesys yra skiriamas lankytojams skirtoms erdvėms. Siekiama kuo efektyviau pristatyti architektūrą visuomenei – pasitelkiamos ne tik įvairių tipų architektūros ekspozicijos, bet ir kitokios edukacinės priemonės (kūrybinės dirbtuvės, paskaitų/seminarų erdvės, skaityklos ir t.t.). Programose juntamas glaudus ryšys tarp architektų, mokslinių darbuotojų bendruomenės ir lankytojų – muziejuose įrengiamos diskusijų, architektūrinių dirbtuvių erdvės, projektuojamos archyvų studijavimui, susipažinimui su moksliniais darbais skirtos patalpos.

1.2.3. Architektūros muziejaus lokacija

Muziejų vieta urbanistinėje struktūroje kiekvienu atveju yra skirtinga, vis tik daugelis architektūros populiarinimui skirtų muziejų yra įkuriami didžiųjų šalių miestų centrinėse dalyse (44 ir 45 pav.). Dažnai architektūros muziejui yra skiriama teritorija lengvai pasiekiamoje, gerai matomoje vietoje, neretai, greta kitų miesto muziejų. Taip siekiama į muziejų nukreipti kuo didesnius miesto gyventojų ir jo svečių srautus. Tinkamai parinkta muziejaus vieta gali prisidėti prie šalies/vietovės architektūros reprezentavimo.

44 pav. Oslo centrinėje miesto dalyje planuojamo Architektūros ir dizaino muziejaus projektas (Norvegija, 2011, architektas - Jo Coenen); **45 pav.** Olandijos Architektūros Institutas

Priklausomai nuo visuomeninės muziejų reikšmės jie gali būti įrengiami specialiai tam tikslui pastatytuose arba pritaikytuose statiniuose.

Kai kurie architektūros muziejai, dažniausiai įkurti praėjusio amžiaus antroje pusėje, gyvuoja naujai tam pritaikytuose istoriniuose statiniuose. Tokiais pavyzdžiais galėtų būti Vokietijos architektūros muziejus (DAM), įkurtas Frankfurto centrinėje miesto dalyje, XVIII amžiaus pastate (46 pav.), Estijos architektūros muziejus, esantis buvusiam XIX amžiaus druskos sandėlyje (47

pav.), Suomijos architektūros muziejus įkurtas neoklasicistiniame XIX amžiaus buvusiame universiteto pastate, Vienos architektūros centras, Latvijos architektūros muziejus ir kiti.

46 pav. Vokietijos architektūros muziejus Frakfurte; **47 pav.** Estijos architektūros muziejus Taline.

Specifinio profilio architektūros muziejai papildo tokio tipo muziejų sistemą šalyje. Jų vietos parinkimui didžiausią įtaką daro architektūros muziejų specifika. Muziejai-centrai susiję su konkrečiais architektūros stiliais, mokyklomis praktikoje dažnai statomi regionuose, susijusiuose su to architektūros stiliaus ištakomis, paplitimu ir panašiai. Tokiu pavyzdžiu galėtų būti 2015 metais Veimaro centre, netoli nuo Bauhaus Universiteto, planuojamas pastatyti Naujasis Bauhaus muziejus (48 pav.). Taip pat tam tikro architektūros stiliaus muziejai gali būti įrengiami stilių atitinkančiame statinyje (muziejus ‘De Stijl’ stiliaus architekto R. Schröder projektuotame name). Architekto vardo muziejus, taip pat dažnai įrengiamas vietovėje, susijusioje su konkrečiu asmeniu, pavyzdžiui, architektogimtinėje, jo projektuotame statinyje ir panašiai (Toyo Ito muziejus (49 pav.)).

48 pav. Naujasis Bauhaus muziejus, projektas, Vokietija, 2014, architektas - Johann Bierkandt;
49 pav. Architektūros muziejus, Ehime, Japonija, 2011, architektas – Toyo Ito

Svarbu paminėti, jog šiandien nebeapsiribojama vienu centriniu architektūros muziejumi šalyje - kuriama sistema, kurioje steigiami papildomi regionų architektūrą pristatantys architektūros centrai. Ko gero geriausias tokios praktikos pavyzdys yra Olandija, kurioje be pagrindinių architektūros muziejų (Olandijos Architektūros Institutas (NAI)), 2002 metais pradėti

kurti lokalūs architektūros centrai, šandien šalyje jų yra 46-i (50 ir 51 pav.). Tokiu pavyzdžiu galėtų būti ir FRAC regioninių šiuolaikinio meno centrų padaliniai Prancūzijoje.

50 ir 51 pav. *Lokalus architektūros centras Amsterdame (fotofiksacija ir situacijos planas)*

Apibendrinant galima daryti išdavas, kad pagrindinis šalies architektūros muziejusdažniausiai yra statomas didžiuosiuose šalių miestuose, centrinėse jų dalyse, lengvai pasiekiamoje vietoje. Neretai pagrindinio architektūros centro funkcijos yra papildomos lokaliais kituose šalies regionuose išsidėsčiusiais architektūros centrais.

1.3. Tiriamosios dalies išvados

Architektūros eksponavimo tradicija meno galerijose atsirado tik praėjusiame amžiuje, todėl tam tikri tokios ekspozicijos bruožai yra būdingi ir šandien rengiamose parodose. Tradicinėmis (iki XX a. vyravusių) šiame tekste vadinamų parodų esminis tikslas yra rodyti, suteikti susižavėjimo pojūtį žiūrovui, o ne analizuoti reiškinius ir problemas, suteikti progą patirti ar susimąstyti. Sutartinėmis priemonėmis pateikiama medžiaga ne visada atskleidžia eksponuojamų kūrinių atsiradimo kontekstą, dažnu atveju neleidžia žiūrovui patirti erdvės pojūčio, kuris yra neatsiejama architektūros disciplinos dalis, todėl šiuolaikinių parodų praktikos kontekste tradicinė architektūros paroda dažnai kritikuojama.

Architektūros bendruomenei aktualiausios šiuo metu yra tokios parodos, kuriose atveriamos galimybės diskutuoti apie pačią architektūros sampratą, atskleisti jos esmę ir reikšmę. Kaip teigia architektūros kritikas ir kuratorius F. Migayrou, reikšmingos tokios parodos, kurios suteikia galimybę tiesioginiam architektų ryšiui su žiūrovu (vartotoju, visuomene), o tuo pačiu palieka erdvę paaiškinti, kokiais principais remiamasi kūrybinėje veikloje.

Be pagrindinės eksponavimo funkcijos šiuolaikiniame architektūros muziejuje veikia daug kitų architektų bendruomenei ir plačiajai visuomenei svarbių funkcijų. Tai: archyvų ir jų pagalbinės patalpos, edukacijai skirtos erdvės (skaitykla, renginių salė, kūrybinių dirbtuvių patalpos, auditorijos, klasės užklasinė veiklai), architektūrinių tyrimų centras, leidybos centras, kavinės, muziejaus parduotuvės, knygynai, kavinės. Didelė gausa funkcijų padeda pritraukti

didesnį lankytojų skaičių ir įvairiomis priemonėmis supažindinti su architektūra bei su ja susijusiais procesais.

Galima būtų teigti, kad didelis dėmesys galudžiam ryšiui tarp architektų ir lankytojų bei visuomenės daugialypiam supažindinimo su architektūra yra pagrindinės šiuolaikinio architektūros muziejaus užduotys.

2. PROJEKTINĖ DALIS

2.1. Projekto programa

2.1.1 Projekto sudėtis ir apimtis

Projektuojamo architektūros muziejaus programa skiriama į dvi pagrindines grupes. Didžioji programos dalis apima lankytojams skirtas erdves. Pagrindinis šios objekto programos dalies tikslas - platus priemonių rinkinys, reikalingas visapusiškam lankytojų supažindinimui su architektūra. Lankytojams skirtas edukacines/pažintines muziejaus funkcijas papildoma pramoginės/rekreacinės erdvės. Kita programos dalis - muziejaus aptarnavimui, mokslinei veiklai reikalingos patalpos.

Pagrindiniai programos elementai skirstomi pagal architektūros muziejaus funkcijas (52 pav.):

Lankytojams skirtos (viešos) erdvės

- **įvairaus tipo ekspozicinės erdvės:** nuolatinių, keičiamų parodų erdvės, daugiafunkcė erdvė parodoms-dirbtuvėms, erdvė lauko ekspozicijai;
- **alternatyvi edukacija:** individuali - skaitykla, archyvų studijų kabinetai; grupinė - auditorijos, renginių salė, kūrybinių dirbtuvių patalpos.
- **pramogos:** kavinės, muziejaus parduotuvė, apžvalgos aikštelės, poilsio zonos, prieplauka.

Darbuotojams skirtos (tarnybinės) erdvės:

- **archyvinės medžiagos saugojimas:** archyvai ir jų pagalbinės patalpos, archyvų darbuotojų patalpos.
- **Architektūros populiarinimas:** mokslo darbuotojų kabinetai; gidų, kuratorių kabinetai, leidybos skyrius.
- **Išstaigos administravimas.**

ARCHITEKTŪROS MUZIEJAUS FUNKCIJOS

P A R O D Ų E R D V Ė S

Nuolatinių parodų ekspozicijų salės ~1500 m²
 Keičiamų parodų erdvės ~1300 m²
 Erdvė eksperimentinėms dirbtuvėms, parodomis
 ~1300 m²
 Erdvė laiko ekspozicijai ~1700 m²
 5800 m²

ALTERNATYVI EDUKACIJA

INDIVIDUALI ~ 1300 m²
 Skaitykla
 Archyvų studijavimo erdvė
 GRUPINĖ ~ 700 m²
 Auditorijos
 Renginių salė
 2000 m²

P R A M O G O S

Kavinės, restoranai ~1000 m²
 Muziejaus parduotuvė ~50 m²
 Apžvalgos aikštelės ~800 m²
 Poilsio zonos ~ 500 m²
 Pantoninės platformos 300-500 m²
 2600 m²

S A U G O J I M A S

Archyvai ~1000 m²
 Procedūrų patalpos ~600 m²
 Archyvų darbuotojų patalpos ~40 m²
 1640 m²

POPULIARINIMAS

Mokslinių darbuotojų kabinetai ~ 80 m²
 Mokslinių darbuotojų archyvas ~50 m²
 Gidų, kuratorių kabinetai ~60 m²
 Muziejaus informacija ~30 m²
 Nemokamos, lengvai pasiekiamos ekspozicijų
 erdvės ~1000
 1450 m²

A P S I R Ū P I N I M A S

Administracija ~140 m²
 Techninės, pagalbinės patalpos ~800 m²
 Automobilų saugykla ~2200 m²
 3140 m²

52 pav. Muziejaus programos sudėtis su apibendrintais dydžiais

2.1.2. Projekto programos prioritetai

Projektuojant architektūros muziejų siekiama įgyvendinti tiriamojoje dalyje įvardintas tokio tipo objektų programos dalis, pagrindinį dėmesį skiriant lankytojų edukacijos formoms ir tam skirtoms erdvėms.

Pastato struktūroje prioritetinės laikomos ekspozicijoms skirtos erdvės. Siekiama pritaikyti šiuolaikinių architektūros muziejų praktikoje naudojamus (tradicinė „knygos ant sienos“ paroda, realaus mastelio architektūros eksponavimas, kūrybinės dirbtuvės) bei atrasti alternatyvius lankytojų supažindinimo su architektūra būdus. Muziejuje numatoma projektuoti ekspozicines erdves besiskiriančias plotu, aukščiu, transformacijos galimybėmis, apšvietimu, pasiekiamumu, apžvelgiamumu ir kitais aspektais.

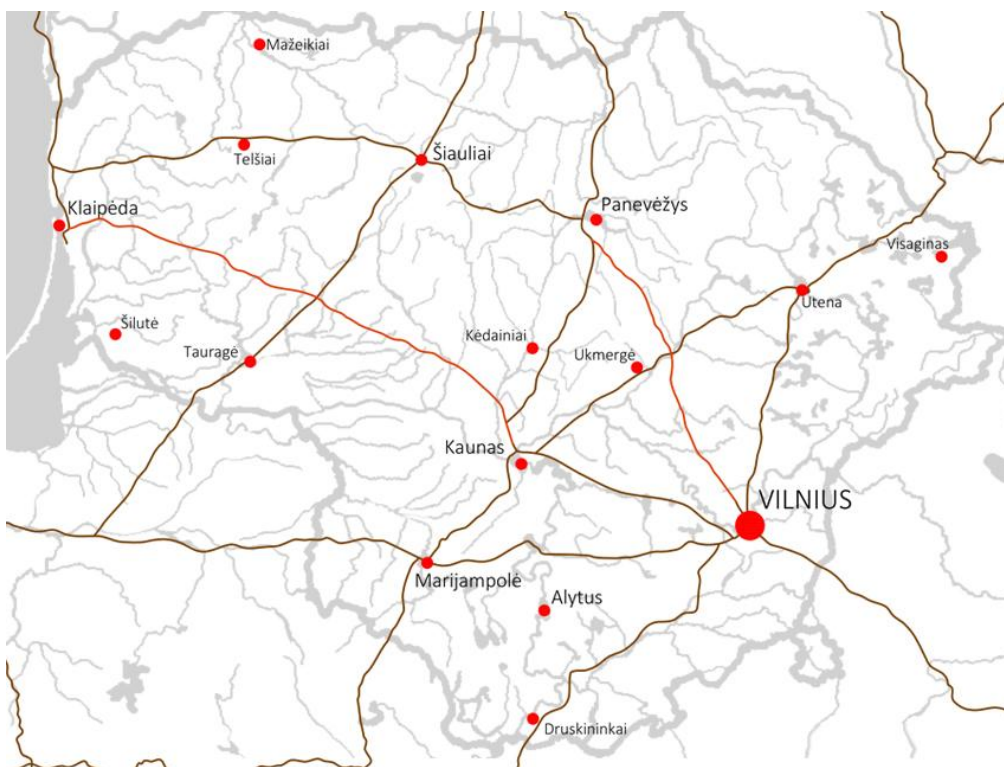
Kita svarbi programos dalis yra muziejaus patalpos skirtos individualiam ir grupiniam mokymuisi. Tai -paskaitų auditorijos, multifunkcinės erdvės, kūrybinės dirbtuvės, skaitykla, archyvų studijavimui, individualiam darbui skirtos patalpos. Mokymuisi-studijavimui skirtos erdvės yra grupuojamos ir taip lengviau pritaikomos lankytojų grupei, besilankančiai muziejuje studijų tikslais.

Siekiant išpildyti architektūros muziejaus programos prioritetus didelis dėmesys skiriamas pastato planiniams ir erdviniams sprendiniams. Erdvės muziejuje skirstomos pagal skirtas lankytoms ir darbuotojams bei atsižvelgiant į lankytojų edukacijos pobūdį. Viešosios erdvės skiriamos į aktyvaus naudojimo ir studijoms skirtas erdves.

2.2.Vietos pasirinkimo motyvacija ir analizė

2.2.1. Lietuvos architektūros muziejų perspektyvinė schema

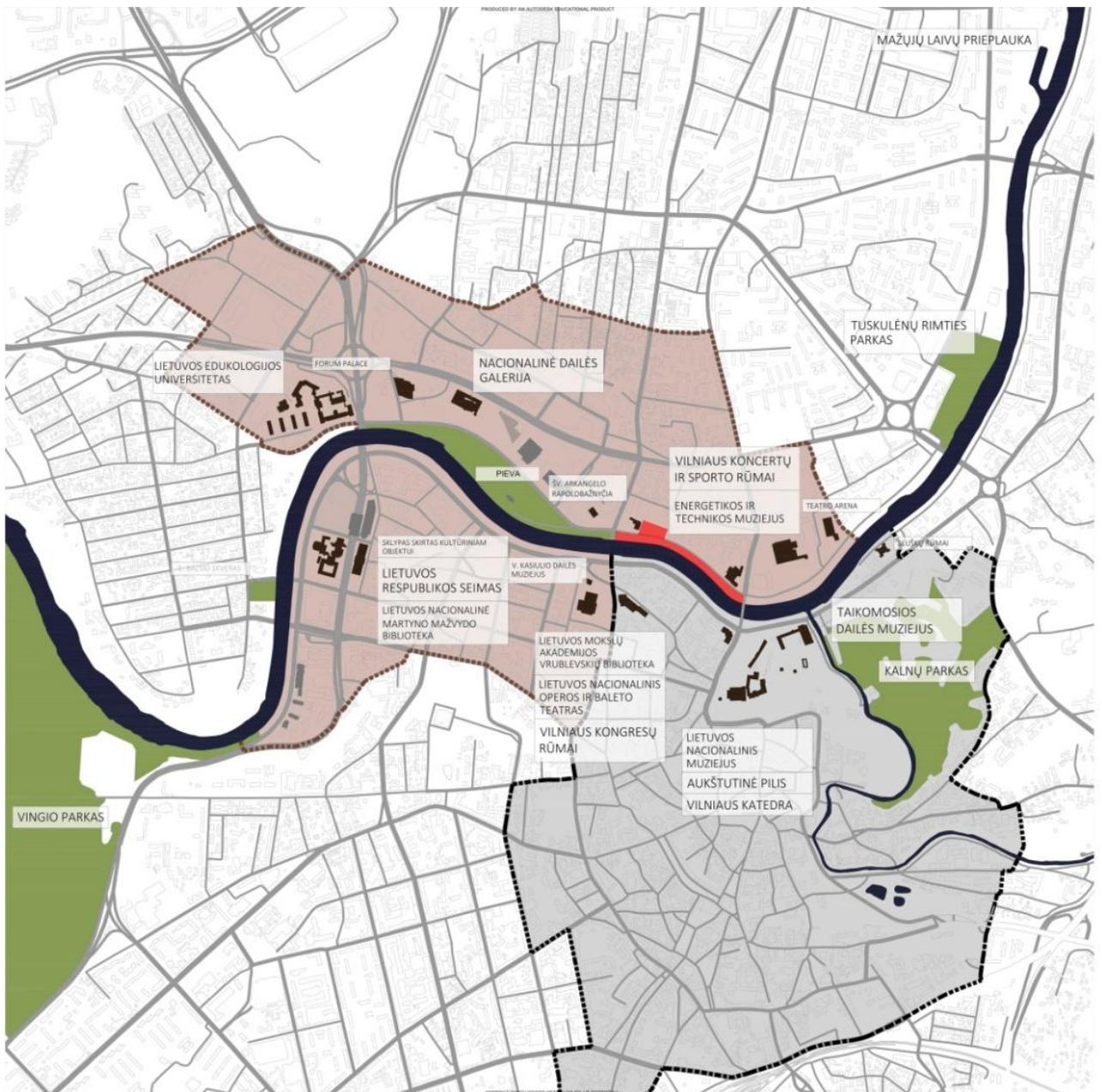
Renkantis vietą naujam architektūros muziejui Lietuvoje, pirmiausia buvo mąstoma apie šaliai labiausiai tinkančią tokių muziejų schemą. Buvo nutarta pritaikyti principą, kuriuo remiantis pagrindinis architektūros muziejus-centras rastųsi sostinėje. Kituose didžiuosiuose Lietuvos miestuose būtų įkuriami padalinai, skirti pristatyti tam tikrai vietai būdingą architektūrą, pavyzdžiui: pajūrio regiono architektūrą, Druskininkų, Birštono architektūrą, Kauno (tarpukario) architektūrą ir pan. (53 pav.).

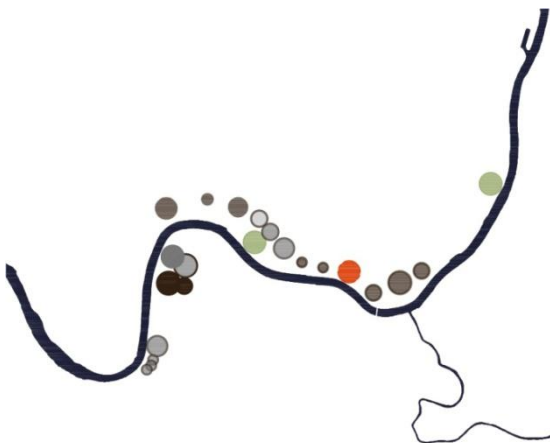
53 pav.Lietuvos architektūros muziejų perspektyvinė schema

2.2.2. Sklypo Vilniuje pasirinkimo motyvacija

Galima būtų teigti, kad viena iš ryškiausių, reikšmingiausių Vilniaus miestui objektus jungianti, ašių yra Neries upė ir jos krantinės (54 pav.). Judant šia trasa galima ne tik pasiekti vienus svarbiausių kultūrinių, visuomeninių miesto objektų, bet ir stebėti miesto urbanistinio audinio kitimą, atrasti įvairias architektūrines struktūras. Ateityje yra numatoma regeneruoti Neries upės krantines centrinėje Vilniaus miesto dalyje ir suaktyvinti šios viešosios urbanistinės erdvės naudojimą.

54 pav. Pasirinkto sklypo situacijos schema

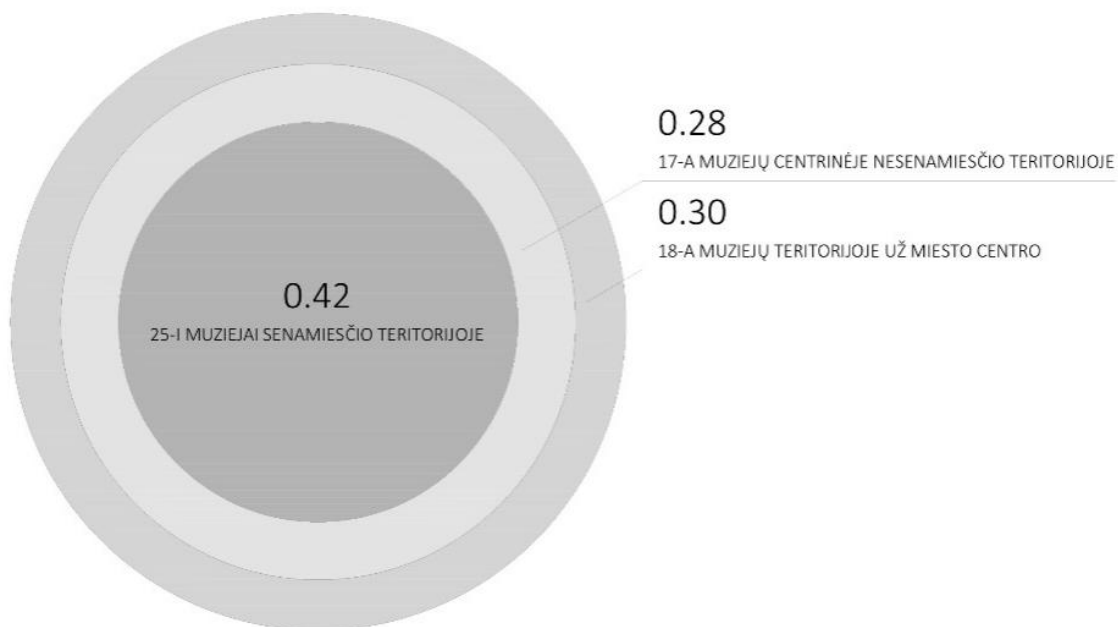

Kaip viena tinkamiausių architektūros muziejui vietų buvo parinktas sklypas centrinėje miesto dalyje, gerai apžvelgiamoje Neries upės krantinėje (54 pav.). Parinktas sklypas greta istorinių H. Raduškevičiaus rūmų (dab. Lietuvos architektų sąjunga), kuriame šiuo metu stovi sovietmečiu pastatytas monolitinis garažų pastatas.

Architektūros muziejaus atsiradimas prie upės sustiprintų miestui didelę reikšmę turinčio gamtinio elemento svarbą, papildytų kultūrinių-visuomeninių objektų, esančių palei krantinę išsklotinę, padėtų spręsti vietos įprasminimo klausimus krantinės regeneracijos projekte.

2.2.3. Muziejų išsidėstymas Vilniaus mieste

Muziejų pasiskirstymas Vilniaus mieste yra proporcingas vietovės atstumui nuo senamiesčio: kuo tolimesnė senamiesčiui teritorija - tuo retesnis muziejų išsidėstymas (55 pav.). Formuojamo naujojo Vilniaus miesto centro teritorijoje muziejų yra vos keletas, šioje sparčiai besivystančioje miesto dalyje (naujajame Vilniaus centre) yra aiškus kultūrinių objektų trūkumas.

55pav. Muziejų pasiskirstymo Vilniuje diagrama

Problemos sprendimu galėtų būti kuriama nauja muziejų jungtis dešiniajame Neries krante, pratęsianti pagrindinę muziejus senamiestyje jungiančią ašį (56 pav.). Trasa, einančia palei Neris krantinę būtų galima pasiekti Technikos muziejų, projektuojamą Architektūros centrą, Nacionalinę Dailės Galeriją bei tolimesnius kultūrinius objektus.

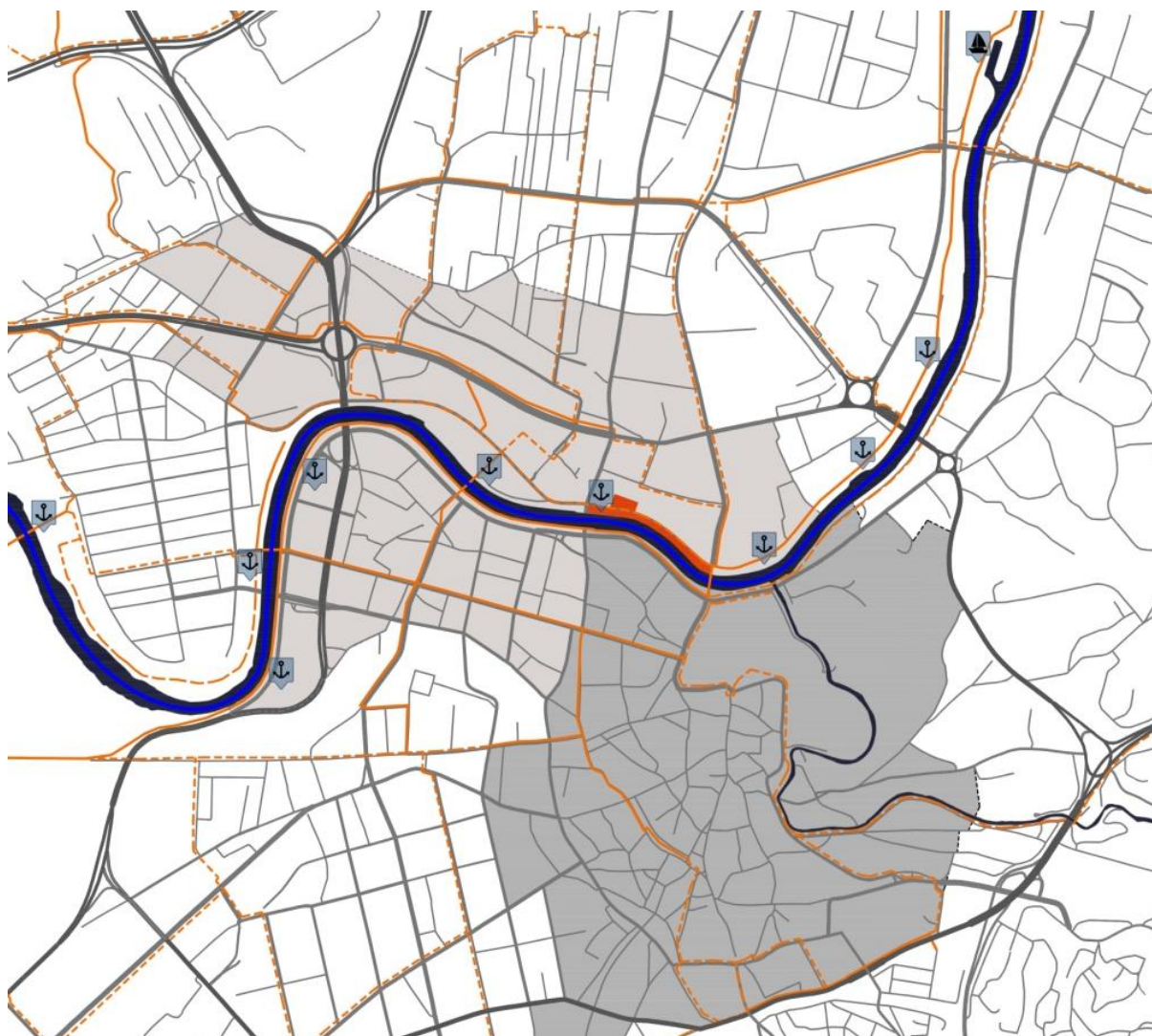
- SENAMIESČIO RIBA
- NAUJOJO VILNIAUS MIESTO CENTRO RIBA
- PAGRINDINĖS AŠYS JUNGIANČIOS MUZIEJUS | MAZGAI
- PAPILDOMOS MUZIEJŲ JUNGTYS
- KURIAMA NAUJA MUZIEJŲ DEŠINIAJAME NERIES KRANTE JUNGTYS MUZIEJAI
- ARCHITEKTŪROS MUZIEJUI PASIRINKTA VIETA
- NACIONALINIAI MUZIEJAI
- RESPUBLIKINIAI MUZIEJAI
- VILNIAUS SAVIVALDYBĖS MUZIEJAI
- ŽINYBINIAI MUZIEJAI VILNIUJE
- VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS-MUZIEJAI
- PRIVATŲS MUZIEJAI

56 pav. Muziejų išsidėstymo Vilniuje schema ir naujai formuojama atšaka dešiniajame Neries upės krante

2.2.4. Transporto infrastruktūra

Nagrinėjama teritorija yra centrinėje miesto dalyje, krantinėje, todėl yra pakankamai gerai išvystytoje miesto transporto sistemos dalyje (57 pav.): netoli teritorijos praeina pagrindinės judėjimo mieste gatvės (Konstitucijos pr.-T.Narbuto g. trasa, Rinktinės g.), aplink nagrinėjamą teritoriją yra išvystytas ir toliau plėtojamas dviračių transporto susisiekimas (ties sklypo riba esančia Žvejų gatve yra nutiestas ir į bendrą miesto sistemą sujungtas dviračių takas).

Projektuojant objektą greta vandens telkinio, svarbu atsižvelgti į galimybes išnaudoti jo rekreacinį potencialą. Vilniaus mieste šiltuoju metų sezonu yra skatinama mažųjų laivų laivininkystė. Ties projektuojamu sklypu (Žaliojo tilto prieigose) yra numatyta stacionarios prieplaukos statyba.

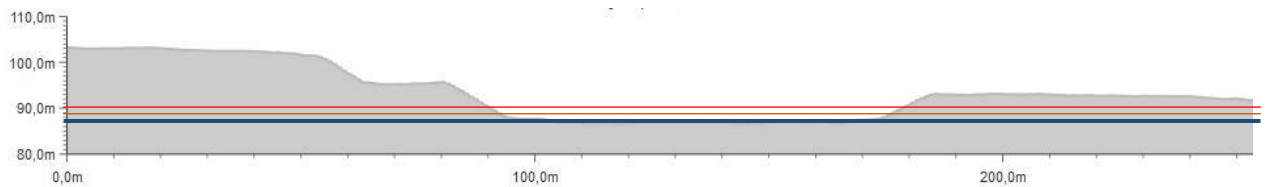
57 pav. Transporto infrastruktūros schema

- SENAMIESČIO RIBA
- NAUJOJO VILNIAUS MIESTO CENTRO RIBA
- ARCHITEKTŪROS MUZIEJUI PASIRINKTA VIETA
- GATVĖS
- PAGRINDINĖS GATVĖS
- ESAMI DVIRAČIŲ TAKAI
- SUPROJEKTUOTI DVIRAČIŲ TAKAI
- VIDAUS VANDENS KELIAS NERIES UPE
- PRIEPLAUKOS VIETA
- MAŽŲJŲ LAIVŲ PRIEPLAUKA

2.2.5. Gamtinė analizė

Pagrindinis nagrinėjamos teritorijos gamtinis elementas yra Neries upė ir jos krantinės. Vagos plotis ties Vilniumi yra apie 90–100 metrų. Ties analizuojamu sklypu krantinės skersinį pjūvį sudaro krantinės įtvirtinimas,

dveji šlaitai ir trejos terasos (tako palei upę, Žvejų gatvės ir užstatymo lygmenys). Šlaitas žemiau Žvejų gatvės svyruoja nuo 8 iki 6 m, šlaitas aukščiau gatvės, ties siūlomais nugriauti garažais, siekia 7 m (58 pav.).

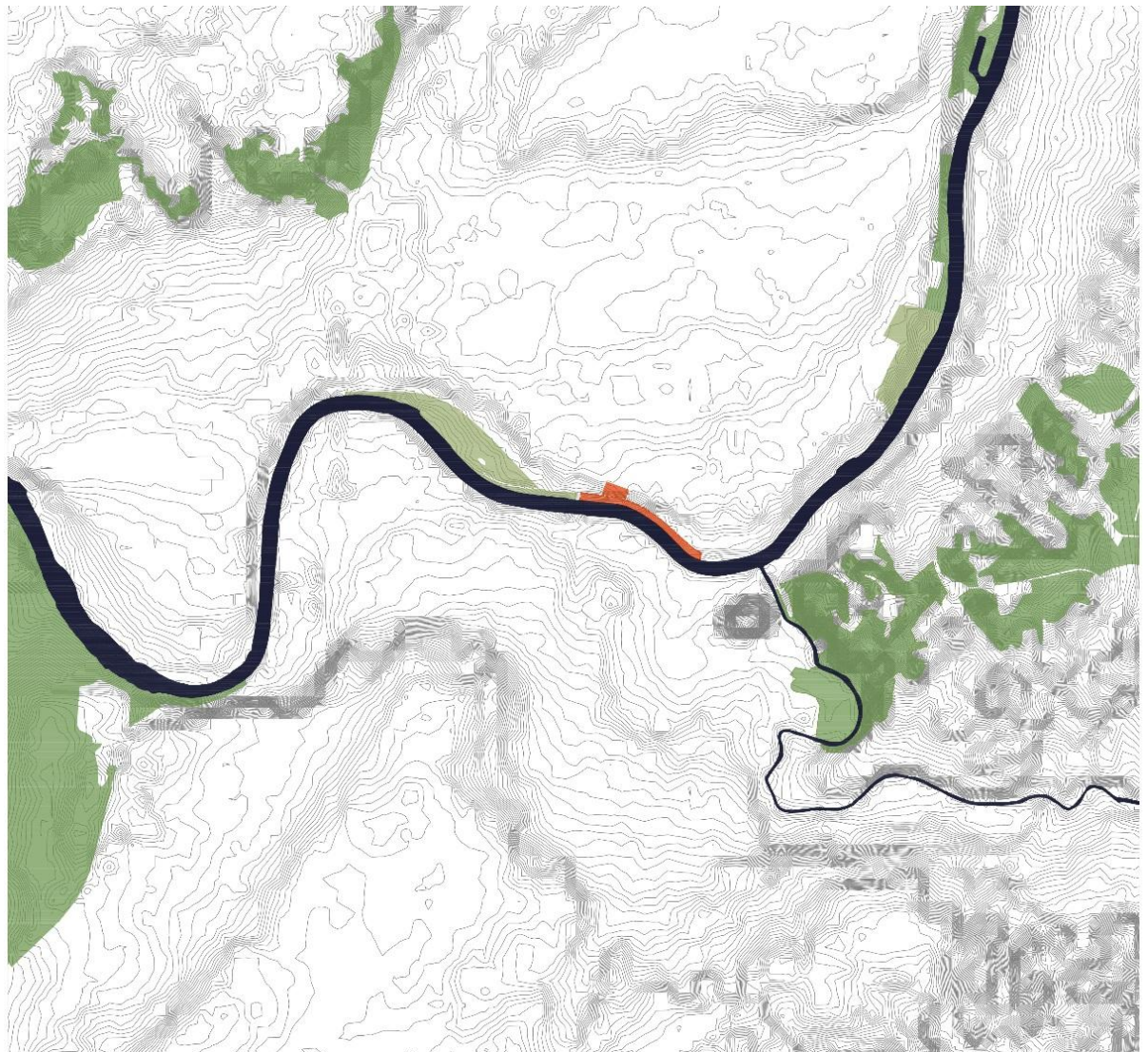

58 pav. Skersinis Neries upės vagos pjūvis ties analizuojama teritorija: vidutinis poplūdžio aukštis – 1,2 m, didžiausias – 3,5 m.

Takas palei upę ir šlaito apačia sezoniškai yra užliejami. Vasaros poplūdžių aukštis ~1,2 m, retkarčiais – iki 3,5 m. Žiemą poplūdžiai kyla po atodrekių (vid. 1–3); jų aukštis 2–2,5 m.

Viršutinėje terasoje esantis sklypas su Žvejų gatve ribojasi stačiu šlaitu. Absoliutiniai aukščiai kinta nuo ~94-95 m iki 102-103 m. Iki upės vandens vidutinio lygio (~87 m) ties Žvejų gatve – 7-8 m skirtumas, todėl viršutinio sklypo užliejamumo tikimybė itin maža.

Vilniaus miesto regione vyrauja šiaurės rytų, šiaurės ir šiaurės vakarų vėjai. Ypač vėjuota upės pakrantė iki pirmųjų užstatymo eilių. Nagrinėjama teritorija nėra apsaugota nuo didelio vėjuotumo – upės vaga sudaro „tunelį“ vėjo bangoms, aplink nėra medžių masyvų (59 pav.).

59 pav. Vilniaus miesto centrinės dalies gamtinis karkasas

Dėl potvynių pavojaus Neries upės vaga miesto centrinėje dalyje yra dirbtinai suformuota, sutvirtinta vienodo tipo gelžbetoninėmis plokštėmis. Konstrukcijos suformuoja gan statų tolygų krantinės nuolydį. Kiaurymėtų plokščių tarpuose želia žolė. Dirbtinai suformuotų krantinių vaizdas monotoniškos, grubus, neorganiškas. Krantinių konstrukcijos tik iš dalies pritaikytos prieigai prie vandens. Šiuo metu nuo krantinės šlaitų yra tarsi atsiribota gatvėmis, šlaitai apleisti, nepakankamai išnaudojami.

60 pav. Analizuojamos teritorijos gamtinis karkasas: šlaito linija (žalia), Neries slėnio viršutinė terasa (rusva), augmenija.

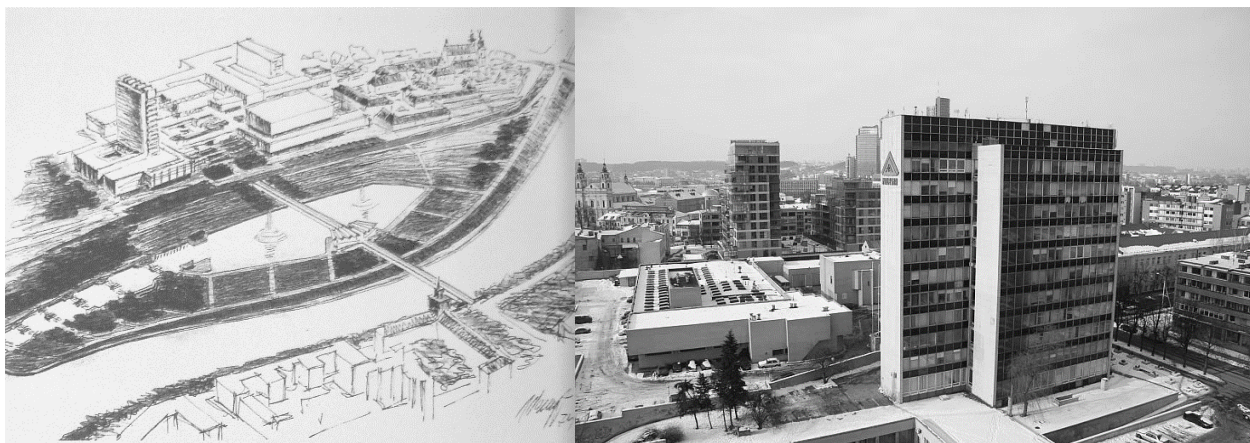
Analizuojamoje teritorijoje esanti augmenyje – sukultūrinta (60 pav.). Centrinėje dalyje pakrantės gatvės upės pusėje apsodintos medžių alėjomis. Tiltų priegos puošiamos žemaūgių augalų kompozicijomis. Didesnė medžių grupė dengia viršutinį šlaitą ties senosiomis kapinėmis. Teisinga būtų sutvarkyti prieigas ir ties apleistu kultūriniu objektu įkurti parką/skverą.

2.2.6. Istorinė raida ir esamas vietovaizdis

Atskleidžiami kritiniai laikotarpiai darę įtaką Šnipiškių teritorijos vystymuisi:

XVI a.	Nutiesus tiltą per Nerį, paspartėjo priemiesčio plėtra Ukmergės trakto ašimi
XVIII a.	Pastatomi Šv. Rapolo bažnyčia ir vienuolynas, prasidėjo intensyvesnis priemiesčio teritorijos užstatymas.
1875 m.	Patvirtintas III-as Vilniaus m. perspektyvinio miesto planas, pagal kurį didžioji Šnipiškių teritorijos dalis užstatyta mediniais vienaaukščiais gyvenamaisiais sodybinio tipo namais.
Po 1945 m.	Pokariu prasidėjusi urbanizacijos banga, kurios metu buvo pastatyta nemažai visuomeninės ir gamybinės paskirties pastatų kompleksų, taip pat daugiabučių gyvenamųjų namų.
XX 7 deš. - XXI a.	Naujojo miesto centro kūrimas dešiniajame Neries upės krante - komercinių objektų plėtra.

1 lentelė. Kritiniai laikotarpiai darę įtaką Šnipiškių teritorijos vystymą

61 pav. Naujasis miesto centras. A. Nasvyčio piešinys, 1974 m.

62 pav. XX a. 8 deš. statybos administracinis pastatas ir požeminiai garažai

XX a. 7 deš. Daugelyje senųjų Europos miestų parengti grandioziniai naujų miestų centrų, suteikiančių komercines ir administracines funkcija, projektai. Toks projektas buvo parengtas ir Vilniui. Pagal jį naujasis Vilniaus centras numatytas dešiniajame Neries krante (61 ir 62 pav.).

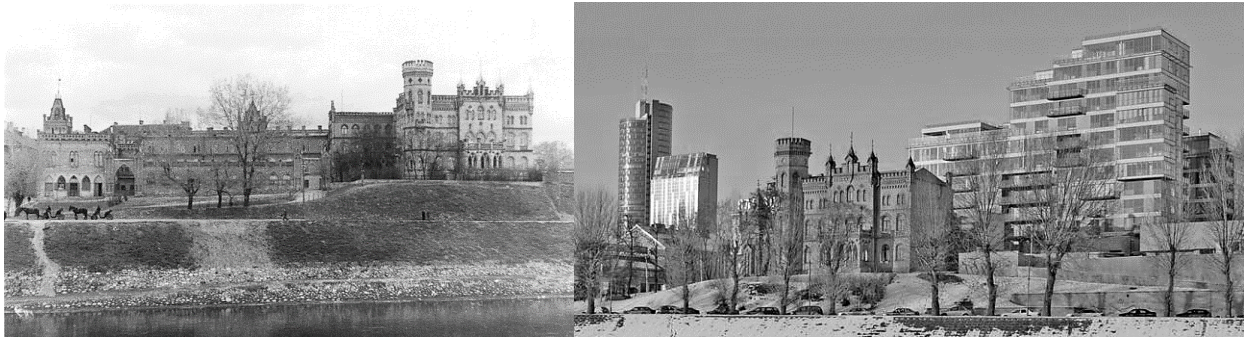
63 pav. 2003 metais greta H. Raduškevičiaus rūmų pastatytas aukštybinių gyvenamųjų namų kompleksas „Delfinas“; **64 pav.** Daugiabutis gyvenamasis pastatas A. Juozapavičiaus gatvėje

Teritorijoje tarp Žaliojo ir Karaliaus Mindaugo tiltų dešiniajame Neries krante nepriklausomybės laikotarpiu buvo pastatyta keletas reikšmingų vietovaizdžiui, tačiau kritiškai vertinamų, objektų. LAS būstinės Vilniuje (Kalvarijų g. 1) užnugaryje stovinčio pastato tūriai konfliktuoja su gretima aplinka, ypač su LAS istoriniu, nekilnojamojo kultūros paveldu paskelbtu pastatu (63 pav.). Panaši situacija su kitu A. Juozapavičiaus gatvės gyvenamuoju namu, kurio sklypas užstatytas maksimaliai (64 pav.). Šie du aukštybiniai daugiabučiai tapo pagrindiniai Juozapavičiaus gatvės užstatymo formantai.

Nagrinėjamos teritorijos raidos analizė atkleidžia, kad skirtingiems etapams didelę įtaką turėjo tam tikras istorinis, socialinis, politinis kontekstas. Dėl skirtingų plėtros tendencijų nedidelė teritorija istorijos bėgyje tapo sudaryta iš smulkesnių turinčių savitą charakterį ir tarpusavyje disonuojančių struktūrų. Nagrinėjamoje teritorijoje santykis tarp statomų naujų pastatų ir anksčiau susiformavusių struktūrų dažnai nėra tinkamas.

2.2.7.H. Raduškevičiaus rūmų charakteristika

Greta Žaliojo tilto esantys H. Raduškevičiaus 1894 - 1900 metais statyti rūmai yra vienas reikšmingiausių objektų, formuojančių Neries dešinėsios krantinės vaizdą.

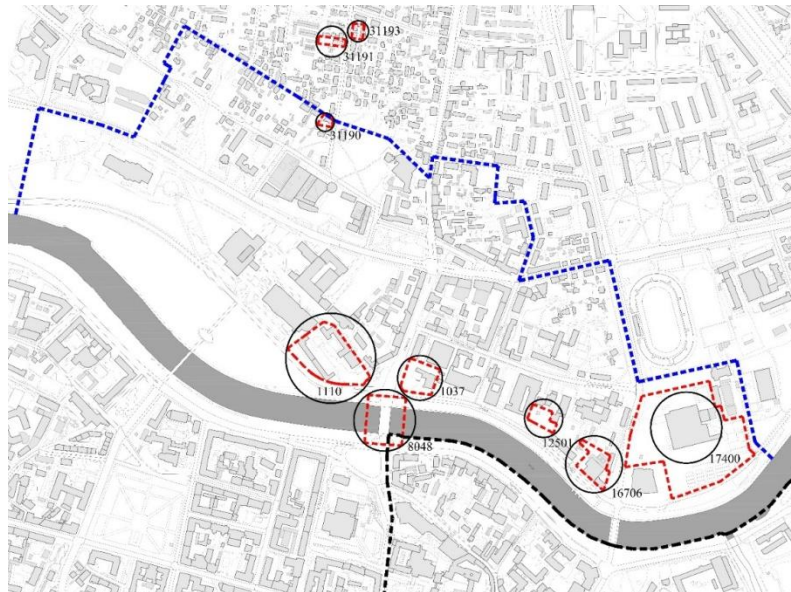
65 pav. H. Raduškevičiaus rūmai (XX a. pr.) **66 pav.** Esama rūmų situacija

Pagal pirminį sumanymą juos sudarė trys korpusai, skirti savininkui gyventi ir nuomuoti (65 pav.). 1962 - 1963 m. platinant Kalvarijų gatvę buvo nugriauta beveik pusė rūmų: vakarų korpusas ir šiaurinio korpuso vakarinis galas. 1984–1985 m. rūmai pagal architekto V. Gabriūno projektą rekonstruoti ir pritaikyti Lietuvos architektų sąjungai.

Šiandien išlikusių rūmų dalį sudaro du netaisyklingo plano sujungti korpusai: pietrytinis triaukštis ir šiaurinis dviaukštis su mansarda. Kompoziciškai dominuoja pietrytinis korpusas, turintis raiškų akcentą – 20 m aukščio aštuonkampį bokštą pietvakariniame kampe (66 pav.).

2.2.8. Paveldosauginiai objektai ir reikalavimai

Didžioji Neries terasos dalis patenka į Vilniaus senjojo miesto vietos su priemiesčiais teritoriją (25504). Dauguma pavienių saugomų objektų Šnipiškių teritorijoje yra išsidėstę dešiniojoje Neries upės krantinėje (67 pav.).

67 pav. Vilniaus miesto centrinės dalies kultūros vertybių schema

68 pav. *Vilniaus Šv. arkangelo Rapolo bažnyčios ir jėzuitų vienuolyno ansamblis*

69 pav. *Žaliasis tiltas su skulptūromis*

70 pav. *Hilarijaus Raduškevičiaus rūmai*

dalis

71 pav. *Šv. Arkangelo Rapolo parapijos senųjų kapinių*

72 pav. *Šiluminės elektrinės statinių kompleksas*

73 pav. *Koncertų ir sporto rūmai*

Nagrinėjamoje miesto dalyje yra išlikę nemažai reikšmingų istorinę vertę turinčių statinių, menančių apie Šnipiškių priemiesčio istoriją. Ryškiausi fragmentai yra išlikę prie buvusių kelių į Kalvariją ir Verkius bei krantinės užstatymo pirmojoje eilėje. Šie objektai ne tik primena apie miesto formavimosi raidą, bet ir suteikia šiandieninėms Šnipiškėms savitą charakterį.

Dešiniajame Neries krante esantiems aptariamais kultūros paveldo objektams nėra numatytos jų apsaugos zonos. Aptariamų objektų teritorijai galioja Vilniaus centrinės dalies apsaugos zonoms keliami reikalavimai.

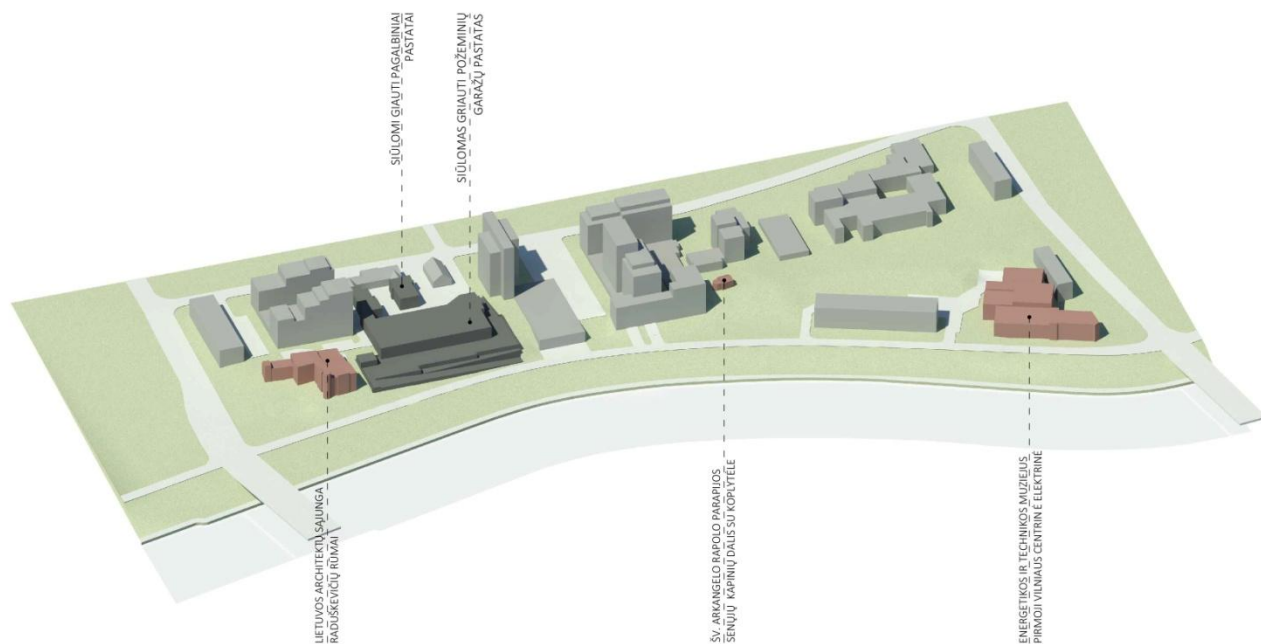
Vilniaus senamiesčio apsaugos zonos dalies pavadinimas	Šnipiškės – apsaugos zonos dalis, turinti urbanistinių naujųjų – Senamiesčio gretimybę
Urbanistinės struktūros saugojimo – kaitos skalė	Galimas maksimalus urbanistinės struktūros vystymas, išsaugant gamtos ir užstatymo silueto santykį
Rekomenduojamas morfotipas	Perimetrinis reguliarus užstatymas Komponentinis užstatymas
Rekomenduojamas preliminarus aukštingumas	Iki 25 metrų, įvertinant esamą aplinkinio užstatymo morfotipą

2 lentelė. Ištrauka iš Vilniaus senamiesčio apsaugos zonos užstatymo reglamentų [kpd.lt]

2.2.9. Sklypo ir gretimos aplinkos charakteristika

Architektūros muziejus yra projektuojamas dešiniojoje Neries upės krantinėje, vietoje keliaaukščių garažų (A. Juozapavičiaus g. 5), į tvarkomą teritoriją įtraukiant šiuo metu neužstatytą prie pat upės esantį šlaitą tarp Žaliojo ir Karaliaus Mindaugo tiltų. Toks vietos tvarkymo sprendimas buvo priimtas dėl keleto priežasčių: nauja struktūra spręstų Neries krantinės atkarpos regeneravimo ir įprasminimo klausimus, kurtų vieningą kvartalo idėją, išplėtų muziejaus funkcijas. Kultūrinis objektas, persipinantis su miesto viešosiomis erdvėmis, Vilniaus naujojo centro prieigoms suteiktų savitumo, patrauklumo. Taip pat svarbu paminėti, kad struktūra išilgai kranto būtų grandis jungianti Energetikos ir technikos muziejų su architektūros muziejumi, senamiestį su naujamiesčiu.

Neries dešiniojo kranto kvartalas tarp Žaliojo ir Mindaugo tiltų istorijos bėgyje užstatytas nesilaikant bendros koncepcijos, todėl šiandieninį jo vaizdą formuoja skirtingo laikmečio, formų, mastelio, medžiagiškumo dažnai tarpusavyje konfliktuojantys statiniai. Krantinės išsklotinėje išsiskiria vėliausiai pastatyti stambaus mastelio objektai: daugiaaukščiai daugiabučiai, elektros tinklų administracinis kompleksas, monolitinis garažų pastatas (74 pav.).

74 pav. Nagrinėjamo kvartalo esama situacija ir problematika

Kita problema, kilusi dėl padiriko kvartalo planavimo, yra netinkamas santykis tarp naujųjų ir istorinių objektų (senųjų kapinių teritorijos užstatymas, aukštybinių pastatų statymas istorinių pastatų fone). Istoriniai pastatai turėtų būti ne tik išsaugomi, bet ir neužgožiami aplinkiniais statiniais, sukuriama galimybė prieigai ir apžvelgimui.

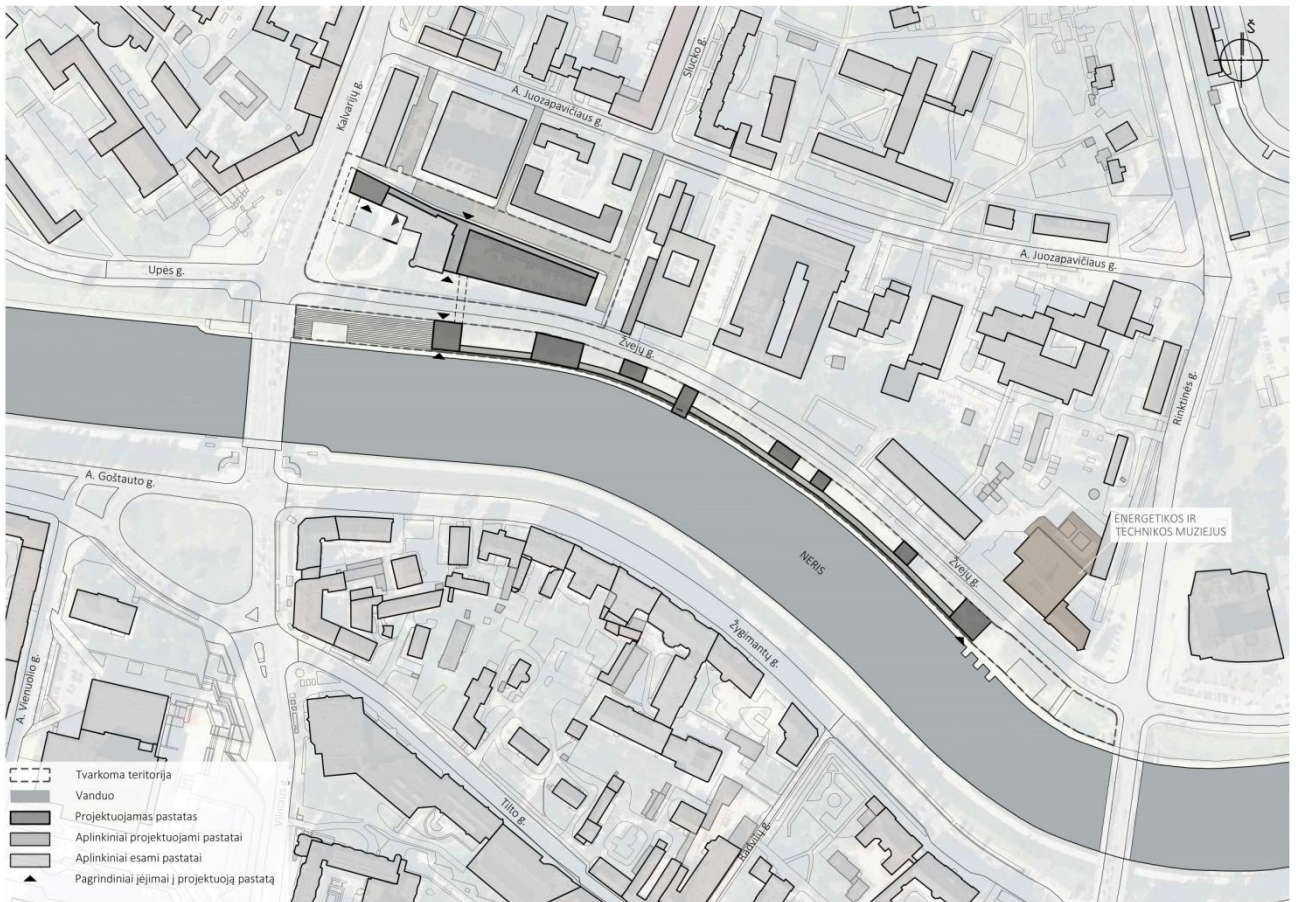
Apibendrintai galima teigti, kad pagrindinės kvartalo problemos yra:

- neišbaigtas krantinės išsklotinės vaizdas,
- netinkamas naujų objektų santykis su istoriniais pastatais,
- ribotas priejimas nuo tolimesnių kvartalų upės link,
- nesutvarkyta upės krantinė.

Siūloma nugriauti sovietmečiu pastatytus garažus, jų vietoje projektuoti tinkamo santykio su istoriniu pastatu (H.Raduškevičiaus rūmais) objektą. Taip pat siūloma kompleksiskai spręsti krantinės ir jos prieigų sutvarkymo klausimus, būtent, suprojektuoti tokią struktūrą, kuria galėtų naudotis tiek muziejaus lankytojai tiek upės pakrante besivaikščiojantys žmonės. Kaip vieni svarbiausių aspektų projektuojant sistemą krantinėje, laikomi: pėsčiųjų judėjimo kryptys, nuo jų atsiveriančios panoramos, taip pat - istorinių pastatų apžvelgiamumas.

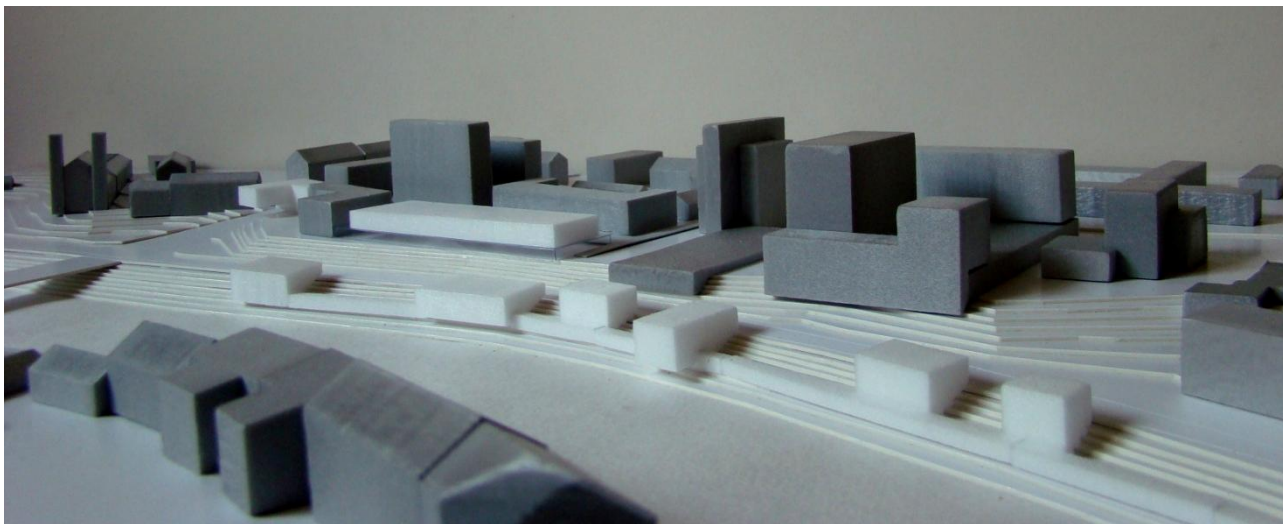
2.3. Variantinis projektavimas

2.3.1. Pirmas architektūros muziejaus variantas

75 pav. Architektūros muziejaus pirmo varianto sklypo plano schema

- Vakarinėje rūmų pusėje projektuojamas monumentalus vientisas tūris, talpinantis muziejaus archyvą, galeriją, administraciją, auditorijas, skaityklą. Dalis pastato aukštų talpinama po žeme, tokiu būdu naujas statinys neužgožia rūmų ir talpina visas reikiamas muziejaus erdves.
- Istorinis Lietuvos architektų sąjungos pastatas (Hilarijaus Raduškevičiaus rūmai) viršutinėje krantinės terasoje išlieka kaip pagrindinis vietovės simbolis ir akcentas.
- Formuojama galerija palei Neries upę. Galeriją sudaro atskiri krantinėje įkirsti tūriai bei nuo Architektūros muziejaus iki Energetikos ir technikos muziejaus besitęsiantis tūrius jungiantis uždaras takas.

76 pav. Pirmo varianto maketo fotofiksacija

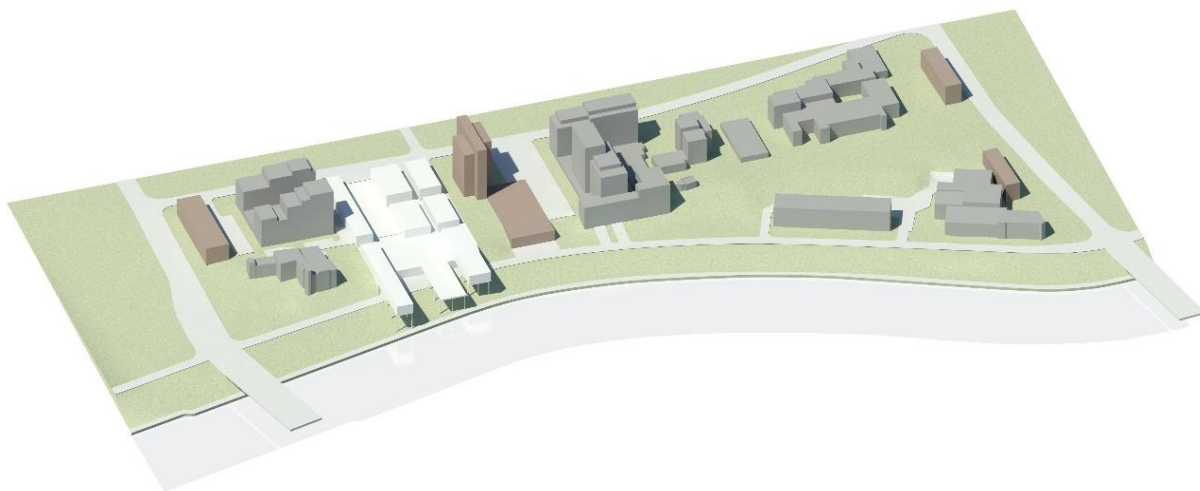
Koncepcijos privalumai:

- **Tvarkoma krantinė tarp Žaliojo ir Karaliaus Mindaugo tiltų.** Visoje centrinėje miesto dalyje monolitiniiais blokais sutvirtinta krantinė įgauna naują charakterį; Krantinė intensyviai naudojama – atkarpą tarp Žaliojo ir Karaliaus Mindaugo tiltų galima įveikti dviračiu ir einant pėsčiomis taku arba einant uždara patalpa ir apžiūrint ekspoziciją.
- **Sujungiami Architektūros bei Energetikos ir technikos muziejai.** Sudaromos sąlygos glaudesniai muziejų bendradarbiavimui, praplečiamos lankytojų galimybės.
- **Išplečiamos architektūrinės ekspozicijos galimybės.** Didelės erdvės lauko ir vidaus parodoms. Eksponuojami ne tik architektūriniai objektai, bet ir Vilnius (kairysis krantas, tiltai, Gedimino kalnas, Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras); Ekspozicija lengvai pastebima ir pasiekama, todėl su ja gali susipažinti platesnė auditorija.

Koncepcijos grėsmės:

- **Pavojus užgožti istorinius pastatus.** Projektuojamas didelės apimties statinys gali disonuoti su palyginus nedidelio mastelio istoriniais rūmais.
- **Sudėtinga statyba krantinėje.** Statant krantinėje yra pavojingi sezoniniai potvyniai.
- **Statinys krantinėje gali riboti žmonių priėjimą prie vandens.** Pastatas turi ne riboti, o suteikti galimybę nusileisti prie upės.
- **Statinys krantinėje gali uždengti atsiveriančias panoramas.** Dėl šios priežasties krantinėje netinka statyti didelio mastelio tūrių.

2.3.2. Antras architektūros muziejaus variantas

77 pav. Antro varianto pastato vizualizacija

Vakarinėje rūmų pusėje, požeminio garažo vietoje projektuojamo statinio koncepcija pagrįsta Neries dešinio kranto kvartalo užstatymo problematika (77 ir 78 pav.). Pagal XX a. pradžioje suformuotą krantinės koncepciją buvo numatyta pastatus statyti „galu“ į upę, taip atveriant vaizdą tolimesnėse eilėse stovintiems pastatams. Naujai projektuojamas statinys reaguoja į vietovės urbanistinį audinį: svarbiausiose ašyse atveriami praėjimai link upės, statinio turi būti pailgi, statomi statmenai upėskrantinei.

78 pav. Antro varianto idėjos schema

Koncepcijos privalumai:

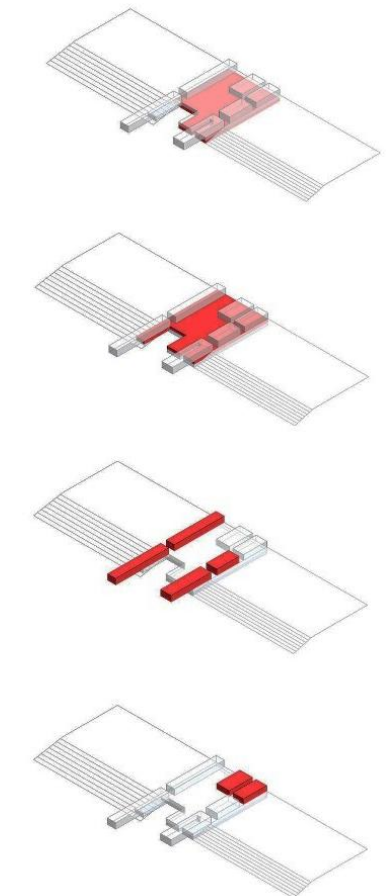
- Sutvarkomas probleminis kvartalas.
- Išskaidyta muziejaus antžeminė dalis leidžia netrugdomai judėti upės link bei sudaro galimybę į muziejų pritraukti daugiau lankytojų;
- Su muziejuje vykstančia veikla nesunku susipažinti einant pro stiklines vitrinas; dalis ekspozicijos rodoma lauke;
- Didesnio ploto muziejaus dalis yra paslepiama po žeme. Taip sumažinamas pastato matomas dydis;
- Suskaidytas pastato tūris leidžia grupuoti funkcijas ir taip tikslinėms grupėms lengviau jomis naudotis (79 pav.).

Koncepcijos grėsmės:

- Projektuojamas objektas pernelyg didelės

apimties architektūros muziejaus programai;

- Struktūra gan grubiai sąveikauja su LAS istoriniu pastatu;
- Uždaroma/užgožiama Žvejų gatvės perspektyva.

79pav. Antro varianto pastato zonavimo schemas: 1- požeminės automobilių stovėjimo aikštelės ir techninių patalpų lygmuo; 2 – archyvų lygmuo; 3 – galerijos; 4 – edukacinės patalpos

2.3.3. Variantinio projektavimo medžiagos apibendrinimas

Galutiniame variante architektūros muziejaus pastatą galėtų sudaryti pagrindinės funkcijas talpinantis tūris ir miesto viešasis erdves papildančios, gerai matomos, lengvai prieinamos, pereinamos ekspozicinės-pramoginės muziejaus erdvės. Tikslinga pagrindinį pastatą projektuoti greta Lietuvos architektų sąjungos pastato – pratęsti krantinės užstatymo liniją. Kaip papildomas traukos objektas galėtų būti panaudota galerija krantinėje, kuri jungtų senamiestį su naujuoju Vilniaus centru, Architektūros muziejų su Energetikos ir technikos muziejumi.

Projektuojant struktūrą krantinėje, svarbu išnagrinėti pėsčiųjų judėjimo ašis, apžvalgos vietas ir kryptis, suplanuoti patogų patekimą šlaitu prie upės.

Taip pat svarbus naujojo pastato santykis su istoriniais H. Raduškevičiaus rūmais. Vienas iš svarbiausių uždavinių – prie istorinių rūmų derantis naujojo pastato aukštingumas, fasadų sprendiniai. Tikslinga dalį pastato aukštų „slėpti“ šlaite ir taip sumažinti jo matomą dydį.

Margai (iš dviejų tarpusavyje skirtingų dalių susidedančiai) struktūrai tinkamiausia minimalistinė aiškiai idėją atskleidžianti architektūrinė išraiška.

2.3. Projekto aiškinamasis raštas

2.3.1. Detali projektuojamo objekto programa

Nr.	Patalpos pavadinimas / Plotas (m ²)
PIRMASIS AUKŠTAS	
1.01	Laiptinė / 9.0
1.02	Laiptinė / 9.0
1.03	Laiptinė / 9.0
1.04	Laiptinė / 9.0
1.05	Laiptinė / 9.0
1.06	Laiptinė / 9.0
IŠ VISO: 54.0 (m²)	
ANTRASIS AUKŠTAS	
<i>Pagrindinis muziejaus pastatas</i>	
2.01	Automobilių stovėjimo aikštelė (69 vietos) / 2228.3
2.02	Holas / 26.5
2.03	Liftų holas / 23.1
2.04	Liftai / 7.8
2.05	Laiptinė / 37.3
2.06	Vyrų tualetas / 7.2
2.07	Moterų tualetas / 10.5
2.08	Daiktų saugykla / 22.2
2.09	Tambūras / 7.2
2.10	Laiptinė / 31.2
2.11	Techninė patalpa / 52.8
2.12	Techninė patalpa / 107.5
2.13	Techninė patalpa / 36.1
2.14	Tambūras / 7.5
2.15	Laiptinė / 37.3
2.16	Techninė patalpa / 59.2
2.17	Lifto holas / 14.0
2.18	Liftas / 10.5
2.19	Techninė patalpa / 78.5
2.20	Tambūras / 8.6
2.21	Laiptinė / 29.3
2.22	Techninė patalpa / 106.1
2.23	Sargo patalpa / 18.4
2.24	Sandėliukas / 3.6
2.25	Sanitarinė patalpa / 4.6
<i>Krantinės pastatai</i>	
2.26	Požeminė perėja / 169.6
2.27	Lauko terasa / 105.4
2.28	Kavinės pagrindinė salė / 146.0
2.29	Virtuvė / 30.7
2.30	Produktų sandėlis / 7.2
2.31	Darbuotojų sanitarinė patalpa / 5.3
2.32	Darbuotojų rūbinė / 4.9
2.33	Koridorius / 3.5
2.34	Vyrų tualetas / 3.7
2.35	Moterų tualetas / 3.7

2.36 Liftas / 5.5
2.37 Tambūras / 5.4
2.38 Koridorius-galerija / 221.0
2.39 Pirma galerija / 362.4
2.40 Liftas / 10.5
2.41 Koridorius-galerija / 123.8
2.42 Antra galerija / 205.7
2.43 Valytojo sandėliukas / 2.8
2.44 Vyrų tualetas / 5.0
2.45 Moterų tualetas / 5.0
2.46 Liftas / 3.8
2.47 Koridorius-galerija / 177.1
2.48 Trečia galerija / 240.2
2.49 Vyrų tualetas / 5.0
2.50 Moterų tualetas / 5.0
2.51 Liftas / 4.2
2.52 Koridorius-galerija / 227.5
2.53 Ketvirta galerija / 274.2
2.54 Liftas / 10.5
2.55 Galerijos pagalbinė patalpa / 8.8
2.56 Koridorius-galerija / 266.6
2.57 Kavinės pagrindinė salė / 149.5
2.58 Virtuvė / 30.7
2.59 Produktų sandėlis / 7.2
2.60 Darbuotojų sanitarinė patalpa / 5.3
2.61 Darbuotojų rūbinė / 4.9
2.62 Liftas / 5.5
2.63 Pagalbinė kavinės patalpa / 5.4
2.64 Vyrų tualetas / 3.7
2.65 Moterų tualetas / 3.7
2.66 Koridorius-galerija / 60.6
2.67 Penkta galerija / 211.3
2.68 Valytojo sandėliukas / 4.0
2.69 Vyrų tualetas / 5.0
2.70 Moterų tualetas / 5.0
2.71 Liftas / 3.8
2.72 Koridorius-galerija / 122.4
2.73 Lauko galerija / 250.0
IŠ VISO: 6503.3 (m²)
TREČIASIS AUKŠTAS
<i>Pagrindinis muziejaus pastatas</i>
3.01 Tambūras / 18.9
3.02 Sargo patalpa / 13.2
3.03 Laiptinė / 37.3
3.04 Vestibiulis / 449.1
3.05 Liftai / 7.8
3.06 Muziejaus parduotuvė / 30.5
3.07 Rūbinė / 43.9
3.08 Amfiteatrinė salė / 241.9
3.09 Nuolatinės ekspozicijos galerija / 1480.2
3.10 Laiptinė / 40.6
3.11 Valytojo sandėliukas / 6.4
3.12 Neįgaliųjų tualetas / 6.0
3.13 Vyrų tualetai / 17.2
3.14 Moterų tualetai / 19.7
3.15 Laiptinė / 38.6

3.16 Koridorius / 18.5
3.17 Pagalbinė galerijos patalpa / 45.9
3.18 Lipto holas / 27.4
3.19 Krovininis liftas / 10.5
3.20 Koridorius / 54.0
3.21 Pagalbinė galerijos patalpa / 78.1
3.22 Koridorius / 26.9
3.23 Laiptinė / 38.5
3.24 Koridorius / 54.5
3.25 Moterų pasiruošimo patalpa / 18.3
3.26 Vyrų pasiruošimo patalpa / 18.3
3.27 Poilsio patalpa / 18.3
3.28 Moterų tualetai / 35.2
3.29 Neįgaliųjų tualetas / 7.6
3.30 Vyrų tualetai / 28.3
3.31 Valytojo sandėliukas / 7.6
<i>Krantinės pastatai</i>
3.32 Tambūras / 6.0
3.33 Liftas / 7.3
3.34 Kavinės salė / 111.5
3.35 Laiptinė / 30.9
3.36 Tambūras / 8.9
3.37 Liftas / 10.5
3.38 Pirmos galerijos balkonai / 37.1
3.39 Antros galerijos balkonai / 33.4
3.40 Liftas / 3.8
3.41 Tambūras / 4.5
3.42 Trečios galerijos balkonai / 38.3
3.43 Liftas / 4.2
3.44 Tambūras / 5.8
3.45 Ketvirtos galerijos balkonai / 19.0
3.46 Tambūras / 8.5
3.47 Liftas / 10.5
3.48 Kavinės salė / 108.8
3.49 Liftas / 5.5
3.50 Tambūras / 5.4
3.51 Penktos galerijos balkonai / 35.3
3.52 Liftas / 3.8
3.53 Tambūras / 4.5
IŠ VISO: 3483,7 (m²)
KETVIRTASIS AUKŠTAS
4.01 Liftai / 7.8
4.02 Laiptinė / 37.3
4.03 Balkonai / 22.4
4.04 Techninė patalpa / 27.2
4.05 Koridorius / 27.2
4.06 Operatorinė / 21.2
4.07 Tualetas / 3.8
4.08 Techninė patalpa / 35.6
4.09 Koridorius / 13.4
4.10 Laiptinė / 38.9
4.11 Koridorius / 27.0
4.12 Techninė patalpa / 39.0
4.13 Koridorius / 29.4
4.14 Lipto holas / 13.6
4.15 Krovininis liftas / 10.5
4.16 Techninė patalpa / 45.9

4.17 Laiptinė / 38.1
4.18 Techninė patalpa / 25.4
IŠ VISO: 463.7 (m²)
PENKTASIS AUKŠTAS
5.01 Ekspozicijų, renginių salė / 1291.1
5.02 Laiptinė / 28.1
5.03 Holas jungiantis muziejų su LAS / 38.3
5.04 Laiptinė / 34.6
5.05 Koridorius 20.0
5.06 Moterų tualetas / 13.9
5.07 Neįgaliųjų tualetas / 5.4
5.08 Vyrų tualetas / 10.9
5.09 Valytojo sandėliukas / 5.6
5.10 Krovinių pakrovimo, iškrovimo rampa / 103.7
5.11 Lifto holas / 14.0
5.12 Krovininis liftas / 10.5
5.13 Laikino saugojimo patalpa / 61.0
5.14 Konservacijos patalpa / 54.4
5.15 Konservacijos patalpa ir fotoateljė / 54.4
5.16 Ekspozicijų inventoriaus sandėlis / 31.4
5.17 Maketinė / 96.2
5.18 Stalio dirbtuvės / 22.1
5.19 Elektriko dirbtuvės / 22.1
5.20 Koridorius / 72.0
5.21 Įrangos sandėlis / 38.6
5.22 Darbuotojų vyrų tualetas / 4.1
5.23 Darbuotojų vyrų rūbinė / 10.1
5.24 Darbuotojų vyrų dušas / 3.8
5.25 Darbuotojų moterų tualetas / 4.1
5.26 Darbuotojų moterų rūbinė / 10.1
5.27 Darbuotojų moterų dušas / 3.8
5.28 Baldų archyvas / 142.2
5.29 Maketų archyvas / 286.6
5.30 Koridorius / 54.1
5.31 Tambūras / 9.2
5.32 Laiptinė / 29.3
5.33 Archyvų pagalbinė patalpa / 39.4
5.34 Koridorius / 52.0
5.35 Darbuotojų vyrų tualetas / 4.1
5.36 Darbuotojų vyrų rūbinė / 10.1
5.37 Darbuotojų vyrų dušas / 3.8
5.38 Darbuotojų moterų tualetas / 4.1
5.39 Darbuotojų moterų rūbinė / 10.1
5.40 Darbuotojų moterų dušas / 3.8
5.41 Sausų produktų saugojimo patalpa / 10.5
5.42 Gėrimų saugojimo patalpa / 8.1
5.43 Kavinės inventoriaus saugojimo patalpa / 8.1
5.44 Atliekų konteinerių patalpa / 8.4
5.45 Maisto atvežimas / 31.0
5.46 Maisto ruošimo patalpa / 61.7
5.47 Šaldiklis / 7.6
5.48 Indų plovimo patalpa / 7.6
5.49 Kavinės lankytojų zona / 138.2
5.50 Vyrų tualetas / 9.3
5.51 Moterų tualetas / 9.6
5.52 Koridorius / 4.3
5.53 Laiptinė / 21.1

5.54 Tambūras / 12.5
5.55 Liftai / 7.8
IŠ VISO: 3130.9 (m²)
ŠEŠTASIS AUKŠTAS
6.01 Skaitykla/Archyvų studijų erdvė / 1323.2
6.02 Tambūras / 5.4
6.03 Laiptinė / 26.0
6.04 Laiptinė / 38.1
6.05 Koridorius / 20.0
6.06 Moterų tualetai / 13.9
6.07 Neįgaliųjų tualetas / 5.4
6.08 Vyrų tualetai / 10.8
6.09 Valytojo sandėliukas / 5.6
6.10 Koridorius / 58.6
6.11 Mokslinių tyrimų archyvas / 45.9
6.12 Lifto holas / 27.3
6.13 Krovininis liftas / 10.5
6.14 Brėžinių/fotografijų irdailės kūrinių archyvas / 350.7
6.15 Koridorius / 54.0
6.16 Mokslinių tyrimų patalpa / 78.5
6.17 Auditorija / 142.8
6.18 Koridorius / 26.9
6.19 Laiptinė / 38.9
6.20 Auditorija / 142.8
6.21 Koridorius / 54.0
6.22 Kūrybinių dirbtuvių medžiagų sandėlis / 38.9
6.23 Auditorija / 142.8
6.24 Darbuotojų poilsio patalpa / 39.2
6.25 Vyrų tualetas / 20.7
6.26 Neįgaliųjų tualetas / 6.5
6.27 Moterų tualetas / 26.9
6.28 Administracija / 202.2
6.29 Direktoriaus kabinetas / 20.9
6.30 Pasitarimų kabinetas / 22.7
6.31 Tambūras / 13.0
6.32 Laiptinė / 21.1
6.33 Liftai / 7.8
IŠ VISO: 3042.1 (m²)
BENDRAS PLOTAS: 16676,4 (m²)

3 lentelė. Detali projektuojamo objekto programa

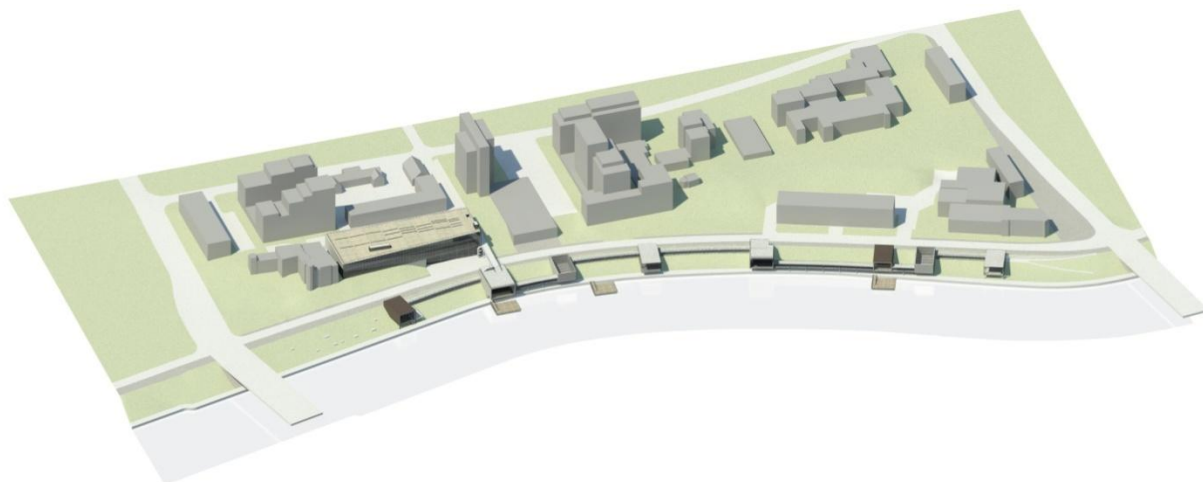
2.3.2. Architektūrinio sprendimo ypatumai

2.3.2.1. Teritorijos koncepcija

Architektūros muziejaus koncepcija yra glaudžiai susijusi su analitinėje dalyje įvardyta analizuojamo kvartalo problematika ir galimybėmis. Projektuojant objektą krantinėje atsižvelgiama į ryšius su aplinkinėmis miesto dalimis, pėsčiųjų judėjimo teritorijoje poreikius, vertinguosius kvartalo elementus ir kitus aspektus.

Projektuojamo pastato koncepcija remiasi nuostata, kad sklype, susidedančiame iš dviejų reljefo peraukštėjimų, turėtų būti projektuojamas statinys su aiškiai gamtinį skirtumą

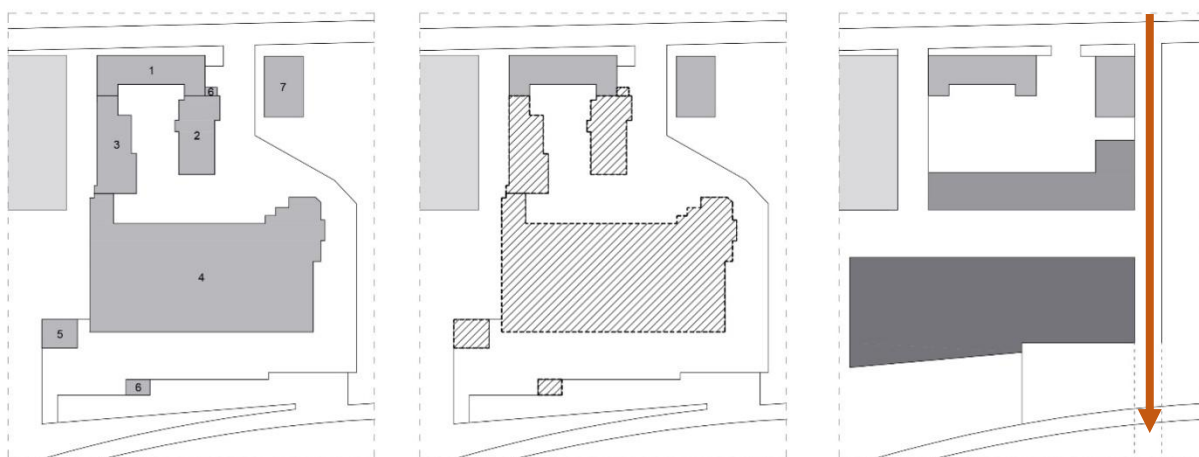
pabrėžiančia išraiška. Viršutiniame šlaite projektuojamas pastatas, formuojantis krantinės užstatymo liniją ir talpinantis pagrindines muziejaus funkcijas, o krantinėje – upės ir jos prieigų neužgožianti smulkaus mastelio struktūra (80 pav.).

80 pav. Architektūros muziejaus pastatas, susidedantis iš dviejų skirtingos struktūros ir mastelio dalių

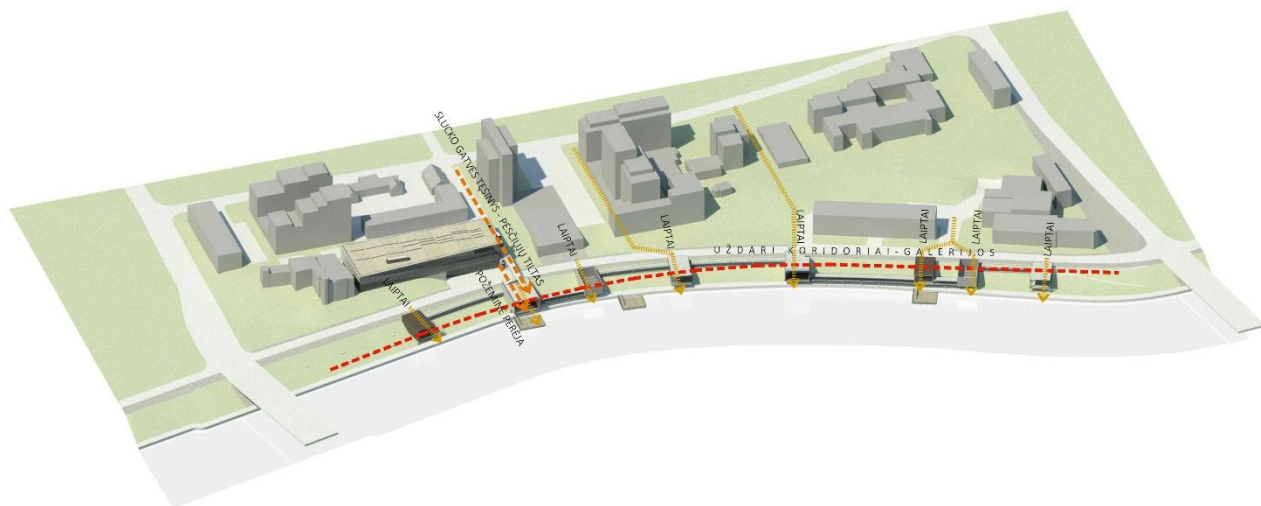
Pagrindinis architektūros muziejaus pastatas projektuojamas vietoje šiuo metu esančio keliaaukščio garažų pastato ir jam priklausančių pagalbinių pastatų (81-1 pav.). Siūloma išsaugoti du pastatus, esančius arčiausiai A. Juozapavičiaus gatvės (pastatai formuoja gatvės perimetrą, yra geros būklės) (81-2 pav.). Kvartalą siūloma užbaigti nauju perimetrinio užstatymo tūriu, kartu suformuojant Slucko gatvės tęsinį upės link (81-3 pav.).

Pagrindinis muziejaus tūris projektuojamas greta Lietuvos architektų sąjungos pastato, pratęsiant istorinio statinio “užbrėžtą” krantinės užstatymo liniją. Taisyklinga naujai projektuojamo pastato forma padidina teritorijos pralaidumą, aiškiai apibrėžia ryšius tarp gretimų pastatų.

81 pav. Teritorijos sutvarkymo schema: 1 – esama situacija; 2 – siūlomi nugriauti statiniai; 3 – teritorijos sutvarkymo sprendimas

Krantinėje projektuojamos galerijos išdėstomos atsižvelgiant į keletą esminių punktų. Viena pagrindinių užduočių projektuojant muziejaus pastatus krantinėje yra užtikrinanti patogų lankytojų judėjimą svarbiausiomis kryptimis: skersai kvartalo upės link, palei Žvejų gatvę, krantine. Taip pat užtikrinti nusileidimo šlaitu prie vandens galimybes. Siekiant įgyvendinti užsibrėžtus tikslus, buvo nuspręsta krantinėje projektuoti galerijas, kurios kartu veiktų ir kaip vertikalios jungtys. Liftų, laiptų, pandusų, numatomų krantinės struktūroje, pagalbasudaromos galimybės patogiai patekti iš Žvejų gatvės lygmens į krantinę (82 pav.).

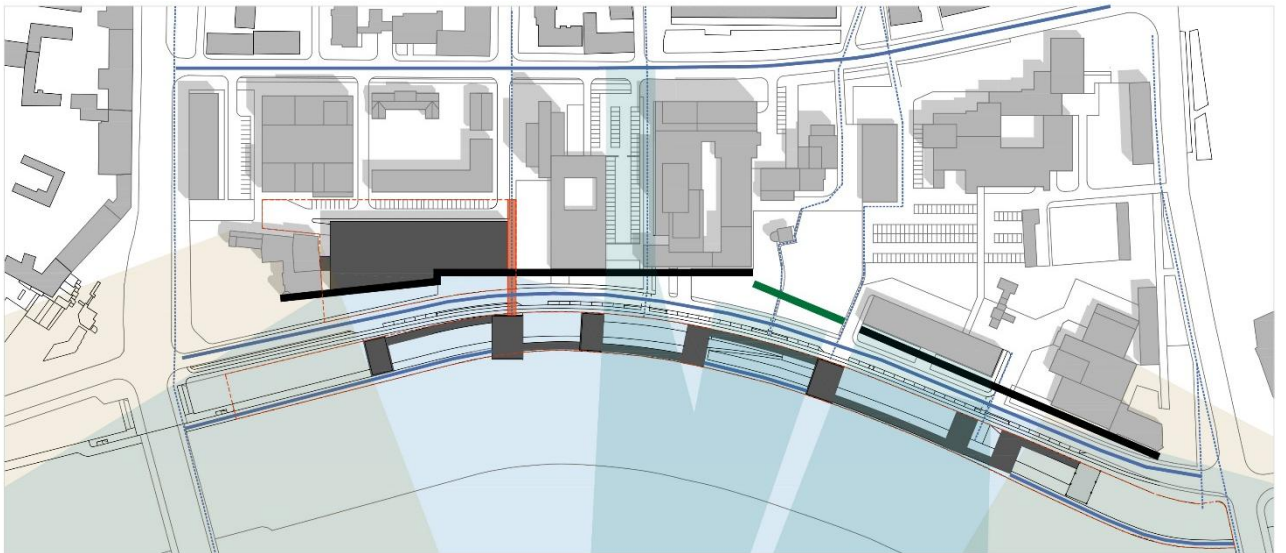

82 pav. *Projektuojamo pastato ryšiai su aplinka*

Kitas aspektas, į kurį buvo atsižvelgta dėliojant krantinės pastatus, yra nuo viršutinės Neries slėnio terasos, Žvejų gatvės trasos atsiveriantys vaizdai. Pagrindiniai turiai projektuojami taip, kad judant nuo tolimesnių kvartalų upės link, būtų neužstojamos atsiveriančios perspektyvos į kitą krantą, o judant Žvejų gatve vaizdai būtų maksimaliai atveriami. Galerijas jungiantys koridoriai projektuojami iki gatvės lygmens (įžeminant į šlaitą), galerijos turiai skaidomi į atskiras dalis, daugelis jų – perregimos (83 pav.).

Norint užtikrinti istorinių statinių krantinėje apžvelgiamumą, ties Lietuvos architektų sąjungos pastatu krantinės struktūra nutrūksta, o ties Energetikos ir technikos muziejumi projektuojama perregima lauko galerija.

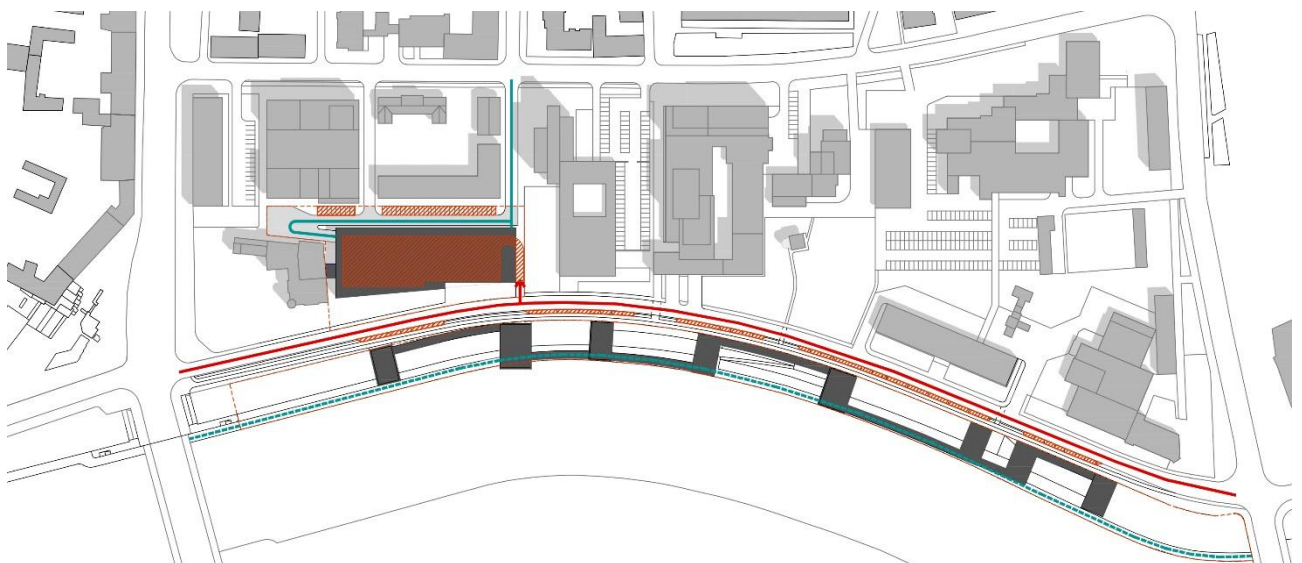
Tvarkant teritoriją yra priimama, kad automobilių stovėjimo aikštelė senųjų kapinių prieigose turėtų būti panaikinta, o jos vietoje įkurtas parkas/skveras. Ties upės lanksmu numatomas perspektyvinis parkas pagal architektūros muziejaus projektą krantinės turiais neužstojamas.

83 pav. *Projektuojamo pastato konfigūracija ir vizualiniai ryšiai*

2.3.2.2. Sklypo generalinio plano sprendiniai

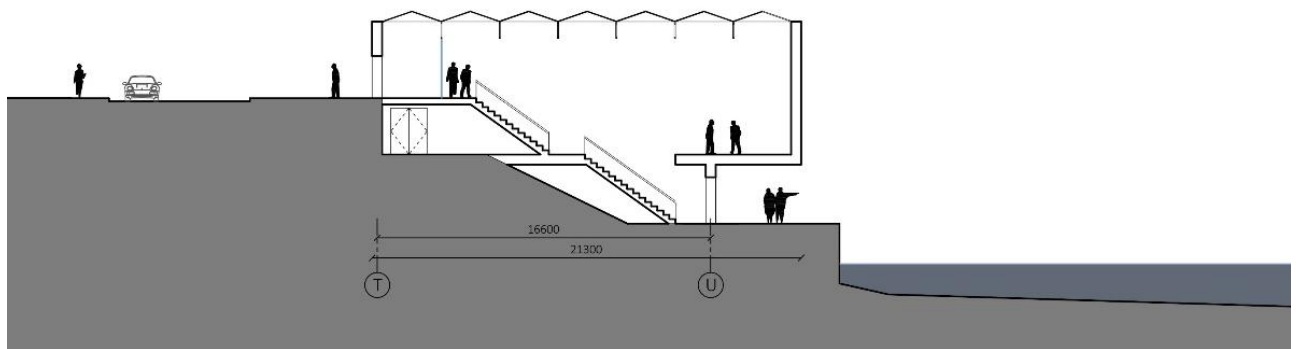
Autotransporto judėjimas sklype organizuojamas dvejais lygmenimis, atskiriant lankytojų ir darbuotojų srautus (84 pav.). Pagrindinis įvažiavimas į požeminę automobilių stovėjimo aikštelę bei privažiavimai/stovėjimo vietos prie krantinės galerijų organizuojamos taip pat Žvejų gatvės trasoje ir yra skirtos lankytojų poreikiams. Muziejaus darbuotojų stovėjimo aikštelė, krovininio transporto privažiavimai organizuojami šiaurinėje pagrindinio muziejaus pastato pusėje. Šioje sklypo dalyje, ties krovininių iškrovimo/pakrovimo rampa įrengiama apsisukimo aikštelė. Produktų tiekimas kavinei taip pat vyksta pro šiaurinę muziejaus pusę. Krantinės galerijų aptarnavimui, transporto privažiavimai organizuojami iš Žvejų gatvės pusės. Į krantinės lygmenį, reikalui esant autotransportu galima patekti nusileidimu kitoje Karaliaus Mindaugo arba Žaliojo tilto pusėje (epizodinis privažiavimas).

84 pav. *Teritorijos transporto schema*

Įėjimai į architektūros muziejų organizuojami pagal panašų principą kaip ir automobilių judėjimo scheme. Pagrindinis patekimas į pastatą projektuojamas gerai apžvelgiamoje krantinės pusėje, Žvejų gatvės lygmenyje. Pagrindinis įėjimas į muziejų esantį restoraną – Slucko gatvės tęsinyje, tiespėsčiųjų tiltu, jungiančiu muziejaus korpusus virš Žvejų gatvės.

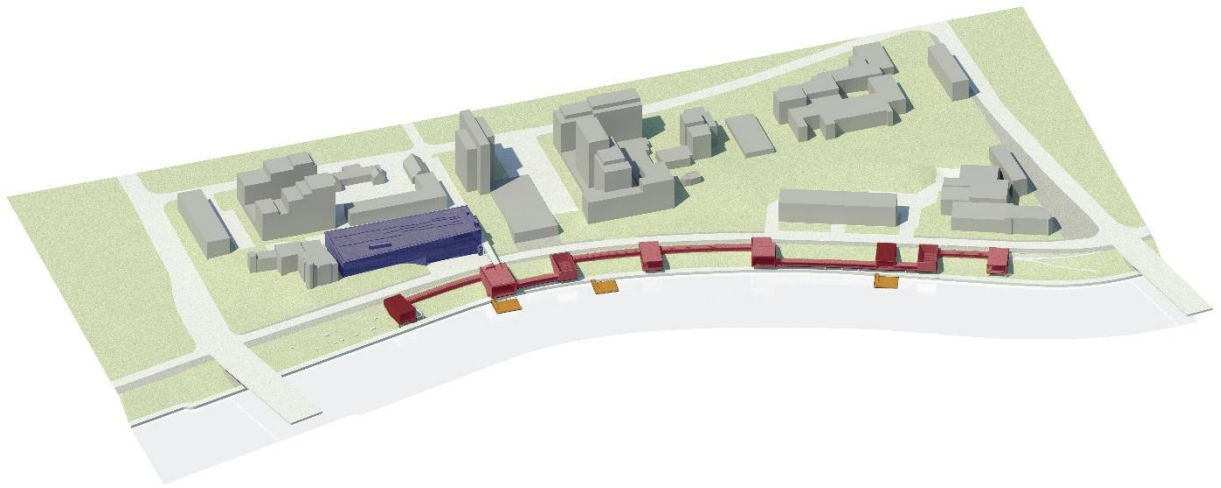
Lankytojų judėjimo scheme svarbi ašis – krantinės pasivaikščiavimo ir dviračių takas. Projektuojant buvo siekiama, kad lankytojams būtų suteikta galimybė, bet kuriuo metu einant palei upę užsukti į krantinės galeriją. Dėl šios priežasties, projektuojamos galerijų erdvės kartu veikia ir kaip vertikali jungtis, kurianti susisiekimą tarp krantinės, galerijos ir gatvės lygmens (85 pav.).

85 pav. Galerijos krantinėje pjūvis

2.3.2.3. Funkcinis architektūros muziejaus išplanavimas

Pagal pasirinktą koncepciją architektūros muziejus Neries krantinėje skiriamas į dvi pagrindines dalis (86 pav.). Dėl savo lokacijos, krantinės pastatų erdvės yra tarsi pereinamasis etapas tarp miesto ir muziejaus erdvių ir turėtų būti panaudojamos sukelti lankytojų susidomėjimą architektūros parodomis. Tuo tarpu pastatas viršutinėje terasoje užtikrina pagrindines muziejaus funkcijas.

86 pav. *Apibendrintas muziejaus funkcinis zonavimas*

❶ Pagrindiniame muziejaus tūryje su patogiu patekimu nuo Žvejų gatvės pietinėje pusėje ir tolimesnių kvartalų šiaurinėje pusėje (Slucko gatvės tąsa), talpinamos pagrindinės muziejaus funkcijos: nuolatinės ekspozicijos salės, edukacijai skirtos patalpos, archyvinės medžiagos tvarkymo ir saugojimo patalpos, požeminė automobilių stovėjimo aikštelė. Antžeminiame aukšte tarp projektuojamo pastato ir Lietuvos architektų sąjungos pastato kuriama fizinė jungtis, sujungianti LAS ekspozicijų salę su projektuojamo pastato ekspozicijų sale.

❷ Gerai matomame apatiniame šlaite įgyvendinamos edukacinės-promoginės funkcijos: atraktyvios galerijos, kavinės, kūrybinės dirbtuvės. Su pagrindiniu pastatu galerija jungiama uždara požemine perėja ir pėsčiųjų tiltu, nutiesiamu virš Žvejų gatvės.

❸ Šiltuoju metų sezonu ant vandens galima įrengti ekspozicijai pritaikytas pantonines platformas ir taip papildyti vidaus parodų sales.

Krantinėje taip pat įrengiama prieplauka su patogiu priėjimu nuo numotomo sutvarkyti senųjų kapinių parko.

Statybos etapai. Pagal tai, kaip pastatas suskirstytas funkciškai, galima suskirstyti jo statybą į tam tikrus etapus.

Pirmuoju etapu statomas ir įrengiamas krantinės užstatymo liniją formuojantis pagrindinis muziejaus tūris. Jame numatytos visos reikalingos funkcijos užtikrinančios įstaigos gyvavimą, išvardintos anksčiau.

Antruoju etapu statoma struktūra krantinėje. Jos statybą taip pat galima išskaidyti mažesnėmis dalimis. Projektuojamos krantinės galerijos, komercinės erdvės taip pat gali būti ne galutinis muziejaus variantas – paliekama galimybė pratęsti užstatymą krantinėje.

Trečiuoju etapu įrengiamos ekspozicijoms/pramogoms skirtos pantoninės platformos ant vandens, prieigos prie vandens (prieplauka, nusileidimai).

2.3.2.4. Architektūrinė pastato išraiška

Pagrindinis projektuojamo architektūros muziejaus bei viso kvartalo akcentas yra krantinės galerija, kurią sudaro skirtingoms funkcijoms pritaikomi tūriai ir juos jungintis pasivaikščiojimų takas –uždara galerija. Muziejaus statiniai krantinėje, atviroje erdvėje yra projektuojami kaip struktūra, kurianti dialogą tarp gamtinės aplinkos, architektūros ir urbanistinio audinio (87 pav.).

87 pav. *Projektuojamas pastatas urbanistinėje aplinkoje*

Krantinės tūrių išdėstymas yra reakcija į aplinkinį urbanistinį kontekstą, todėl kiekvienas segmentas yra savitas, suteikiantis skirtingų galimybių patirti muziejuje eksponuojamą architektūrą ir supančią aplinką.

Krantinės pastatų išraiškai pasirenkamas paprastų formų skaidrių arba aklinų atitvarų tūriai, tarnaujantys kaip talpos eksponatams, judėjimo nevaržantys takai, aikštelės apžvalgai, poilsiui.

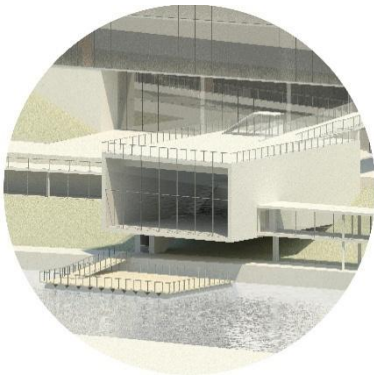
88 pav. *Kavinė*

KAVINĖ

Dėl planinio sprendimo, kavinės krantinėje gali veikti nepriklausomai nuo kitos muziejaus pastato dalies. Į šią pastato dalį galima patekti nuo Žvejų gatvės ir krantinės lygmenų tiesiai iš lauko arba pro įėjimą iš galerijos. Maisto tiekimas kavinei vyksta pro įėjimą nuo Žvejų gatvės, kur įrengiama transporto sustojimo aikštelė.

Kavinių tūriai išsiskiria iš kitų savo medžiagiškumu, todėl yra lengvai atskiriami.

Pastato vidinė erdvė skiriama į du aukštus. Pirmasis yra skirtas maitinimo funkcijoms (salė su staliukais, virtuvės patalpos), antrasis - nepilno perimetro aukštas - poilsiui, apžvalgai. Pastato pašonėje įrengiama lauko terasa.

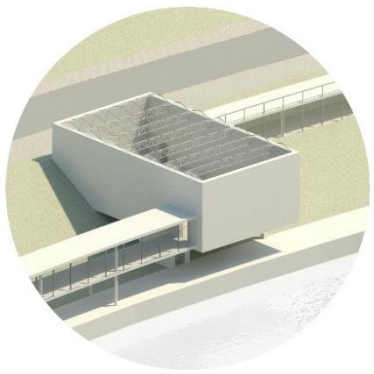

89 pav. Paskirstomasis tūris

PASKIRSTOMASIS TŪRIS

Galerija-paskirstomoji erdvė, kurioje susitinka vertikalūs ir horizontalūs krantinės struktūros ryšiai. Tai yra krantinės ekspozicijų salių apžvalgos pradinis taškas rytiniame trasos gale.

- Į šią erdvę pirmiausia patenkama iš požeminės perėjos, jungiančios pagrindinį muziejaus pastatą su krantinės galerijomis;
- Ant pastato stogo atsiduriama perėjus pėsčiųjų tiltą Slucko gatvės ašyje (laiptais atsiduriama galerijos lygmenyje);
- Pastatas per galerijas jungiasi su kavine nr. 1 ir ekspozicijų salėmis priešinga kryptimi.
- Laiptais susisiekiama su krantinės taku.

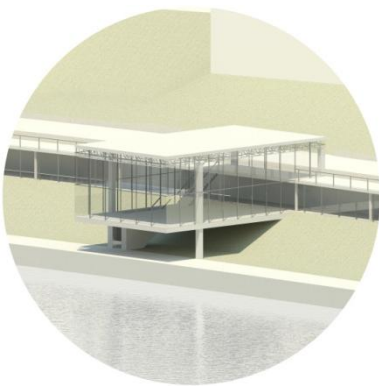
90 pav. Ekspozicijų salė su natūraliu apšvietimu pro stogą

EKSPOZICIJŲ SALĖ SU NATŪRALIU APŠVIETIMU PRO STOGĄ

6 metrų aukščio švarių formų patalpa, kurioje gali būti įrengiama didelių dydžių ekspozicija. Ekspozitai į patalpas atgabenami arčiausiai esančiu kroviniu liftu.

Į ekspozicijų salę galima patekti (laiptai + liftas) nuo Žvejų gatvės ir laiptais nuo krantinės pasivaikščiojimo tako lygmens.

Apšvietimas įrengiamas pro stiklo ir aliuminio konstrukcijų stogą. Uždaros sienų plokštumos projektuojamos kaip priešprieša greta stovinčiam stikliniam tūriui.

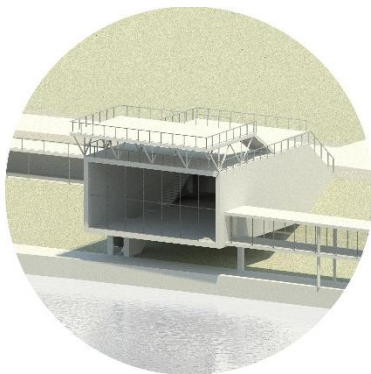
91 pav. Atvira ekspozicijų salė

ATVIRA EKSPOZICIJŲ SALĖ

6 metrų aukščio pusiau atvira erdvė ties upės lanksmu, suteikianti galimybę pamatyti plačiausią panoramą krantinės galerijoje. Salėje galima stebėti atsiveriantį Gedimino kalną, Operos ir baleto teatrą, Naujamiesčio pastatus kitoje upės pusėje, Karaliaus Mindaugo ir Žaliąjį tiltus, upės tėkmę, ekspoziciją ant pantoninių platformų.

Parodų salėje gali būti įrengiama didelių dydžių ekspozicija. Ekspozitai į patalpą atgabenami arčiausiai esančiu kroviniu liftu.

Į ekspozicijų salę galima patekti (laiptai + liftas) nuo Žvejų gatvės ir laiptais nuo krantinės pasivaikščiojimo tako lygmens.

92 pav. *Ekspozicijų salė su apžvalgos aikšte*

EKSPOZICIJŲ SALĖ SU APŽVALGOS AIKŠTELE

6 metrų aukščio ekspozicijų salė su įstiklinta sienos plokštuma už pusę ir dviejų lygių apžvalgos aikšte ant stogo.

Tai krantinės pastatų grandies dalis esanti arčiausiai siūlomo perspektyvoje sutvarkyti senųjų kapinių parko. Nuo parko lygmens įrengiami lauko laiptai, kuriais galima pasiekti dvejus apžvalgos lygius. Apžvalgos aikštelė tarsi kilsteli iki šlaito, ant kurio stovi koplytėlė lygmens, atveria naujus rakursus.

Parodų salėje gali būti įrengiama didelių dydžių ekspozicija. Ekspozitai į patalpą atgabenami arčiausiai esančiu kroviniu liftu.

Į ekspozicijų salę galima patekti (laiptai + liftas) nuo Žvejų gatvės ir laiptais nuo krantinės pasivaikščiojimo tako lygmens.

Į ekspozicijų salę galima patekti (laiptai + liftas) nuo Žvejų gatvės ir laiptais nuo krantinės pasivaikščiojimo tako lygmens.

93 pav. *Lauko ekspozicijų salė*

LAUKO EKSPOZICIJŲ SALĖ

Rytiniame krantinės galerijos gale esanti parodų erdvė yra įžanginė vieta ekspozicijų pradedantiems nuo Energetikos ir technikos muziejaus ir paskutinis etapas pradėjusiems kitame gale. Atviros galerijos koncepcija pasirinkta nenorint užgožti ar kitaip konfliktuoti su ant šlaito stovinčiu istoriniu buvusios Vilniaus šiluminės elektrinės pastatu. Perregimas statinys tvirtai neužbaigia tūrių krantinėje eilės, palieka erdvės tęstinumui.

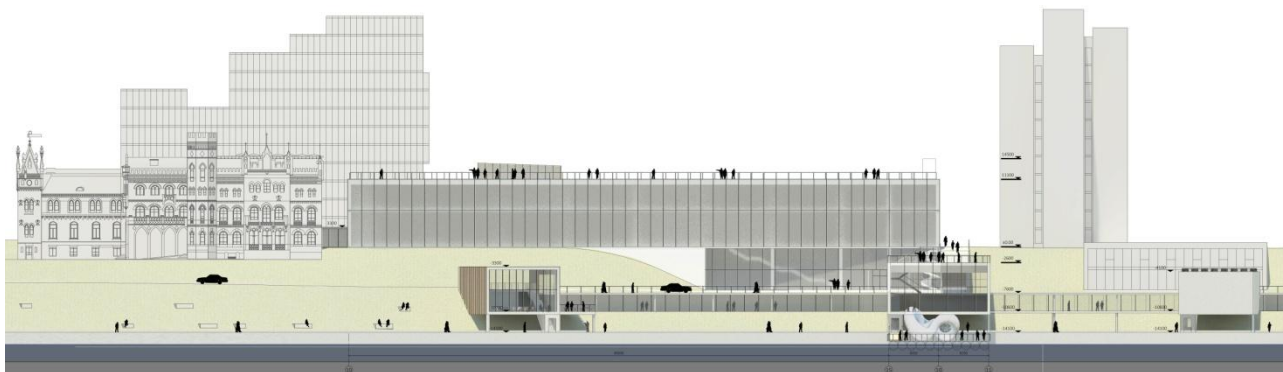
Ekspozicijų erdvės konstrukcija susideda surenkamųjų elementų, tokių kaip gelžbetoninės kolonos, metalo santvarinės skersinės ir išilginės konstrukcijos, lengvų plokščių stogo danga.

Su krantinės tako lygmeniu salę jungia laiptai o su Žvejų gatve bei Energetikos ir technikos muziejumi - užkilimas pandusu.

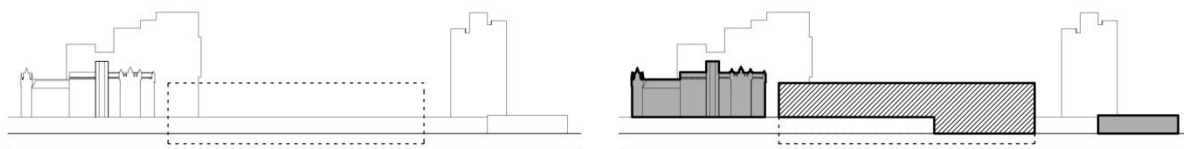
Pagrindinis muziejaus tūris krantinės išklotinėje atlieka „foninį“ vaidmenį, vizualiai pratęsiagreta esantį išraiškingą Lietuvos architektų sąjungos pastatą (94 pav.).

Plačią progamą savyje talpinantis tūris dalimi slepiamas auštutiniame Neries vagos šlaite (po žeme projektuojami trys muziejaus pagrindinio pastato aukštai). Matoma didžiojo tūrio proporcija buvo pasirinkta norint „suvaldyti“ per ilgą krantinės atkarpą išsidėsčiusius galerijų tūrius, o kartu neužgožti greta stovinčio istorinio pastato (naujai projektuojamas pastato aukštis užsibaigia ties rūmų paskutiniojo aukšto ir stogo linija) (95 pav.).

Pagrindiniame muziejaus fasade atsiveria dalis dviejų po žeme esančių aukštų. Taip išryškinamas pagrindinis įėjimas, kuriamas ryšys tarp naujojo statinio ir jo rytinėje pašonėje esančio, į Žvejų gatvę atsigręžusio pastato. Horizontali pastato linija kontrastuoja su krantinėje esančiomis kitų pastatų vertikalėmis.

94 pav. Pagrindinio pastato fasadas Neries upės dešiniojo kranto išklotinėje

95 pav. Pagrindinio pastato fasado aukštingumo schema

Pagrindinio pastato tūrio fasado sprendiniai

Pagrindinio muziejaus tūrio fasadas galėtų tarnauti kaip holograminis ekranas spiešti architektūrinę propagandą mieste. Ant jo, projekcijų pagalba, galėtų būti rodoma įvairi architektūrinė medžiaga, tekstai ar kitokia žinutė visuomenei (96-99 pav.).

96 pav. Holograminis fasadas (HoloPro™); **97 pav.** Arnheimo muziejaus projekto fasadas (architektai - Bjarke Ingels Group)

98 ir 99 pav. *Ryškiomis spalvomis šviečiantis fasadas (Ryerson vaizdinio meno mokykla-centras)*

Toks fasadas susideda iš dviejų skaidrių sluoksnių, kurių vieną sudaro įprastinė aliuminio ir stiklo konstrukcija, o kitą - neatsispindintis stiklas, tvirtinamas prie metalinės konstrukcijos taip, kad fasado išorinėje pusėje rėmų nesimatytų, tarpai tarp stiklo plokščių būtų kuo mažesni.

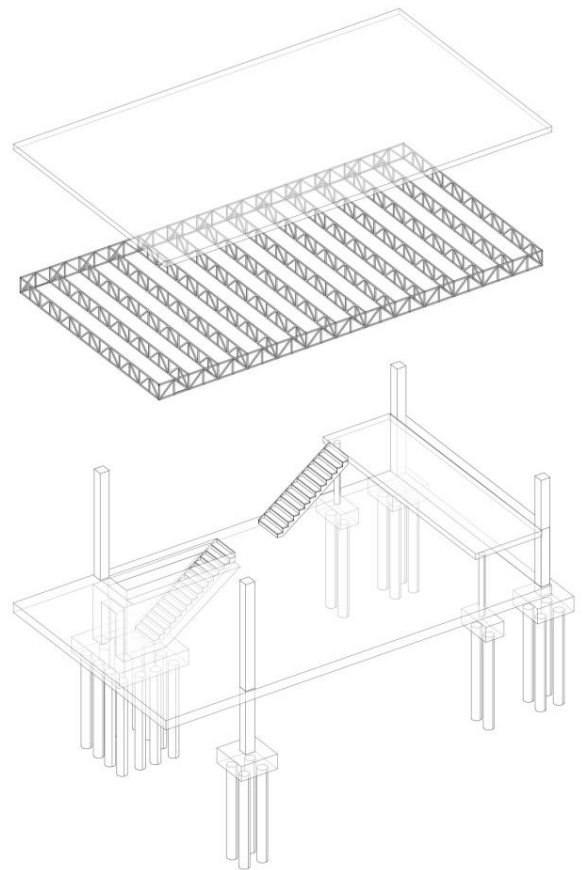
2.3.2.5. Principiniai konstrukciniai sprendimai

Pagrindinis pastato tūris

- Pastato konstrukcinė sistema – karkasinė.
- Pastato pamatams bus įrengiami gręžtiniai, apvalaus skerspjūvio, 500 mm skersmens, 4 m ilgio poliai. Po kolonomis įrengiamos dviejų monolitinių gelžbetoninių polių grupės, viršuje sujungtos rostverku (antpoliu). Po laikančių gelžbetoninių monolitinių sienų konstrukcijomis 3 metrų žingsniu taip pat įrengiami poliniai gręžtiniai pamatai.
- Pastato konstrukcijoje naudojamos kvadratinio profilio monolitinės gelžbetoninės kolonos (50 x 50 cm);
- Tarpatramiams sutvirtinti naudojamos gelžbetoninės sijos. Pagrindinis tarpatramių žingsnis - 11,3 m;
- Karkasinio pastato išorines atitvaras sudaro struktūrinio stiklinimo elementai ir monolitinės gelžbetoninės sienos. Pastato išorės sienos – monolitinės, gelžbetoninės, laikančiosios (jos sudaro standumo diafragmą, kuri užtikrina pastato stabilumą).
- Vidinės pastato atitvaros mūrijamos iš 120 mm pločio keramzitinių FIBO blokelių. Vidinės pastato stiklinės pertvaros gaminamos iš atsparaus grūdinto stiklo ir yra berėmės konstrukcijos.
- Pastato perdangos – monolitinės.
- Projektuojamas plokščiasis sutapdintas eksplotuojamas stogas su vidiniu lietaus vandens nuvedimu.

Krantinės tūriai (100 pav.)

- Naudojamos surenkamosios konstrukcijos: kolonos, perdangų plokštės, aliuminio ir stiklo konstrukcijos.
- Dėl lokacijos greta vandens naudojami 5m ilgio poliniai pamatai sutvirtinti antpoliu.
- Perdengti 12 - 16,5 m pločio tarpatramiams naudojamos metalinės santvaros.
- Koridorių-galerijų perdangos yra liejamos klotiniuose, naudojamos apvalaus skerspjūvio surenkamosios kolonos.
- Pastatai statomi pakelti virš esamo krantinės tako 3 m. Statoma iš gelžbetonio, apdailai naudojamos į vandenį ir drėgmę skirtingai reaguojančios medžiagos: gelžbetonis, geležis, medis.

100 pav. Krantinės galerijos konstrukcinė schema

Platformos ant vandens

Ant vandens įrengiama sezoniškai naudojama struktūra, kurią sudaro plūduriuojantis pagrindas ir lieptelis. Platforma sudaryta iš plūduriuojančių segmentų junginio, kurį prireikus galima praplėsti, prijungiant papildomas dalis.

2.3.2.6. Svarbiausi techniniai-ekonominiai rodikliai

Pagrindinis plotas	13734,4 (m ²)
Pagalbinis plotas	2942,0 (m ²)
Bendras plotas	16676,4 (m ²)
Pastato užimamas žemės plotas	6503.3 (m ²)
Užstatymo tankis	0.32
Užstatymo intensyvumas	0.83
Sklypo plotas	20132 (m ²)

4 lentelė. Svarbiausi techniniai-ekonominiai rodikliai

ARCHITEKTŪROS MUZIEJUS VILNIUJE

↑ LITUVOS ARCHITEKTŪROS MUZIEJŲ PERSPEKTYVĖS SCHĖMA

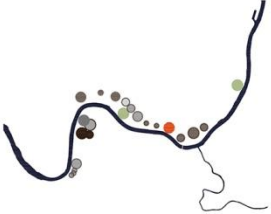
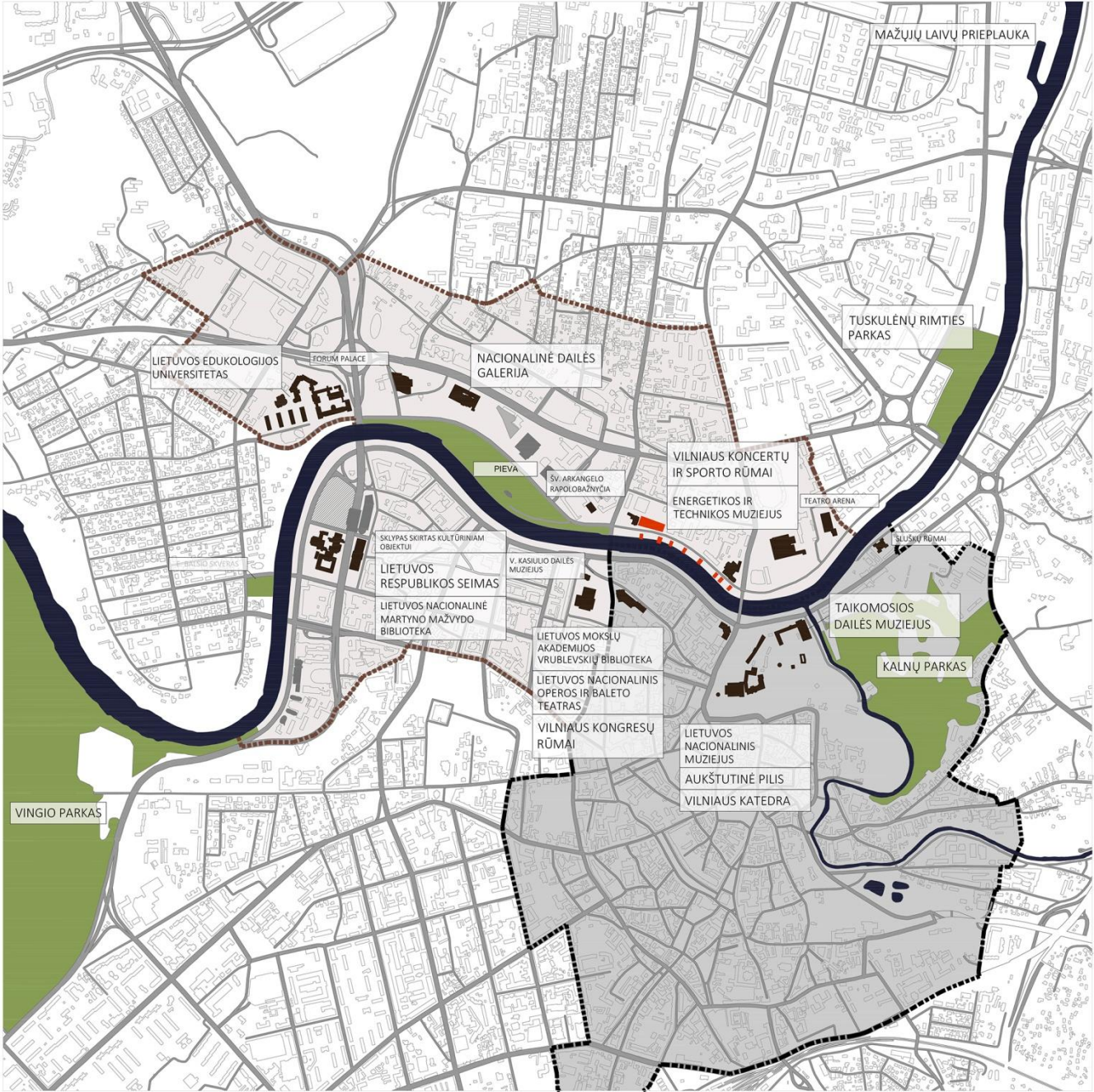

VIZUALIZACIJOS KŪRĖ: VINCAS NIJO ŽALGYS TIKTO

VILNIAUS ARCHITEKTŪROS MUZIEJŲ ARCHITEKTŪRINĖS KURIAMOS SĄSISKŲS TIKTOJIMO MOKYMOŠNĖS DARBAS			
Projektavimas	Architektas	Architektas	Architektas
Projektavimas	Architektas	Architektas	Architektas
Projektavimas	Architektas	Architektas	Architektas
Projektavimas	Architektas	Architektas	Architektas

↑ VIZUALIZACIJA NR. 2 VAIZDAS NUO STOGO TERASOS

Galima būtų teigti, kad viena iš ryškiausių, reikšmingiausių Vilniaus miestui objektų jungianti, aišų yra Neris upės trasa. Judant šia trasa galima ne tik pasiekti vienus svarbiausių kultūrinių, visuomeninių miesto objektų, bet ir stebėti miesto urbanistinio audinio kitimą, atrasti įvairias architektūrinės struktūras. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, numatoma regeneruoti Neris upės krantinę centrinėje Vilniaus miesto dalyje ir suaktyvinti šios viešosios urbanistinės erdvės naudojimą.

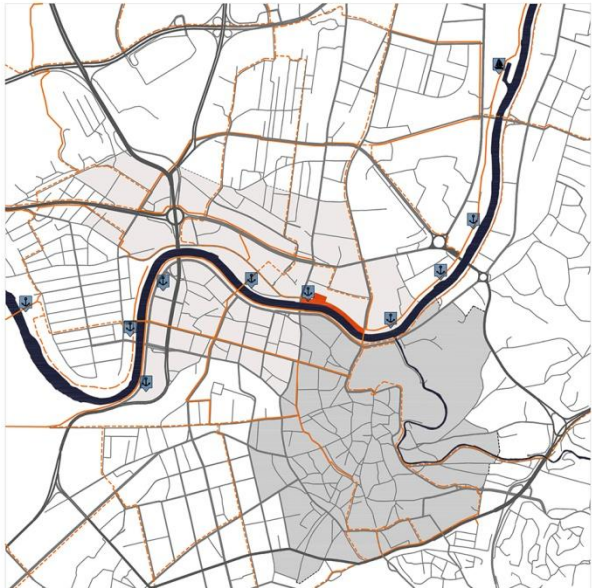
Kaip viena tinkamiausių architektūros muziejų vietų buvo parinktas sklypas centrinėje miesto dalyje, gerai apšvieliamoje Neris upės krantinėje. Parinktas sklypas greta istorinių H. Radulkevičiaus rūmų (dab. Lietuvos architektų sąjunga), kuriame šiuo metu stovi sovietmečiu pastatytas monolitinis garažų pastatas.

Architektūros muziejus atsiradimas prie upės sustiprintų miestui didelę reikšmę turinčio gamtinio elemento svarbą, papildytų kultūrinių-visuomeninių objektų, esančių palei krantinę (klotinę, padėtų spręsti vietos įprasminimo klausimus, krantinės regeneracijos projektą.

↑ SITUACIJOS SCHEMA M 1:10000

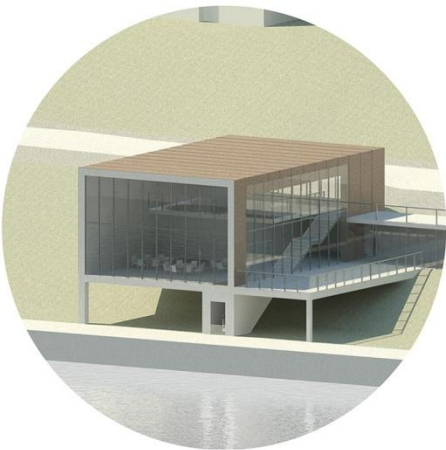
↓ SUSISIEKIMO INFRASTRUKTŪROS SCHEMA M 1:25000

VGTU Architektūros fakultetas Architektūros katedra MAGISTRO STUDIJŲ BAIGIAMASIS DARBAS				
Tema: Architektūros muziejus Vilniuje	Diplomantas:	I. Bielskytė		
	Vadovas:	Doc. G. Blažionas		
Brėžinys: planšetė	Katedros vedėjas:	Doc. S. Kuncevičius		
		Brėžinio Nr. 2		2015 m.

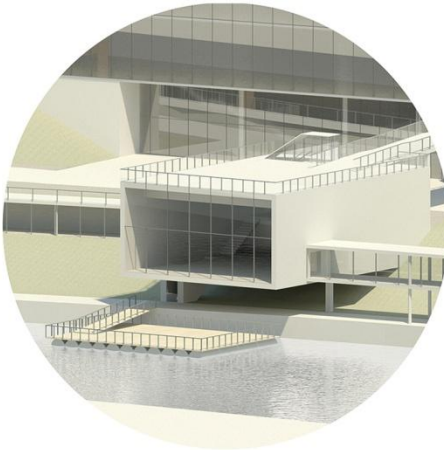

↑ VIZUALIZACIJA NR. 3 PAGRINDINIO MUZIEJAUS PASTATO VAIZDAS NUO ŽVEIŲ GATVĖS

KRANTINĖS PASTATAS NR. 1 IR 6

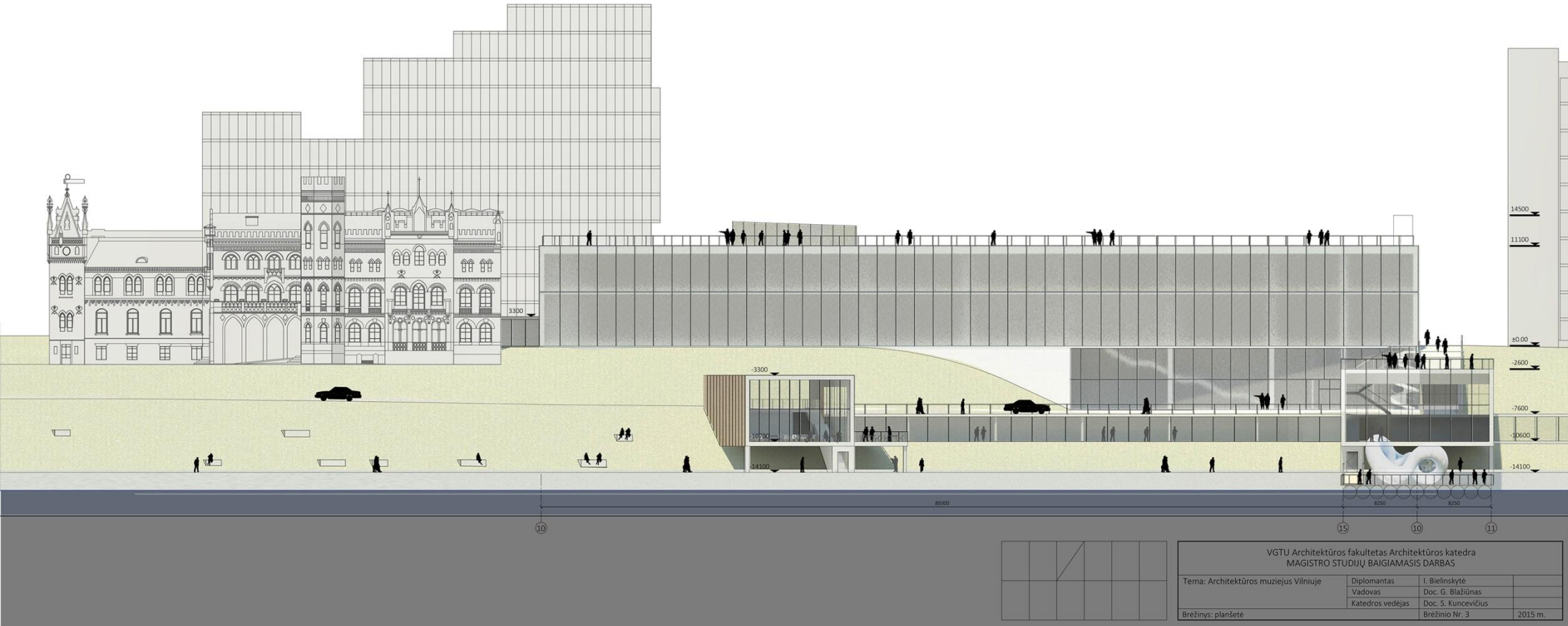
KAVINĖ
Dėl planinio sprendimo, kavinės krantinėje gali veikti nepriklausomai nuo kitos muziejaus pastato dalies. Į šią pastato dalį galima patekti nuo Žvejų gatvės ir krantinės lygmenų tiesiai iš lauko arba pro įėjimą iš galerijos. Maisto tiekimas kavinei vyksta pro įėjimą nuo Žvejų gatvės, kur įrengiama transporto sustojimo aikštelė. Kavinių turiai išsiskiria iš kitų savo medžiagiškumu, todėl yra lengvai atskiriami.
Pastato vidinė erdvė skiriama į du aukštus. Pirmasis yra skirtas maitinimo funkcijoms (salė su stalukais, virtuvės patalpos), antrasis - nepilno perimetro aukštas - poilsui, apšilgai. Pastato pašonėje įrengiama lauko terasa.

KRANTINĖS PASTATAS NR. 2

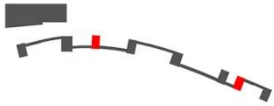
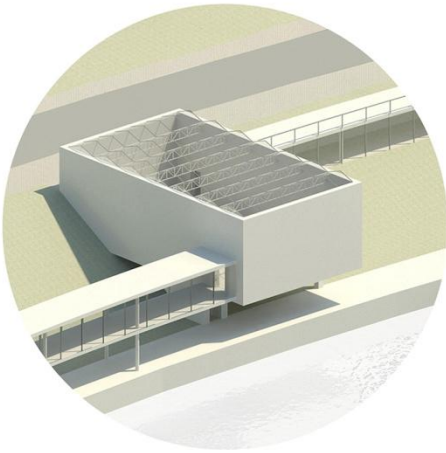
PASKIRSTOMASIS PASTATAS
Galerija-paskirstomoji erdvė, kurioje susitinka vertikalūs ir horizontalūs krantinės struktūros ryšiai. Tai yra krantinės ekspozicijų salų apšvietimo pradinis taškas ryšiame trasos gale.
• Į šią erdvę pirmiausia patenkama iš požeminės perėjės, jungiančios pagrindinį muziejaus pastatą su krantinės galerijomis;
• Ant pastato stogo atsiduriama perėjus pėsčiųjų tiltą šluoko gatvės ašyje (laipais atsiduriama galerijos lygmenyje);
• Pastatas per galerijas jungiasi su kavine nr. 1 ir ekspozicijų salėmis priešinga kryptimi.
• Laipais susiekiama su krantinės taku.

↓ NERIES DEŠINIOJO KRANTO TARP ŽALIOJO IR KARALIAUS MINDAUGO TILTŲ IŠKLOTINĖ M 1:250

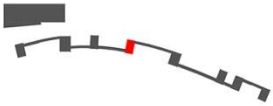
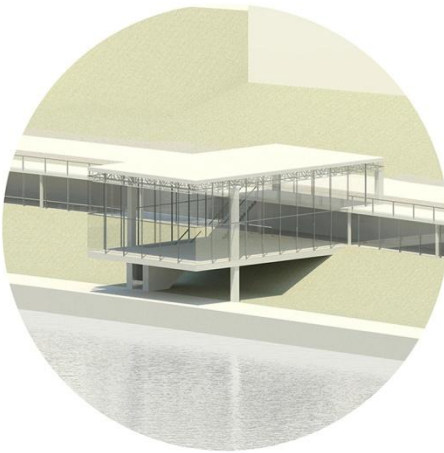

↑ VIZUALIZACIJA NR. 4 VAIZDAS NUO NERIES KAIRIOJO KRANTO TAKO PALEI UPĘ

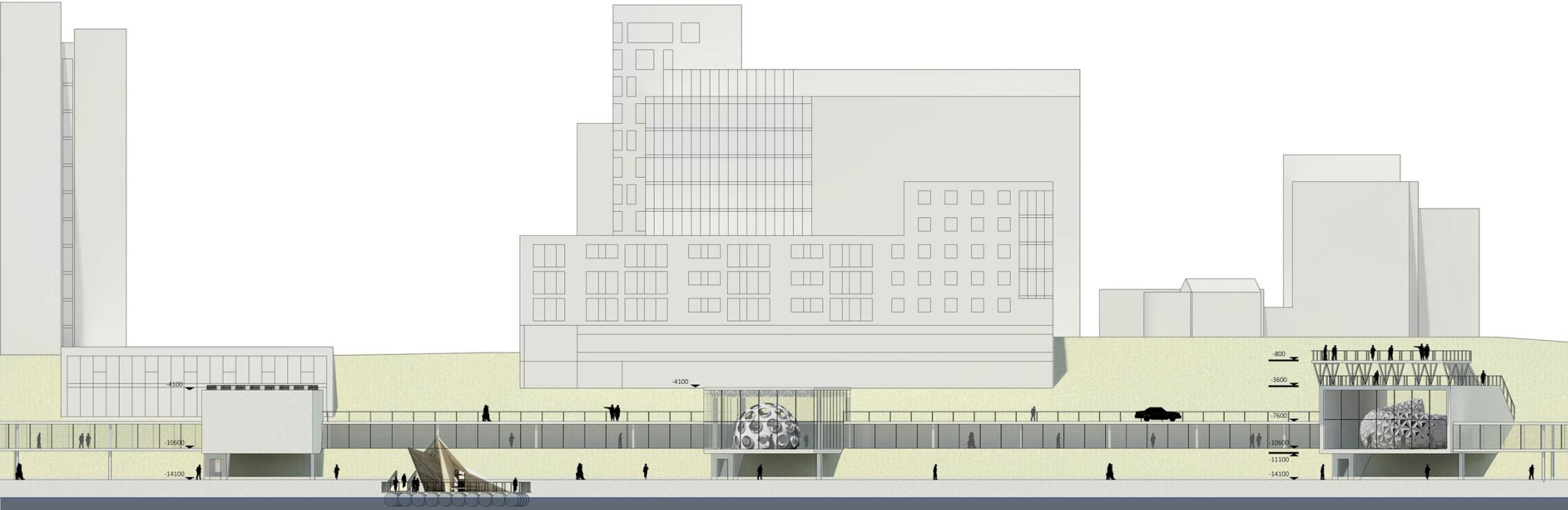
KRANTINĖS PASTATAS NR. 3 ir 7

EKSPOZICIJŲ SALE SU NATŪRALIU APŠVIETIMU PRO STOGĄ
6 metrų aukščio svarių formų patalpa, kurioje gali būti įrengiama didelė dydžių ekspozicija. Ekspонатai į patalpą atgabunami arčiausiai esančiu kroviniu liftu.
Į ekspozicijų salę galima patekti (laiptai + liftas) nuo Žvejų gatvės ir laiptais nuo krantinės pasivaikščiavimo tako lygmens.
Apšvietimas įrengiamas pro stogą ir aliuminio konstrukcijų stogą.
Uždamos sienų plokštumos projektuojamos kaip priešprieša greta stovinčiam stikliniam tūriui.

KRANTINĖS PASTATAS NR. 4

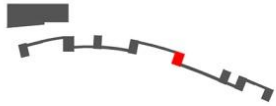
ATVIRA EKSPOZICIJŲ SALĖ
6 metrų aukščio pusiau atvira erdvė ties upės lanksmu, suteikianti galimybę pamatyti plačiausią panoramą krantinės galerijoje. Salėje galima stebėti atsiveriantį Gedimino kalną, Operos ir baleto teatrą, Naujamiesčio pastatus kitose upės pusėse, Karaliaus Mindaugo ir Žalajų tiltus, upės tėkmę, ekspozicijų ant pantoninių platformų.
Parodų salėje gali būti įrengiama didelė dydžių ekspozicija. Ekspонатai į patalpą atgabunami arčiausiai esančiu kroviniu liftu.
Į ekspozicijų salę galima patekti (laiptai + liftas) nuo Žvejų gatvės ir laiptais nuo krantinės pasivaikščiavimo tako lygmens.

VGTU Architektūros fakultetas Architektūros katedra MAGISTRO STUDIJŲ BAIGIAMASIS DARBAS			
Tema: Architektūros muziejus Vilniuje	Diplomantas	I. Bielinškytė	
	Vadovas	Doc. G. Blažiūnas	
	Katedros vedėjas	Doc. S. Kuncevičius	
Brėžinys: planšetė		Brėžinio Nr. 4	2015 m.

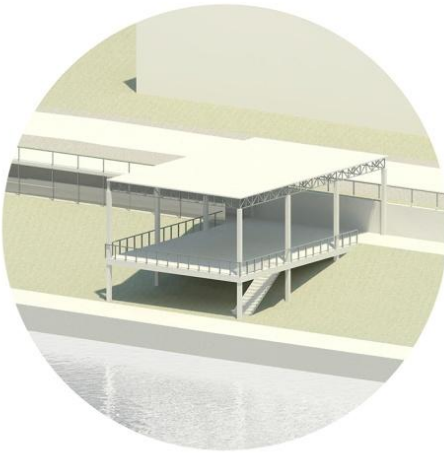

↑ VIZUALIZACIJA NR. 5 KRANTINIS GALERIJOS VIDUJE

KRANTINĖS PASTATAS NR. 5

EKSPOZICIJŲ SALE SU APŽVALGOS AIKŠTELE
6 metrų aukščio ekspozicijų salė su įstiklinta sienos plokštuma upės
pusėje ir dviejų lygių apžvalgos aikštele ant stogo.
Tai krantinės pastatų grandis, datė esanti artimiausiai siūlomo
perspektyvoje sutvarkyti senųjų kapinių parko. Nuo parko lygmens
įrengiami lauko laiptai, kuriais galima pasiekti dvejus apžvalgos lygius.
Apžvalgos aikštelė tarsi išsitiesia iki šlaito, ant kurio stovi koplytėlė
lygmens, atveria naujus rakursus.
Parodų salėje gali būti įrengiama didelių dydžių ekspozicija. Ekspozitai
į patalpą atgabeneriami arčiau esančiu kroviniu liftu.
Į ekspozicijų salę galima patekti (laiptais + liftais) nuo Žvejų gatvės ir
laiptais nuo krantinės pasivaikščiojimo tako lygmens.

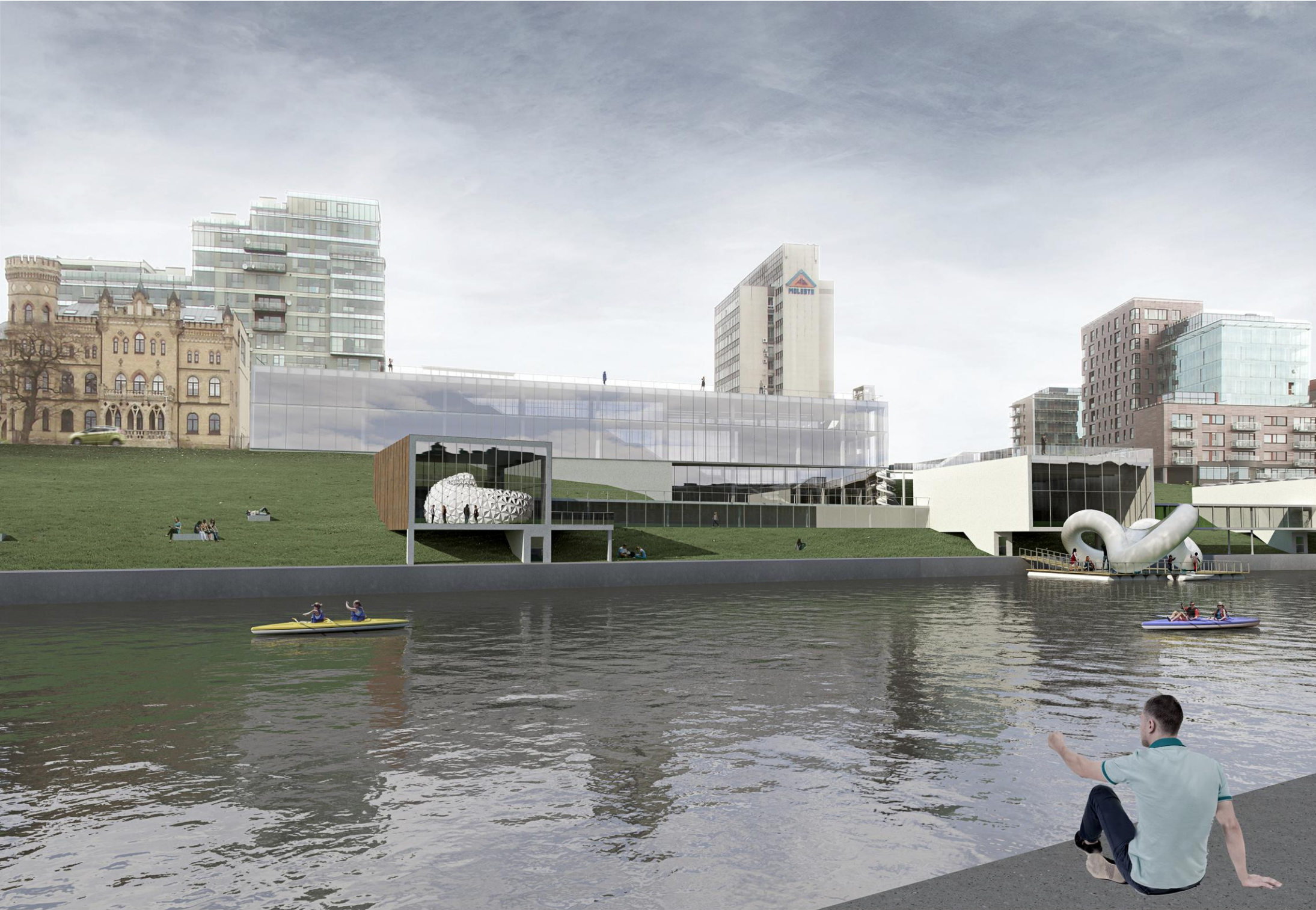

KRANTINĖS PASTATAS NR. 8

LAUKO EKSPOZICIJŲ SALĖ
Rytiniame krantinės galerijos gale esanti parodų erdvė yra įžanginė
vieta ekspozicijų pradedantiems nuo Energetikos ir technikos
muziejus ir paskutinis etapas pradžiosiems krame gale. Atviros
galerijos koncepcija pasirinkta nenorint užgožti ar kitaip konfliktuoti su
ant šlaito stovinčiu istoriniu buvusios Vilniaus šiluminės elektrinės
pastatu. Perregimas statinys tvirtai neužbaigia tūrių krantinėje eilės,
palieka erdvės tęstinumą.
Ekspozicijų erdvės konstrukcija susideda surenkamųjų elementų, tokių
kaip gelžbetoninės kolonos, metalo santvarinės skersinės ir išilginės
konstrukcijos, lengvų plokščių stogo dangą.
Su krantinės tako lygmeniu salę jungia laiptai o su Žvejų gatve bei
Energetikos ir technikos muziejumi - užkilimas pandusu.

VGTU Architektūros fakultetas Architektūros katedra MAGISTRO STUDIJŲ BAIGIAMASIS DARBAS			
Tema: Architektūros muziejus Vilniuje	Diplomantas	I. Bielskys	
	Vadovas	Doc. G. Blažionas	
	Katedros vedėjas	Doc. S. Kuncevičius	
Brėžinys: planšetė		Brėžinio Nr. 5	2015 m.

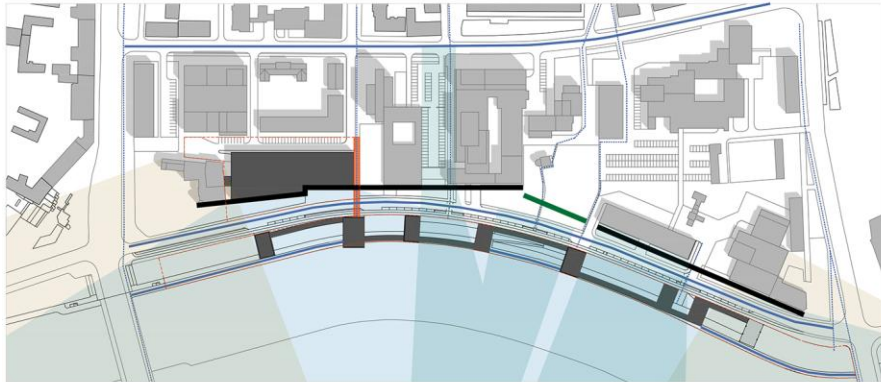
↑ VIZUALIZACIJA NR. 6 VAIZDAS NUO TAKO KITOJE NERIES UPĖS PUSĖJE

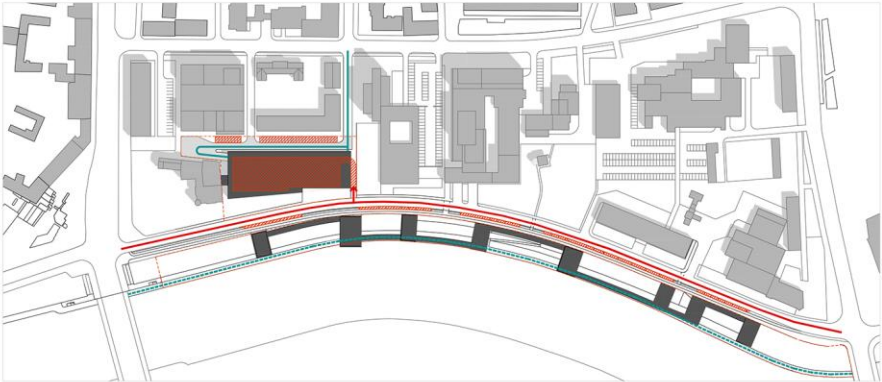
↑ NR. 1 PASTATO FUNKCIONALUMAS: VIDINĖS JUNGTYS IR RYŠIAI SU APLINKA

- SCHEMAS NR. 1 EKSPLIKACIJA
- SKLYPO RIBA
 - PROJEKTUOJAMAS PASTATAS
 - APYKURNIAI PASTATAI
 - PAGRINDINĖS PEŠČIŲ JUDEJIMO KRYPTYS
 - PAGRINDINĖS PASTATŲ VIDEAUS JUNGTYS
 - PASTATO VERTIKALIEJI RYŠIAI
 - SLYCKO GATVĖS TAŠA - PEŠČIŲ TILTAS
 - POŽEMINĖ PEREJA

- SCHEMAS NR. 2 EKSPLIKACIJA
- SKLYPO RIBA
 - PROJEKTUOJAMAS PASTATAS
 - APYKURNIAI PASTATAI
 - PAGRINDINĖS JUDEJIMO KRYPTYS
 - ŠALUTINĖS JUDEJIMO KRYPTYS
 - ATSIUVIRIAUČIOS PANORAMOS
 - SAUGOMŲ PAVELDO OBJEKTŲ APDVALGOS LAUKAS
 - PAGRINDINIO MUZIEJAUS PASTATO APDVALGOS LAUKAS
 - KREATIVINĖS ERDVĖS RIBA
 - SLYCKO GATVĖS TAŠA - PEŠČIŲ TILTAS

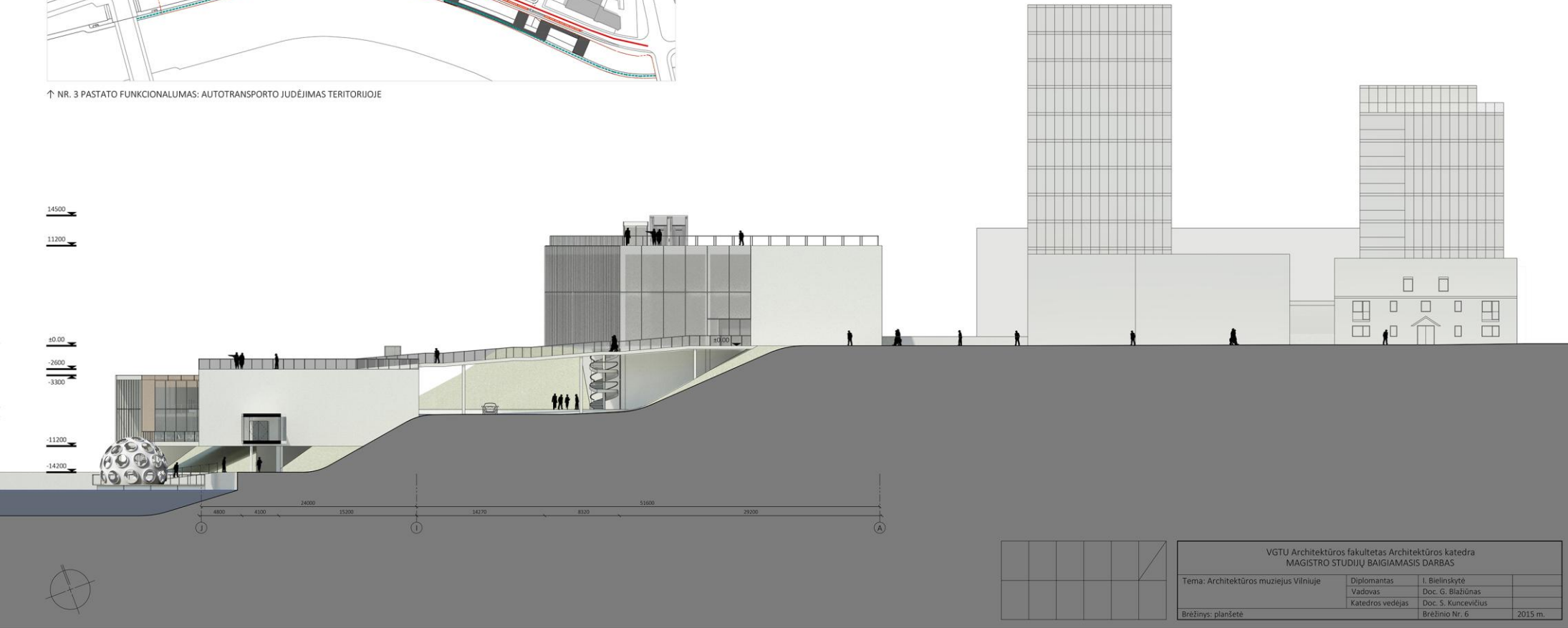
↑ NR. 2 KOMPOZICINIAI, VIZUALINIAI RYŠIAI SU APLINKA

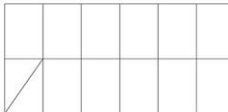
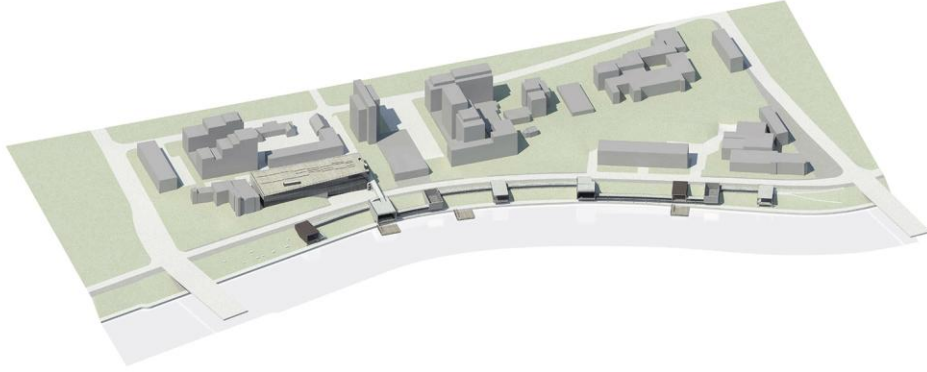
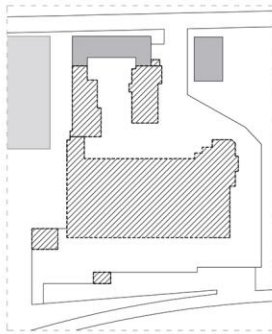
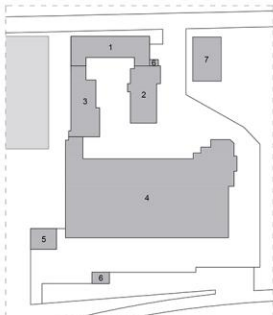
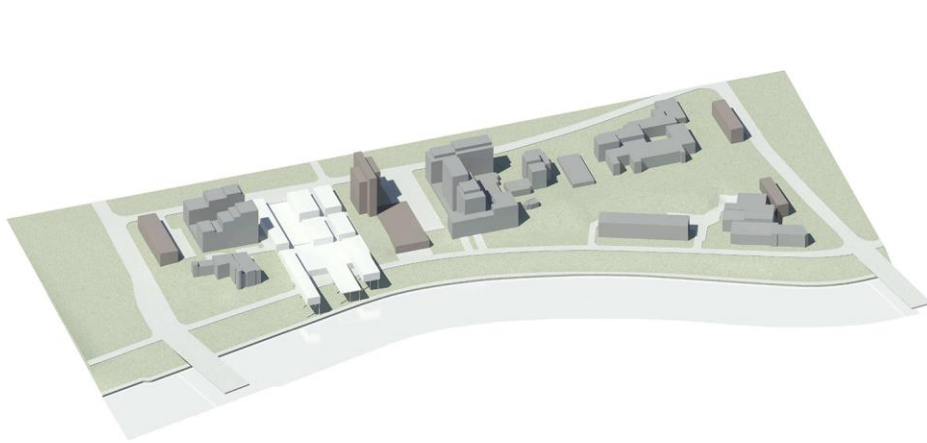
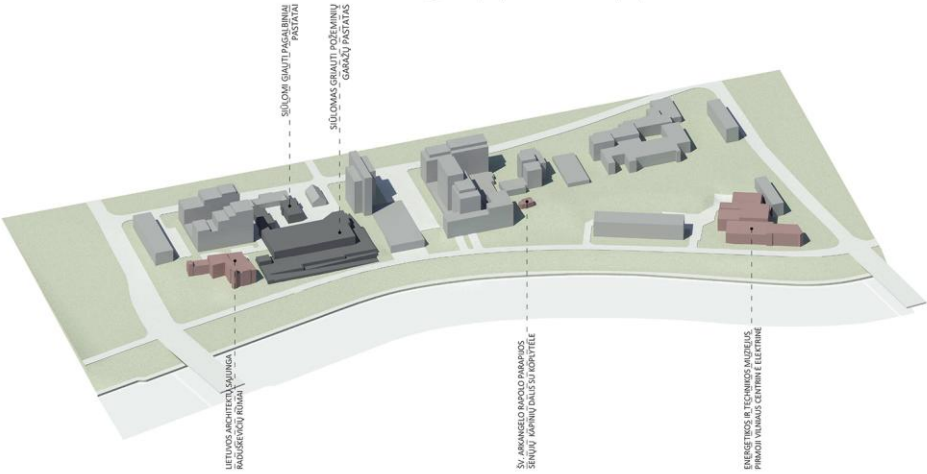
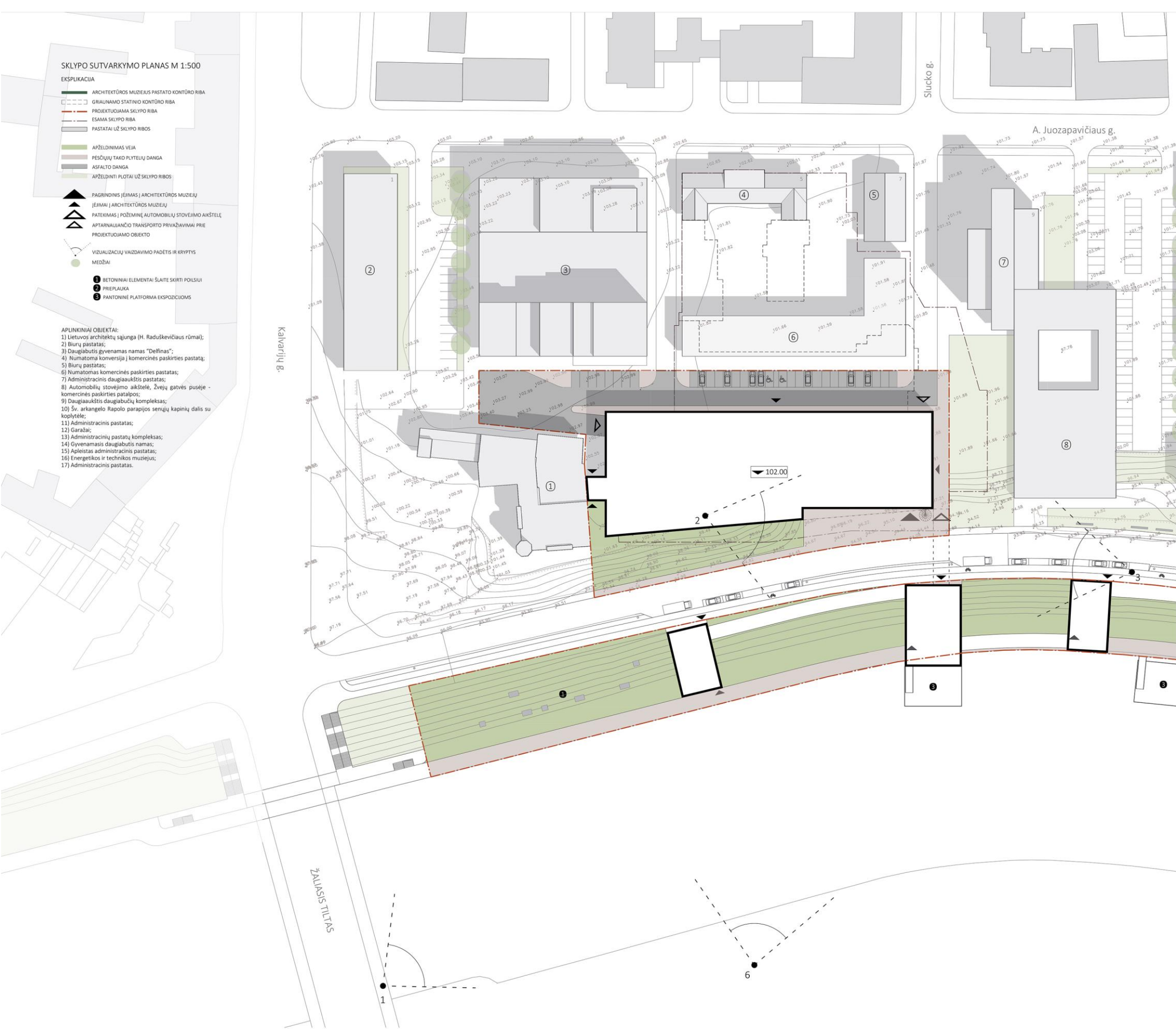
↑ NR. 3 PASTATO FUNKCIONALUMAS: AUTOTRANSPORTO JUDEJIMAS TERITORIJOJE

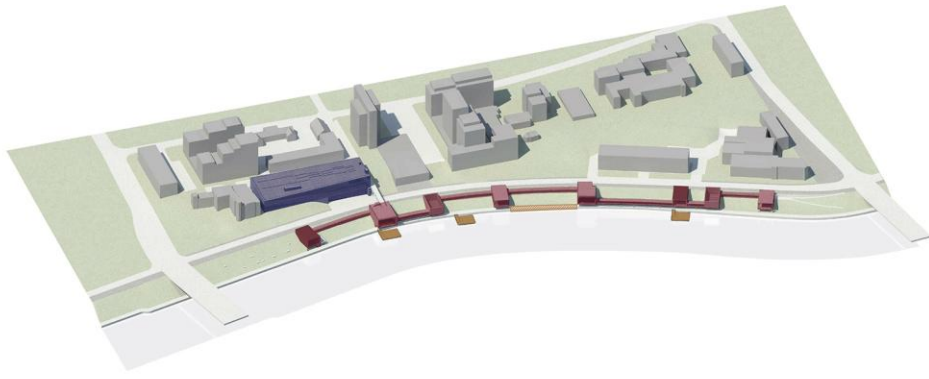
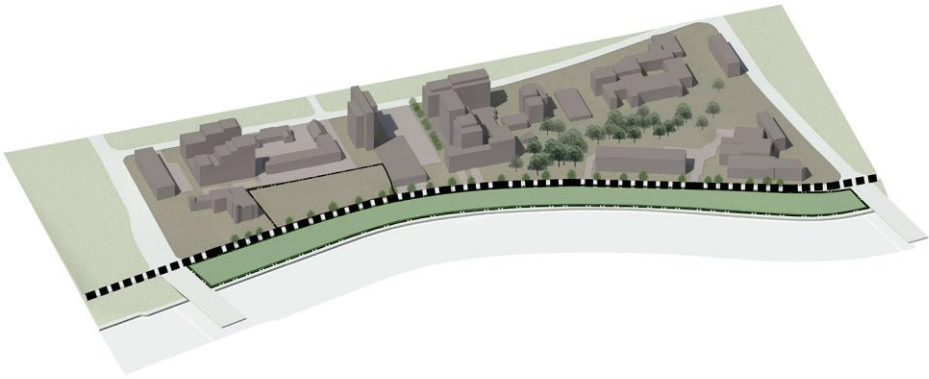
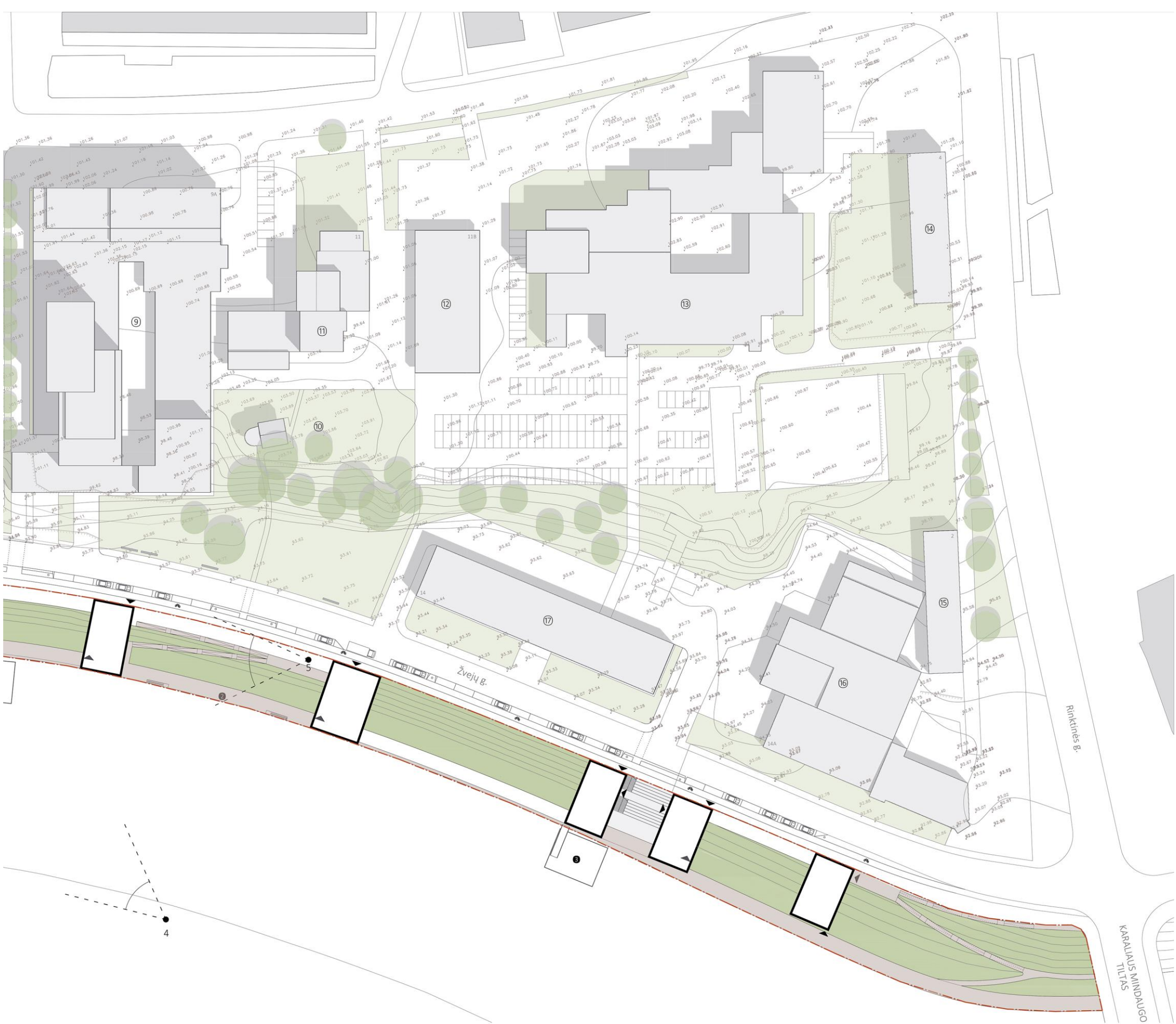
- SCHEMAS NR. 3 EKSPLIKACIJA
- SKLYPO RIBA
 - PROJEKTUOJAMAS PASTATAS
 - APYKURNIAI PASTATAI
 - LANKYTŲJŲ ATVIRIAMAS AUTOMOBILIAMS
 - APIBENDRINTO TRANSPORTO JUDEJIMO SCHEMA
 - ERIZODINIS JUDEJIMAS KRAMTINE
 - AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO VIETOS

↓ PROJEKTUOJAMO SLYCKO GATVĖS TĖSINIO IŠKLOTINĖ M 1:250

VGTU Architektūros fakultetas Architektūros katedra MAGISTRO STUDIJŲ BAIGIAMASIS DARBAS			
Tema: Architektūros muziejus Vilniuje	Diplomantas	I. Bielskytė	
	Vadovas	Doc. G. Blažiūnas	
	Katedros vedėjas	Doc. S. Kuncevičius	
Brežinys: planšetė		Brežinio Nr. 6	2015 m.

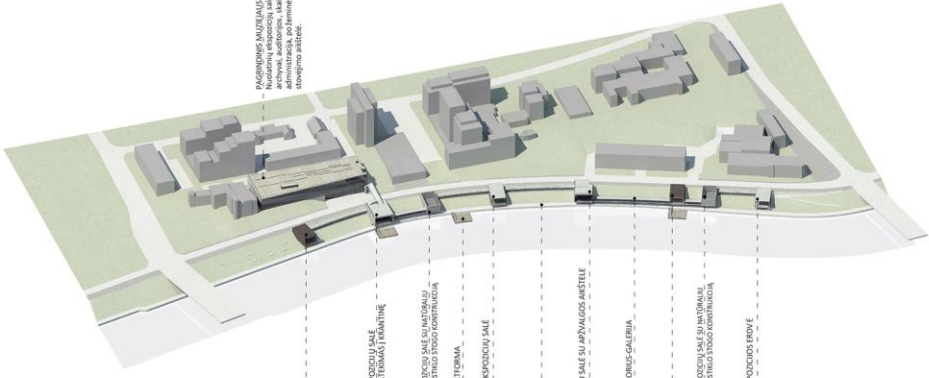

↑ UPĖS KRANTINĖ

teritorijoje yra Žvejų gatvės trasa, išilgai skirianči upės vagos reljefą, kitas -

viršutinėje dalyje, turėtų formuoti krantinės užstatymo liniją, kitas - savo struktūra turėtų būti glaudžiai susijęs su upe, jos organizmumu, masteliu, sezonikumu, kitaip aspektas.

↓ FUNKCIJOS

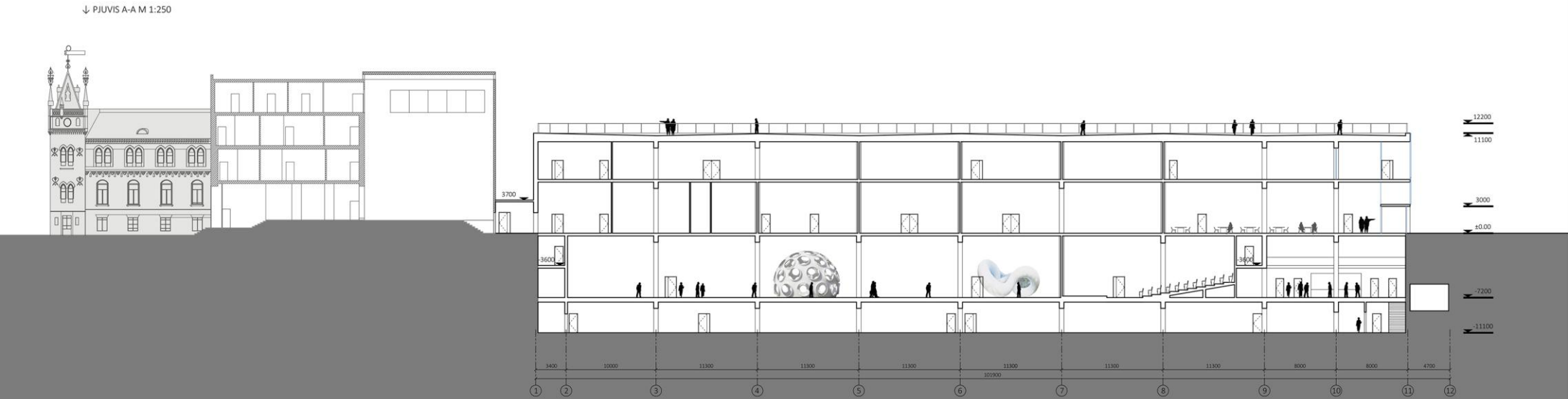
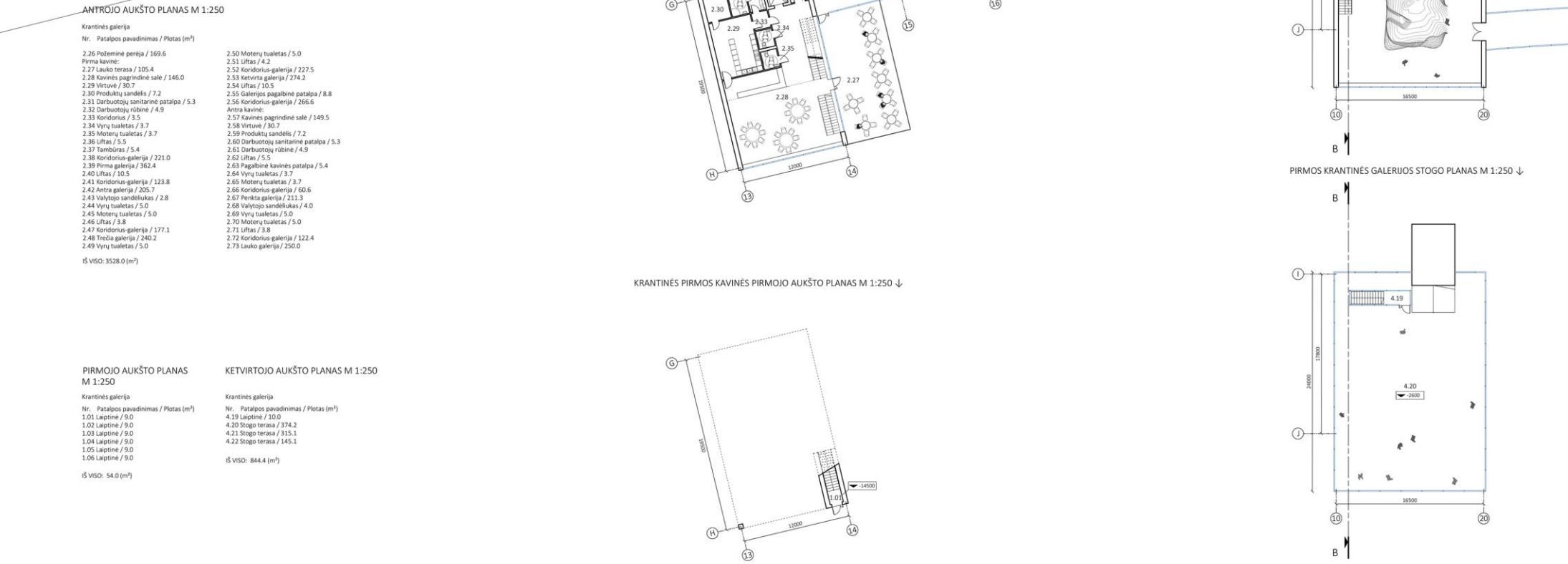
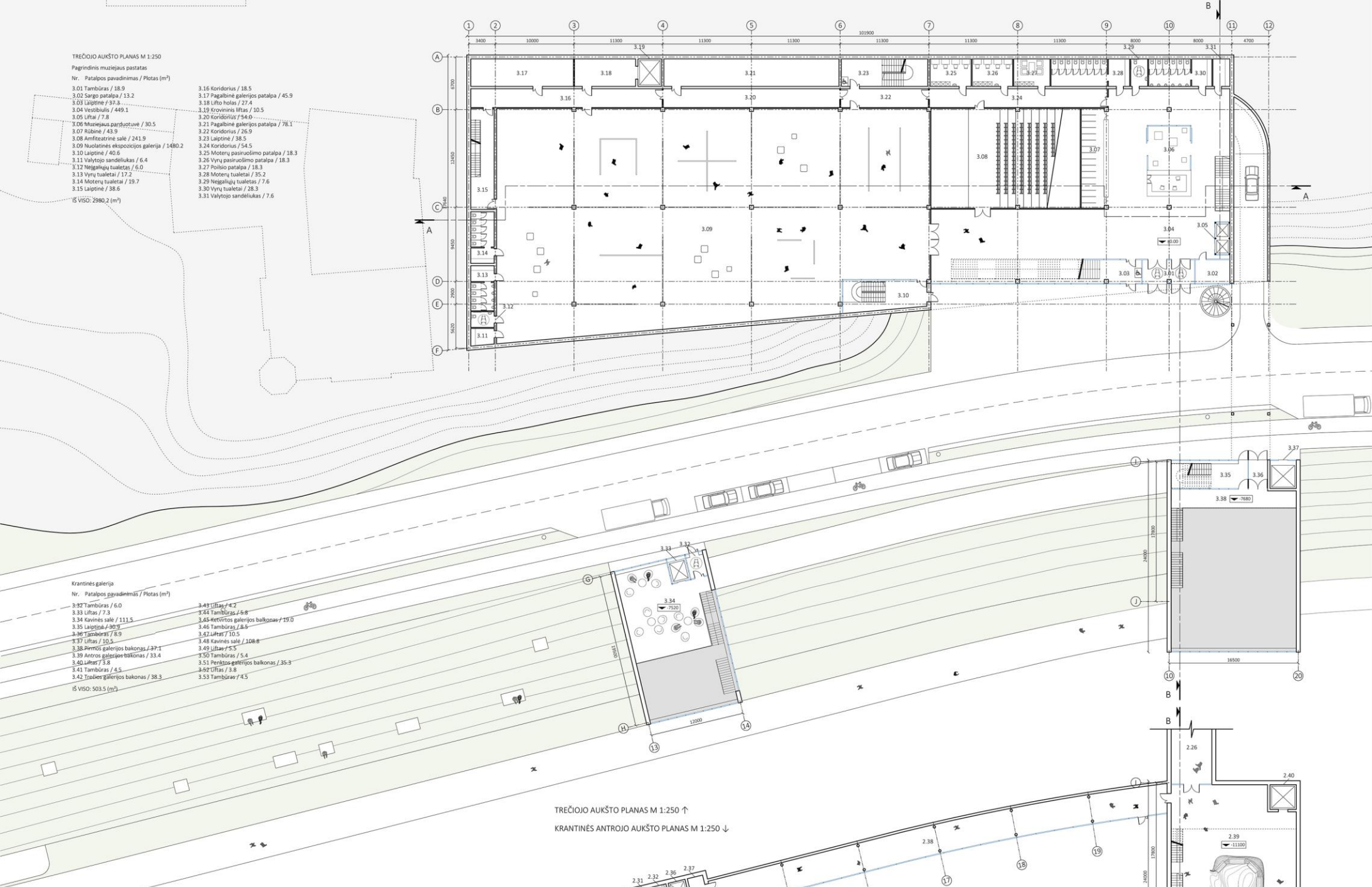

↑ ZONAVIMAS

↓ PASTATO VIDINIAI RYŠIAI IR RYŠIAI SU APLINKA

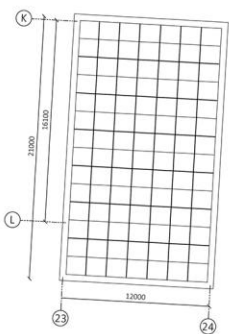

VGTU Architektūros fakultetas Architektūros katedra MAGISTRO STUDIJŲ BAIGIAMASIS DARBAS			
Tema: Architektūros muziejus Vilniuje	Diplomantas	I. Bielskytė	
	Vadovas	Doc. G. Blažionas	
	Katedros vedėjas	Doc. S. Kuncevičius	
Brėžinys: planšetė		Brėžinio Nr. 8	2015 m.

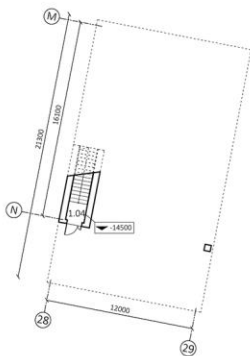

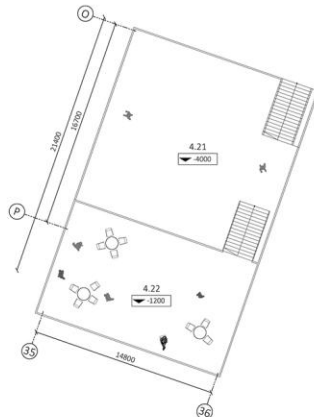
KRANTINĖS ANTROS GALERIJOS STOGO PLANAS M 1:250 ↓

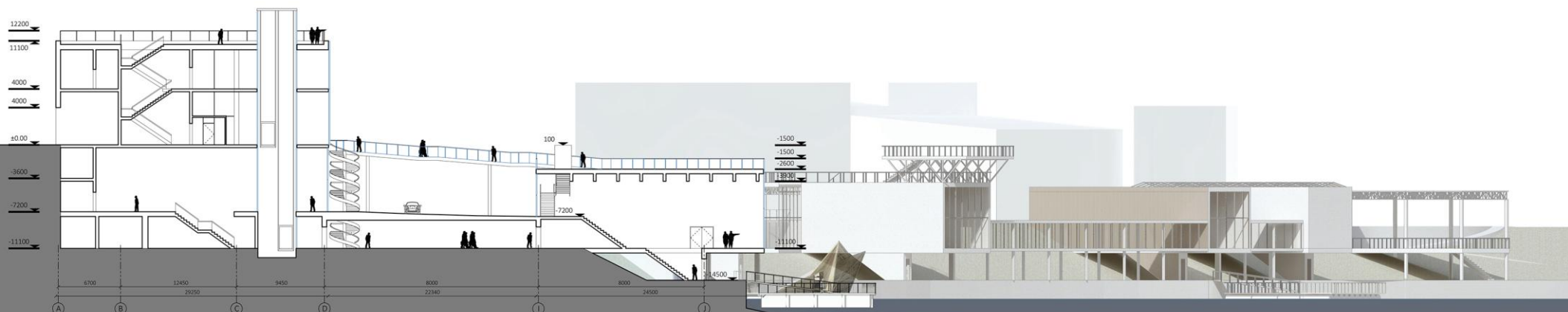
KRANTINĖS TREČIOS GALERIJOS PIRMO AUKŠTO PLANAS M 1:250 ↓

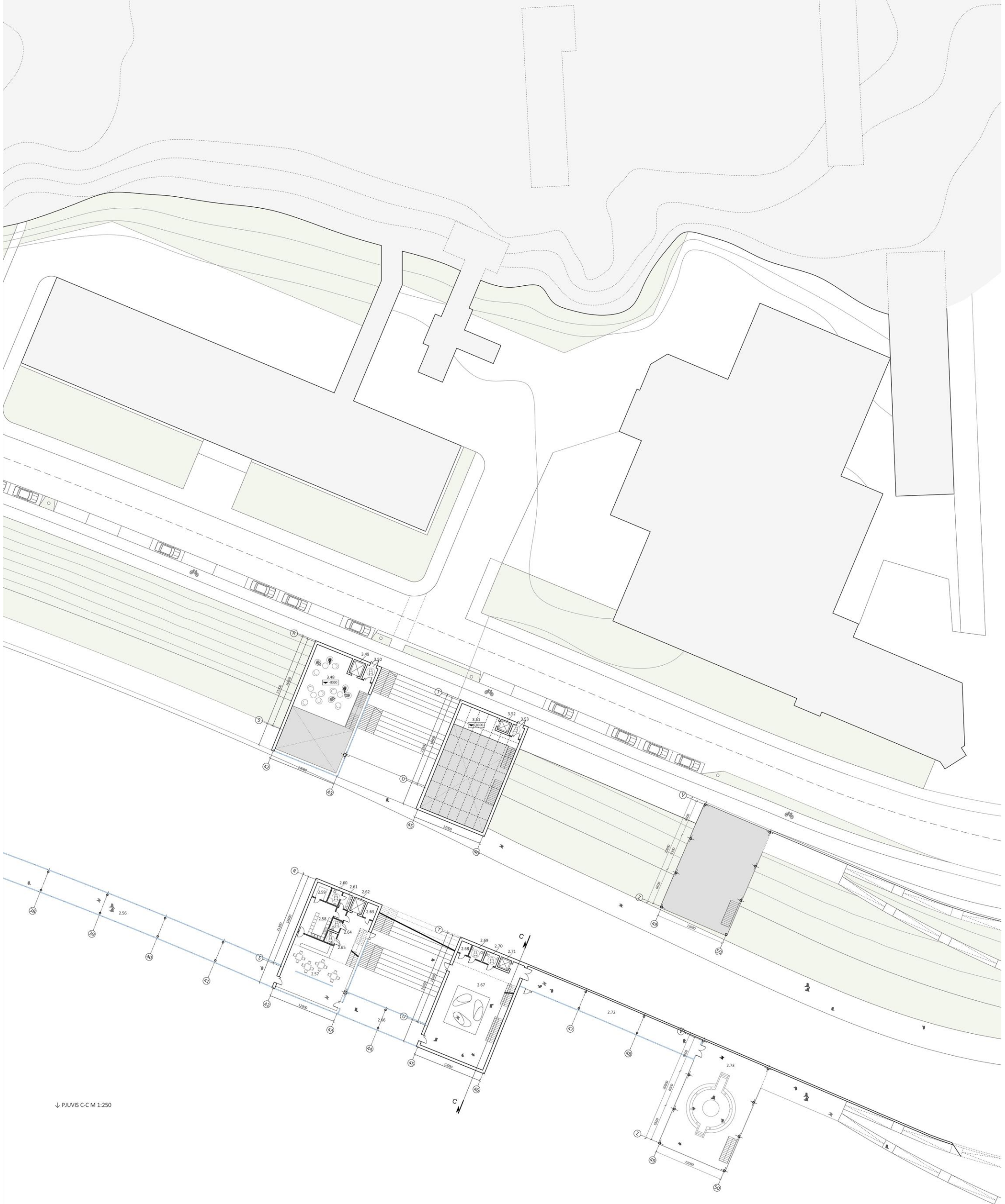
KRANTINĖS KETVIRTOS GALERIJOS STOGO PLANAS M 1:250 ↓

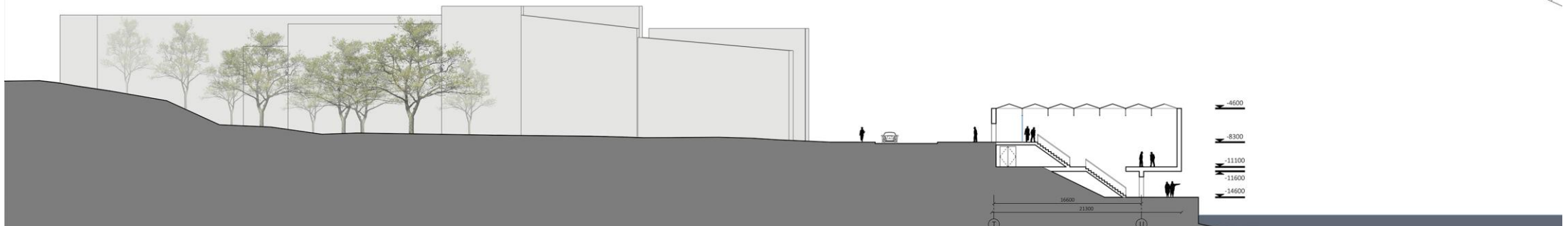
↓ PJUVIS B-B M 1:250

VGTU Architektūros fakultetas Architektūros katedra MAGISTRO STUDIJŲ BAIGIAMASIS DARBAS				
Tema: Architektūros muziejus Vilniuje	Diplomantas	I. Bielskys		
	Vadovas	Doc. G. Blažūnas		
	Katedros vedėjas	Doc. S. Kuncevičius		
Brežinys: planšeta		Brežinio Nr. 10		2015 m.

↓ PJUVIS C-C M 1:250

—4600
—8300
—11100
—11600
—14600

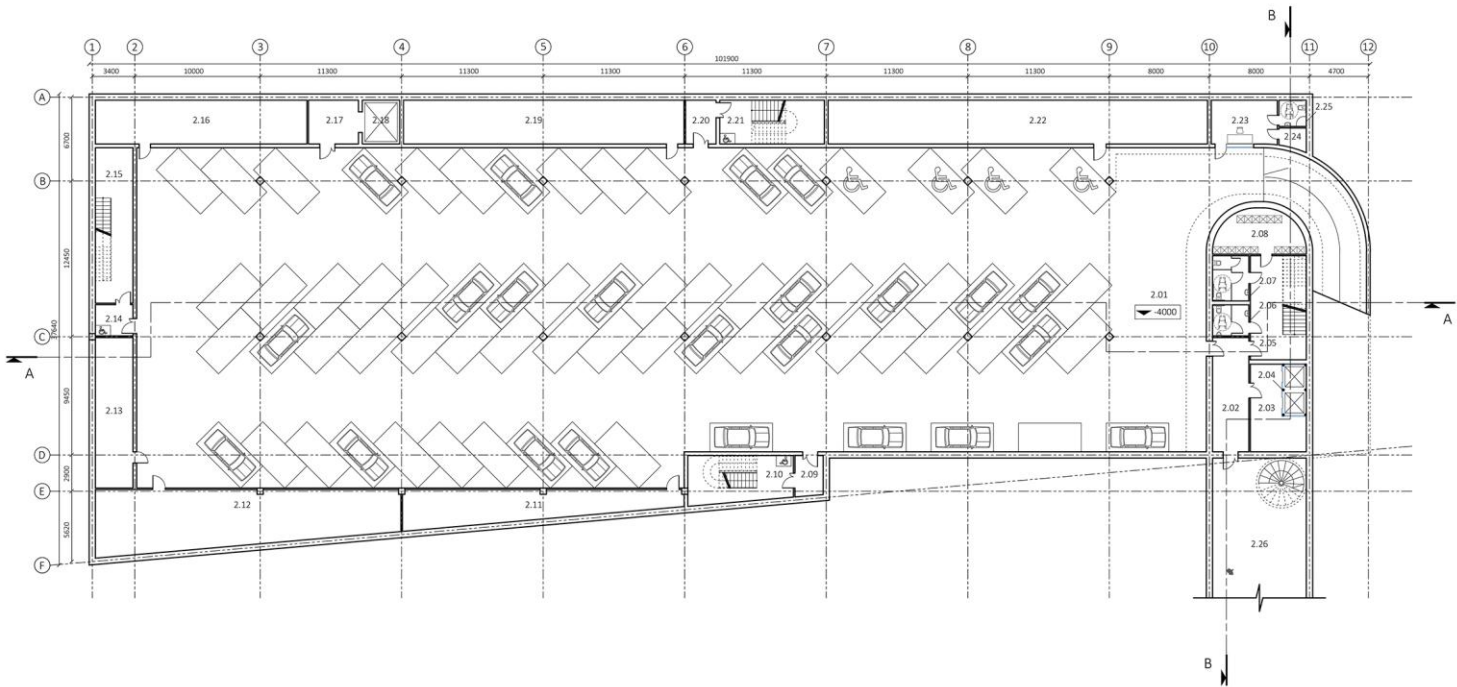
VGTU Architektūros fakultetas Architektūros katedra MAGISTRO STUDIJŲ BAIGIAMASIS DARBAS				
Tema: Architektūros muziejus Vilniuje	Diplomantas	I. Bielskytė		
	Vadovas	Doc. G. Blažūnas		
	Katedros vedėjas	Doc. S. Kuncevičius		
Brežinys: planšetė		Brežinio Nr. 11		2015 m.

POŽEMINIO AUKŠTO PLANAS M 1:250 →

Nr. Patalpos pavadinimas / Plotas (m²)

- 2.01 Automobilų stovėjimo aikštelė (69 vietos) / 2228.3
2.02 Holas / 26.5
2.03 Liftų holas / 23.1
2.04 Liftai / 7.8
2.05 Laiptinė / 37.3
2.06 Vyrų tualetas / 7.2
2.07 Moterų tualetas / 10.5
2.08 Daiktų saugykla / 22.2
2.09 Tambūras / 7.2
2.10 Laiptinė / 31.2
2.11 Techninė patalpa / 52.8
2.12 Techninė patalpa / 107.5
2.13 Techninė patalpa / 36.1
2.14 Tambūras / 7.5
2.15 Laiptinė / 37.3
2.16 Techninė patalpa / 59.2
2.17 Liftų holas / 14.0
2.18 Liftas / 10.5
2.19 Techninė patalpa / 78.5
2.20 Tambūras / 8.6
2.21 Laiptinė / 29.3
2.22 Techninė patalpa / 106.1
2.23 Sengs patalpa / 18.4
2.24 Sandėliukas / 3.6
2.25 Sanitarinė patalpa / 4.6

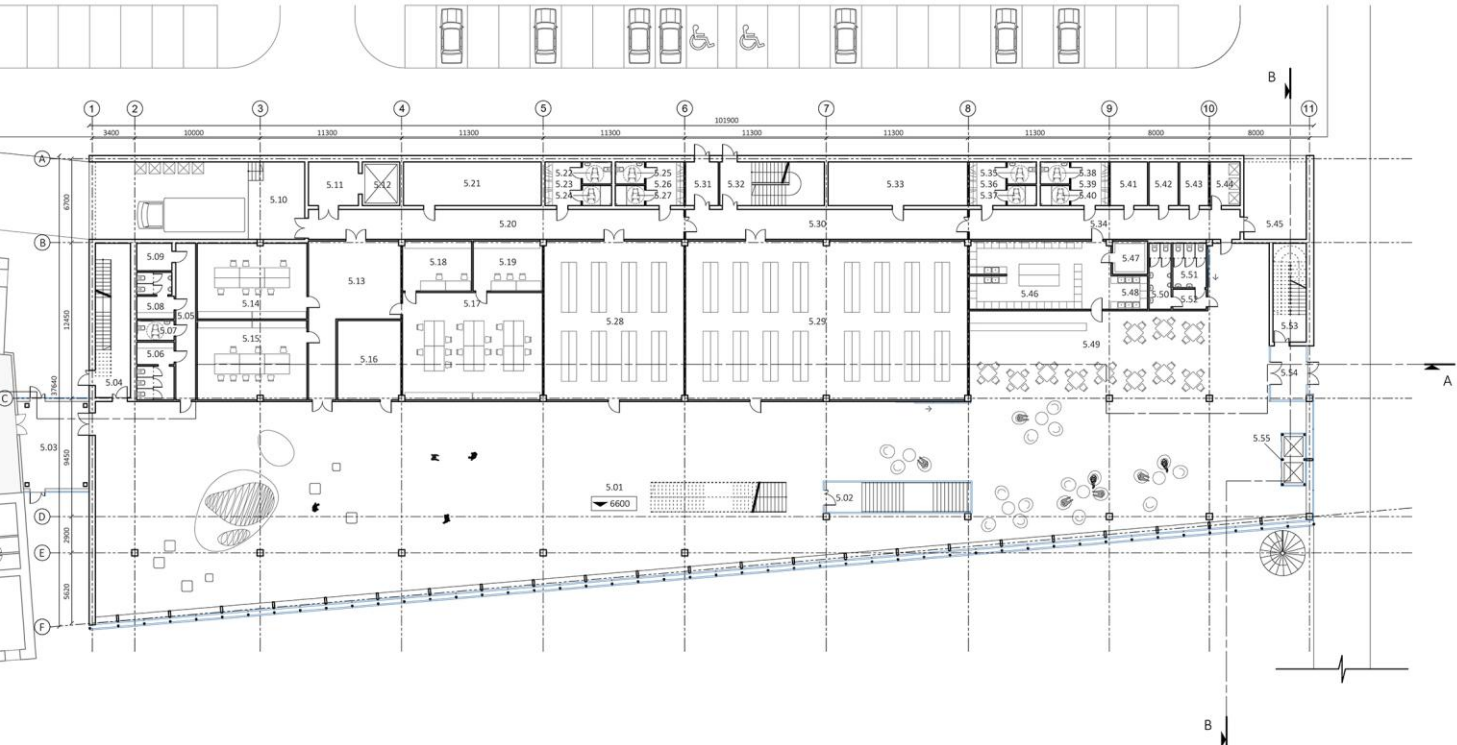
IŠ VISO: 2975.3 (m²)

↑ PENKTOJO AUKŠTO PLANAS M 1:250

Nr. Patalpos pavadinimas / Plotas (m²)

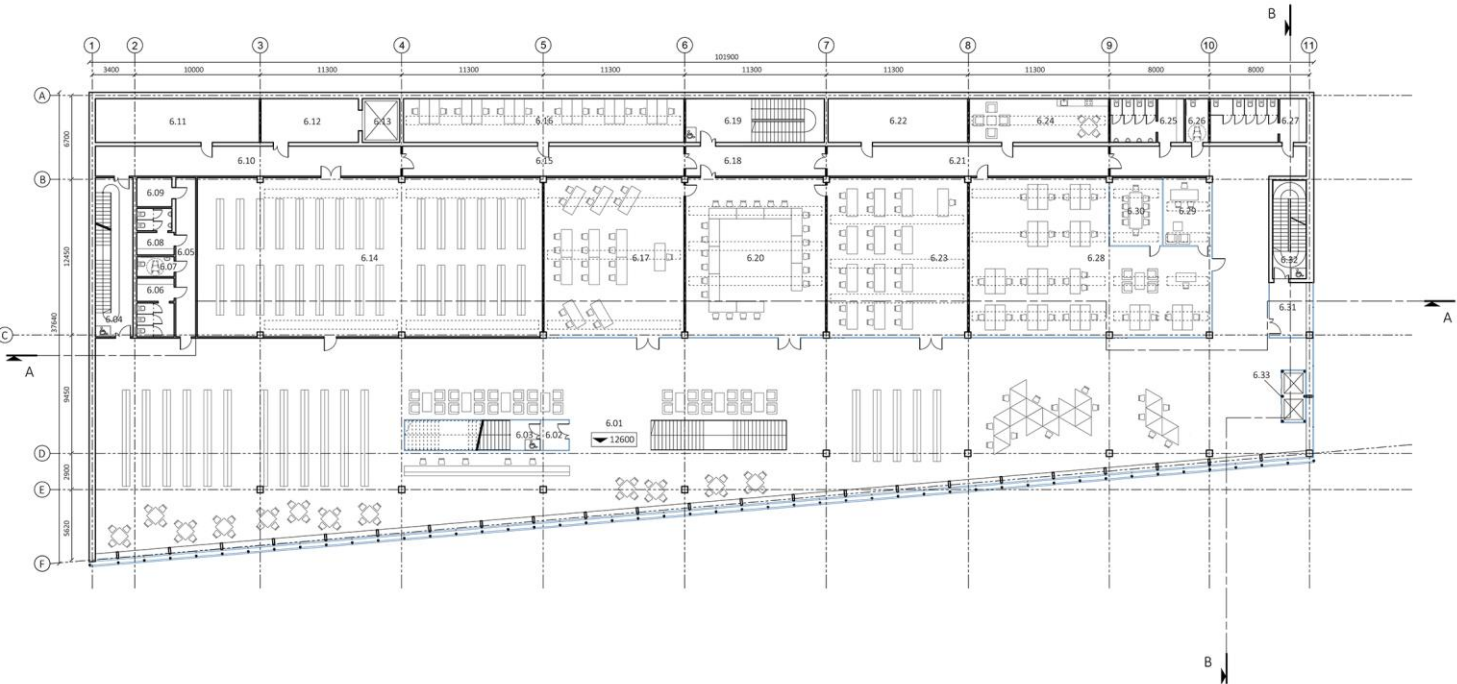
- 5.01 Ekspozicijų, renginių salė / 1291.1
5.02 Laiptinė / 28.1
5.03 Holas įėjantis muziejų su LAS / 38.3
5.04 Laiptinė / 34.6
5.05 Koridorius / 20.0
5.06 Moterų tualetas / 13.9
5.07 Neigalųjų tualetas / 5.4
5.08 Vyrų tualetas / 10.9
5.09 Valytojo sandėliukas / 5.6
5.28 Baldų archyvas / 142.2
5.29 Maltų archyvas / 286.6
5.30 Koridorius / 54.1
5.31 Tambūras / 9.2
5.32 Laiptinė / 29.3
5.33 Archyvo pagalbinių patalpų / 39.4
5.34 Koridorius / 52.0
Kavinės patalpos:
5.35 Darbuotojų vyrų tualetas / 4.1
5.36 Darbuotojų vyrų rūbų / 10.1
5.37 Darbuotojų vyrų dulės / 3.8
5.38 Darbuotojų moterų tualetas / 4.1
5.39 Darbuotojų moterų rūbų / 10.1
5.40 Darbuotojų moterų dulės / 3.8
5.41 Savųjų produktų saugojimo patalpa / 10.5
5.42 Gėrimų saugojimo patalpa / 8.1
5.43 Kavinės inventoriaus saugojimo patalpa / 8.1
5.44 Atliekų kontenerių patalpa / 8.4
5.45 Maisto atvežimas / 31.0
5.46 Maisto ruošimo patalpa / 61.7
5.47 Šaldiklis / 7.6
5.48 Indų plovimo patalpa / 7.6
5.49 Kavinės lankytos zona / 138.2
5.50 Vyrų tualetas / 9.3
5.51 Moterų tualetas / 9.6
5.52 Koridorius / 4.3
5.53 Laiptinė / 21.1
5.54 Tambūras / 12.5
5.55 Liftai / 7.8
5.22 Darbuotojų vyrų tualetas / 4.1
5.23 Darbuotojų vyrų rūbų / 10.1
5.24 Darbuotojų vyrų dulės / 3.8
5.25 Darbuotojų moterų tualetas / 4.1
5.26 Darbuotojų moterų rūbų / 10.1
5.27 Darbuotojų moterų dulės / 3.8
IŠ VISO: 3130.9 (m²)

→ ŠEŠTOJO AUKŠTO PLANAS M 1:250

Nr. Patalpos pavadinimas / Plotas (m²)

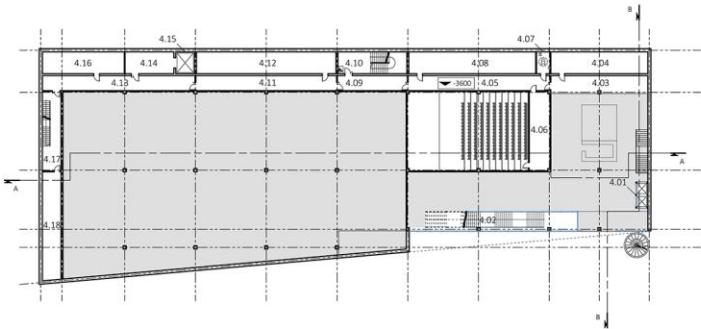
- 6.01 Skaitiklio/Archyvo studijų erdvė / 1323.2
6.02 Tambūras / 5.4
6.03 Laiptinė / 38.0
6.04 Laiptinė / 38.1
6.05 Koridorius / 20.0
6.06 Moterų tualetas / 13.9
6.07 Neigalųjų tualetas / 5.4
6.08 Vyrų tualetas / 10.8
6.09 Valytojo sandėliukas / 5.6
6.10 Koridorius / 58.6
6.11 Mokslinių tyrimų archyvas / 45.9
6.12 Liftų holas / 27.3
6.13 Koridorius / 10.5
6.14 Brežnėvų/fotografijų ir
dailės kabinė archyvas / 350.7
6.15 Koridorius / 54.0
6.16 Mokslinių tyrimų patalpa / 78.5
6.17 Auditorija / 142.8
6.18 Koridorius / 26.9
6.19 Laiptinė / 38.9
6.20 Auditorija / 142.8
6.21 Koridorius / 54.0
6.22 Gėrimų dirbtuvų medžiagų sandėlis / 38.9
6.23 Auditorija / 142.8
6.24 Mokslinių tyrimų archyvas / 39.2
6.25 Vyrų tualetas / 20.7
6.26 Neigalųjų tualetas / 6.5
6.27 Moterų tualetas / 26.9
6.28 Administracija / 202.2
6.29 Direktorius kabinetas / 20.9
6.30 Pastarinių kabinetų / 22.7
6.31 Tambūras / 13.0
6.32 Laiptinė / 21.1
6.33 Liftai / 7.8
IŠ VISO: 3042.1 (m²)

→ KETVIRTOJO AUKŠTO PLANAS M 1:500

Nr. Patalpos pavadinimas / Plotas (m²)

- 4.01 Liftai / 7.8
4.02 Laiptinė / 37.3
4.03 Balkonai / 22.4
4.04 Techninė patalpa / 27.2
4.05 Koridorius / 27.2
4.06 Operatorinė / 21.2
4.07 Tualetas / 3.8
4.08 Techninė patalpa / 35.6
4.09 Koridorius / 13.4
4.10 Laiptinė / 38.9
4.11 Koridorius / 27.0
4.12 Techninė patalpa / 39.0
4.13 Koridorius / 29.4
4.14 Liftų holas / 13.6
4.15 Koridorius / 10.5
4.16 Techninė patalpa / 45.9
4.17 Laiptinė / 38.1
4.18 Techninė patalpa / 25.4
IŠ VISO: 463.7 (m²)

IŠVADOS

Architektūros muziejus yra reikšmingas visuomeninis kultūris objektas, galinti pakelti architektūros meno ir bendrąjį kultūros lygį šalyje, regione. Apie tai liudija tiek užsienyje, tiek Lietuvoje vis didėjantis muziejų, centrų skaičius, architektūrai skiriamų renginių, kitokių iniciatyvų dažnėjimas, mokslininkų domėjimasis šia sritimi.

Architektūros muziejų istorija nėra ilga, tačiau joje galima išskirti esminį lūžį XX a. pabaigoje, nuo kurio pasidėjo architektūros muziejų, kaip individualių įstaigų kūrimasis, architektūros eksponavimo būdų teoriniai ir praktiniai ieškojimai, kitaip tariant, procesas, kuio tikslas - architektūrą pristatyti kuo platesnei visuomenei, kuo lengviau pieinamais, suprantamais būdais. Šios idėjos/principo buvo laikomasi ir kuriant architektūros muziejų Lietuvoje projektą.

Šiandieninė situacija, susijusi su architektūros meno srities vystymu ir populiarinimu yra sudėtinga: Lietuvoje nėra įstaigos iš esmės besirūpinančios aptariama sritimi, egzistuoja tik įvairios iniciatyvos. Architektūros muziejus Vilniuje veikė nuo 1980-2006 m. ir iš esmės dirbo tradiciniais muziejininkystės metodais, jam skitos patalpos neatitiko architektūros muziejų erdvėms keliamų reikalavimų. Muziejus neatliko pakankamos architektūros populiarinimo funkcijos, neišnaudojo surinktų eksponatų potencialo visuomenės švietimui. Kaip dalinė neesančio muziejaus kompensacija, buvo sukurtas virtualus architektūros muziejus. Tačiau virtualioje erdvėje talpinama medžiaga neišsprendžia problemos, toks muziejus neužtikrina visų reikiamų funkcijų. Atsižvelgiant į aktualias problemas, buvo sukurtas naujo architektūros muziejaus projektas, jo vystymo eigoje buvo remiamasi ne praeityje veikusio, o šiuolaikinių muziejų pavyzdžiais.

Projektavimui buvo pasirinkta vieta siekiant spręsti ne tik lokaliais problemas, bet ir atsižvelgiant į visos šalies perspektyvinę architektūros muziejų/centrų sistemą. Darbe numatoma, kad projektuojamasis muziejus Vilniuje veiktų kaip pagrindinis šalies architektūros centras, o kituose miestuose būtų įkūriami jį papildandys teminiai padaliniai.

Tiriamojame dalyje nustatyta, kad šiuolaikinis architektūros muziejus turi kultūrinę bei socialinę misiją. Projektuojant buvo laikomasi nuomonės, kad architektūra ir urbanistika yra vienos svarbiausių socialinio gyvenimo bei kultūros politikos sudedamųjų dalių, todėl muziejus turėtų atlikti tarpininko rolę tarp architektų ir visuomenės. Dėl šios priežasties projektuojamas muziejus bei architektūros eksponavimo ir archyvavimo funkcijų apima ir įvairias edukacines formas, būtent, architektų bendruomenės susibūrimams, visuomenės švietimui reikalingas erdves (skaitykla, studijų, kūrybinių dirbuvų patalpos), pramogines-edukacines erdves (apžvalgos aikštelės, pažintinis takas-galerija).

Architektūros eksponavimo tipų analizė atskleidė, kad be jau žinomų architektūros pateikimo visuomenei būdų yra nuolat ieškoma naujų. Neratai muziejų ekspozicijų erdvėse taikoma

visų tipų simbiozė bei alternatyvūs pateikimo būdai. Sukurtame muziejaus projekte erdvės organizuojamos taip, kad jose būtų galimybė įgyvendinti tradicines ir alternatyvias ekspozicijas.

Galiausiai, projektuojant buvo siekiama naują architektūros muziejų sklandžiai „patalpinti“ parinktoje vietoje. Buvo sukurtas muziejaus projektas, pagal kurį kultūrinė įstaiga būtų atvira visuomenei, trauktų dėmesį ir skatintų architektūros pažinimui. Naujasis architektūros muziejus projektuojamas Neries upės dešiniajame krante, gerai matomoje ir lengvai pieinamoje vietoje. Pagrindinis pastato tūris, talpinantis svarbiausias funkcijas, projektuojamas greta Lietuvos architektų sąjungos (kuriam funkcinė jungtis tarp pastatų), o Neries krantinės apatiniame šlaite įkuriama galerija – pasivaikščiojimų takas. Krantinės struktūra jungia muziejaus erdves su miesto viešosiomis erdvėmis, naują Architektūros muziejų su Energetikos ir technikos muziejumi, senamiestį su naujuoju Vilniaus centru.

Atliktas darbas kelia klausimą apie naują požiūrį į architektūros ir jos stebėtojo santykį, to santykio įprasminimą architektūrinėje ekspozicijoje. Svarbus ir architektūros muziejaus urbanistinėje apilinkoje klausimas.

Architektūros centrų plėtojimas Lietuvoje galėtų būti tolimesnis temos tyrimas.

NAUDOTA LITERATŪRA

1. Alkas.lt *Virtualus Lietuvos architektūros muziejus* [žiūrėta 2014-11-04]. Nuoroda per internetą: <<http://alkas.lt/2012/12/24/virtualus-lietuvos-architekturos-muziejus/>>;
- 1 Darragh, J., Snyder, J. S. *Museum design. Planning and Building for Art*. Niujorkas, Oksfordas, Oxford University press, 1993;
- 2 Deriu, D., *Exhibition: Alvar Aalto through the eyes of Shigeru Ban* [žiūrėta 2014-10-15]. Nuoroda per internetą: <http://jfa.arch.metu.edu.tr/archive/0258-5316/2007/cilt24/sayi_1/159-162.pdf>;
- 3 Hale, J., Schnädelbach, H., *Moving City: Curating Architecture on Site*. Sarah Chaplin ir Alexandra Stara knygoje *Curating Architecture and the City*. New York: Routledge, 2009: 51-2;
- 4 Kanados architektūros centro internetinis puslapis [žiūrėta 2014-12-02]. Nuoroda per internetą: <<http://www.cca.qc.ca/en/collection/294-institutional-overview>>;
- 5 Kūrybinių industrijų parko „Architektūros centras“ internetinis puslapis [žiūrėta 2014-11-18]. Nuoroda per internetą: <<http://www.arch-centras.lt>>;
- 6 *Museums of Architecture* [žiūrėta 2014-10-15]. Nuoroda per internetą: <<http://www.holland.com/global/tourism/activities/museums/museums-of-architecture.htm>>;
- 7 Pennec, S. *Exhibiting Architecture: A Paradox?* [žiūrėta 2014-12-05]. Nuoroda per internetą: <http://www.domusweb.it/en/op-ed/2013/10/24/exhibiting_architecture_a_paradox_.html>;
- 8 Štelbienė, A., *Lietuvos architektūros muziejus: būti ar nebūti?* [žiūrėta 2014-11-18]. Nuoroda per internetą: <<http://sa.lt/lietuvos-architekturos-muziejus-buti-ar-nebuti/>>;
- 9 *Vikipedija laisvoji enciklopedija. Architektūros muziejus* [žiūrėta 2014-10-07]. Nuoroda per internetą: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Architekt%C5%ABros_muziejus>;
- 10 *Vikipedija laisvoji enciklopedija. Canadian Centre for Architecture* [žiūrėta 2014-11-23]. Nuoroda per internetą: <http://en.wikipedia.org/wiki/Canadian_Centre_for_Architecture>;
- 11 *Virtualus architektūros muziejus* [žiūrėta 2014-12-05]. Nuoroda per internetą: <<http://www.archmuziejus.lt>>;
- 12 Visminaitė, A., Reklaitė, J., *Architektūra parodoje* [žiūrėta 2014-11-18]. Nuoroda per internetą: <<http://www.archfondas.lt/leidiniu/alf-01/asta-visminaitė-julija-reklaite-architektura-parodoje>>;
- 13 Visuotinė lietuvių enciklopedija. *Architektūros muziejus*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2009;
- 14 Watson, F., *Beyond Art, The Challenge Of Exhibiting Architecture* [žiūrėta 2014-11-23]. Nuoroda per internetą: <<http://www.dhub.org/beyond-art-the-challenge-of-exhibiting-architecture/>>.

Paveikslų šaltiniai:

1. *A 1949 Marcel Breuer house that was displayed in the MoMA garden* [žiūrėta 2014-12-05]. Nuoroda per internetą: <<http://www.nytimes.com/imagepages/2007/05/14/arts/14mode2.ready.html>>;
3. *Canadian Centre for Architecture* [žiūrėta 2014-10-21]. Nuoroda per internetą: <http://www.roseandpartners.com/projects/cca>>;
4. *Venice Architecture Biennale 08: UNStudio* [žiūrėta 2014-11-15]. Nuoroda per internetą: <<http://www.designboom.com/architecture/venice-architecture-biennale-08-unstudio/>>;
5. *Domusweb.it* [žiūrėta 2014-11-23]. Nuoroda per internetą: <http://www.domusweb.it/content/dam/domusweb/en/architecture/2010/09/17/exhibiting-architecture-show-don-t-tell/big_271196_9145_00000142_big1.jpg>;
6. *Herzog & de Meuron: Archaeology of the Mind* [žiūrėta 2014-12-05]. Nuoroda per internetą: <http://www.cca.qc.ca/en/print_feature/19>;
7. *Herzog & de Meuron: Archaeology of the Mind* [žiūrėta 2014-12-05]. Nuoroda per internetą: <http://www.cca.qc.ca/en/print_feature/19>.
8. *Journal: Alvar Aalto through the eyes of Shigeru Ban, Barbican, London* [žiūrėta 2014-11-03]. Nuoroda per internetą: http://www.cityofsound.com/blog/2007/04/alvar_aalto_thr.html>;
9. *Muscle Non-Standard Architecture, Centre Pompidou Paris* [žiūrėta 2014-12-05]. Nuoroda per internetą: <<http://www.bk.tudelft.nl/en/about-faculty/departments/architectural-engineering-and-technology/organisation/hyperbody/publicity-and-publications/works-commissions/muscle-nsa/>>;
10. *Serpentine Gallery Pavilion 2002 / Toyo Ito + Cecil Balmond + Arup* [žiūrėta 2014-11-23]. Nuoroda per internetą: <<http://www.archdaily.com/344319/serpentine-gallery-pavilion-2002-toyo-ito-cecil-balmond-arup/>>;
11. *Serpentine Gallery Pavilion 2011 by Peter Zumthor photographed by Julien Lanoo* [žiūrėta 2014-11-23]. Nuoroda per internetą: <<http://www.hastaladesign.com/serpentine-gallery-pavilion-2011-by-peter-zumthor-photographed-by-julien-lanoo/>>;
12. *The 2012 Serpentine Gallery summer pavilion – in pictures* [žiūrėta 2014-11-23]. Nuoroda per internetą: <<http://www.theguardian.com/artanddesign/gallery/2012/may/31/serpentine-gallery-pavilion-pictures>>;
13. *Venice Architecture Biennale 08: UNStudio* [žiūrėta 2014-10-21]. Nuoroda per internetą: <http://www.designboom.com/architecture/venice-architecture-biennale-08-unstudio/>>.

PRIEDAI

Kūrybinę veiklą liudijanti medžiaga.

Šilokarčemos kvartalo Šilutėje konkursas

Metai: 2014

Vieta: Šilutė, Lietuva

Plotas: 7463,2 m²

Bendra autoriai: Gintaras Čaikauskas, Linas Naujokaitis, Eglė Guldikauskaitė, Vytenis Raugala, Virginija Venckunienė, Lina raginytė. Projektavimo įmonė UAB „Architektūros linija“, Vilnius.

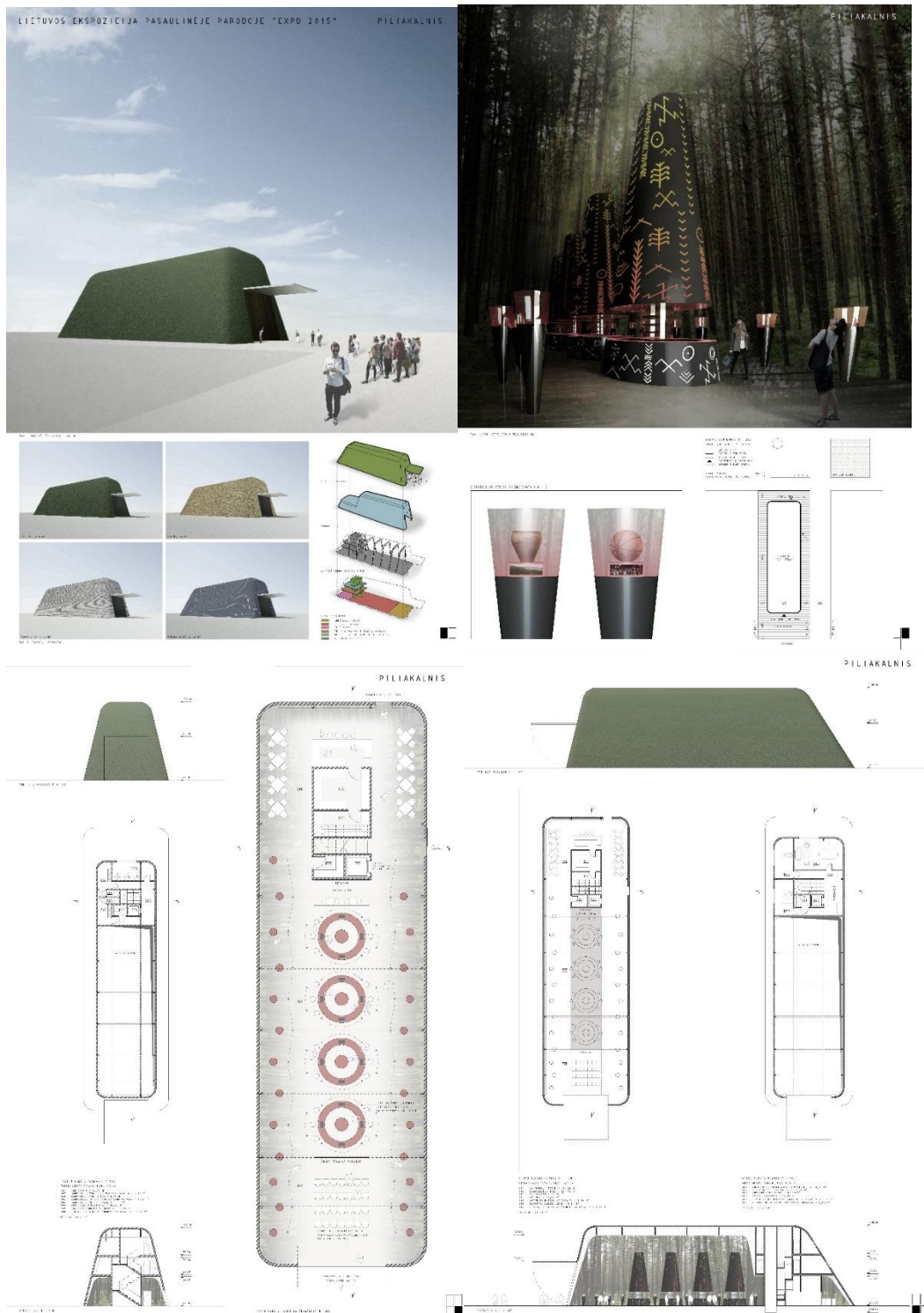
Lietuvos ekspozicija pasaulinėje parodoje "Expo 2015" konkursas

Metai: 2014

Vieta: Milanas, Italija

Plotas: 696 m²

Bendraautoriai: Gintaras Čaikauskas, Tadas Gutauskas, Lina Raginytė, Eglė Guldikauskaitė, Vytenis Raugala. Projektavimo įmonė UAB „Architektūros linija“, Vilnius.

Administracinės paskirties pastato su modernaus meno centru (MMC) konkursas

Metai: 2014

Vieta: Vilnius, Lietuva

Plotas: 13398 m²

Bendraautoriai: Gintaras Čaikauskas, Virginija Venckūnienė, Miroslavas Šeinickis, Eglė Guldikauskaitė, Simonas Čaikauskas. Projektavimo įmonė UAB „Architektūros linija“, Vilnius.

